

The Project Gutenberg EBook of De vandrane djaeknarne, by Viktor Rydberg

Copyright laws are changing all over the world. Be sure to check the copyright laws for your country before downloading or redistributing this or any other Project Gutenberg eBook.

This header should be the first thing seen when viewing this Project Gutenberg file. Please do not remove it. Do not change or edit the header without written permission.

Please read the "legal small print," and other information about the eBook and Project Gutenberg at the bottom of this file. Included is important information about your specific rights and restrictions in how the file may be used. You can also find out about how to make a donation to Project Gutenberg, and how to get involved.

Welcome To The World of Free Plain Vanilla Electronic Texts

eBooks Readable By Both Humans and By Computers, Since 1971

*****These eBooks Were Prepared By Thousands of Volunteers!*****

Title: De vandrane djaeknarne

Author: Viktor Rydberg

Release Date: February, 2006 [EBook #9827]
[Yes, we are more than one year ahead of schedule]
[This file was first posted on October 22, 2003]

Edition: 10

Language: Swedish

Character set encoding: ASCII

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DE VANDRANDE DJAEKNARNE ***

"De vandrane djaeknarne" is a novel in Swedish by the Swedish writer Viktor Rydberg (1828--1895). It was first published in the daily newspaper "Goeteborgs Handels- och Sjoefartstidning" in April and May 1856, using the pen name "Agricola". In 1896 it was published in volume 3 of the author's collected works ("Skrifter", 14 volumes), which reappeared in many editions and reprints over the following years. "Skrifter" has a commentary by Swedish literature historian Karl Warburg (1852-1918), which is also included here.

This e-text was produced for Project Gutenberg from Project Runeberg's

digital facsimile edition, which is based on volume 3 of the author's collected works ("Skrifter"), fifth edition, printed in 1915, available at <http://runeberg.org/djaknar/>

This is a plain text file using the ISO 8859-1 (Latin-1) character set (E,e = E,e-acute; A,a = A,a-ring; Ae,ae = A,a-umlaut; Oe,oe = O,o-umlaut).

Project Runeberg publishes free digital editions of Nordic literature. We need more volunteers like you. Learn more at <http://runeberg.org/>

Skrifter av Viktor Rydberg

III

DE VANDRANDE DJAeKNARNE.

Bondhistoria

av

"AGRICOLA"

(Viktor Rydberg)

Femte upplagan

Stockholm

Albert Bonniers foerlag

Stockholm

Alb. Bonniers Boktryckeri 1915

Ihr naht euch wieder, schwankende Gestalten!
Die frueh sich einst dem trueben Blick gezeigt.
Goethe.

Innehall / Table of Contents

1. Djaekneupptag
  2. Masugnen
  3. Korporal Brant
  4. Patron Brackander
  5. Hos korporalens
  6. Patronen och laensmannen
  7. De bada rivalerna
  8. Avsked fran hemmet
  9. Vaervaren
  10. Djaekname
  11. Auktionen
  12. Slutet
- Utgivarens tillaegg och anmaerkningar

Djaekneupptag.

"Kom, afton, saenk dig neder!
Du ger oss moedans loen.
Vad lugn du oss bereder!
Natur, vad du aer skoen!
Se, aftonrodnan vilar
i dalens svala famn,
fran faestet solen ilar
bort till en annan hamn.
Tyst, tyst aer allt som andas,
blott naektergalens ljud
med kvaellens vindar blandas,
han kallar pa sin brud ..."

Refraengen tages om igen:

"Tyst, tyst aer allt som andas -- -- --"

- Jo, vackert tyst, infoell Adolf, den av de bada djaeknarne, som sjoeng foersta staemman, hoer du da icke, huru inspektorn... eller vad karlen aer foer nagot... gormar och svaer daer nere med sitt arbetsfolk? Aer det naektergalens ljud, det?

- Nog hoer jag det, Adolf, svarade den andre djaeknen, men da man befinner sig i sangens hoegre regioner, lyssnar man icke till maenniskornas tomma aevlan nere i gruset... Na, vill du icke sjunga mera?

- Nej, Goeran, jag vill dricka.

- Jasa, aer du toerstig, du lille skaelm! Na, jag saeger ingenting daerom; dagen har varit varm, och man maste skoelja ned landsvaegsdammet. Lat se... vad aer i flaskan, som din pappa godhetsfullt gav oss till reskamrat? Aennu nagot, ser jag. Skal, Adolf!

- Gutar, lange Goeran!... Jag blir icke otoerstig, daerfoer att du dricker ur alltsammans.

- Lugna dig, gosse! Jag laemnar kvar sa mycket, som jag, med anvandande av approximationsteorien, kan beraekna, att din lilla korpus tal. Parvum parva decent... smatt hoeves en liten... saeger var ofoergaetlige vaen Hakan Sjoegren.

- Gloem icke, Goeran, att du har daligt betyg i algebran! Sa, stopp nu!

De bada samtalande voro tvenne ynglingar fran gymnasiet i Vaexjoe -- djaeknar, som allmogen aennu kallar dem. De voro ute pa botanisk exkursion, efter vad deras portoerer och botanikspadar visade; atminstone begagnade de botaniken sasom foerevaendning foer att under sommarferierna stroeva omkring pa landsbygden och soeka aeventyr. Dylika

stroevtag hava sedan gamla tider legat i Vaexjoe-gossarnes smak, och bland boenderna i nejden ga manga historier om kringvandrande djaeknars aeventyr och putslustiga upptag.

De baegge vaennerna hade slagit sig ned i graeset pa en kulle under en lummig ek. De hade daerifran utsikt oever ett haerligt smalaendskt landskap med sma insjoear, slingrande baeckar, furumoar och loevdungar.

Goeran, den aeldre av dem, var en hoegvaext, kraftig yngling med jovialiska ansiktsdrag och anlaegning till polisonger. Han hade sina tjugu ar pa nacken och stod nu faerdig att med den laerdomsskatt, som bestas i Vaexjoe, och icke sa litet daerutoever, som han pa egen hand samlat, begiva sig till akademien.

Adolf, hans kamrat, var en spenslig, finhyad gosse med skaelmska oegon. Son av den rike och allmaent aktade baron Sparrfaelt pa Odensvik hade han slutit ett fast vaenskapsfoerbund med hemmansaegaesonen Goeran, ett foerbund, som olikheten i deras alder endast bidrog att goera aennu varaktigare. De bodde under terminerna tillsammans, delade sina laerares och kamraters tillgivenhet och hade allt, till och med sina sma oskyldiga upptag, gemensamt.

- Ack, du Goeran, vad detta varit en lustig dag! sade Adolf, i det han makligt straeckte sig i graeset och sag upp mot den bla himmelen. Jag gloemmer aldrig de haer aeventyren.

- Aja, nog har du haft pojkestreck foer dig, sade Goeran.

- Aen du da? Har du varit ett uns baettre aen jag?... Ha, ha, da jag taenker pa den snale praesten, hos vilken vi i dag ato middag, kan jag skratta mig foerdaervad...

- Vad var det foer roligt, att du drack ur allt hans oel? Stackars man, han foeljde med aengsliga blickar var droppe du slukade.

- Och vad var det foer roligt, att du tog fatet med flaeskpannkakan och laet hela anraettningen, ett tu tre, foersvinna i ditt glupska ginungagap, innan den beskedlige mannen hann sucka! Ha, ha, ha!

- Da hade vi en baettre tillstaellning hos den rike naemndemannen i Lomaryd, sade Goeran.

- Ack, den vackra Stina, hans dotter...

- Som du ville kyssa, men icke fick, i trots av ditt snutfagra ansikte, Adolf...

- Och som du fick kyssa, Goeran, i trots av dina fula, roeda polisonger.

- Saeg icke "i trots av" utan "med anledning av" mitt manliga, i aftonrodnadens skoena faerg skiftande kindskaegg. Du foerstar dig icke pa flickornas smak. Att kyssa dig eller en annan liten froeken kan komma pa ett ut... men jag -- jag aer en man, och det aer sadana flickorna

vilja ha.

- Skryt lagom, Goeran! Om du ej foerstatt dig pa svartkonsten, skulle Stina ej bevaerdigat dig med en blick.

- Ja, svartkonsten aer en maerklig konst. Du maerkte vael, att det rika naemndemansfolket i boerjan ej ville undfaegna oss med annat aen svagdricka?

- De oenscade oss pa doerren, det maerktes tydligt.

- Men da fragade mig haendelsevis naemndemansmor, vad jag studerade i Vaexjoe...

- Och jag skyndade mig att svara, att du studerade svartkonsten... Var infallet icke gott, vaba?

- Strax blev det annat ljud i pipan. Man betraktade mig med voerdnad, naestan med fruktan, och bullade upp ett frukostbord med skinka, medvurst och oel, och jag smorde kaset, medan du, lille Adolf, soekte visa dig pa din aelskvaerda sida foer dottern i huset. Men du misslyckades, min gosse. Du kaenner icke bondtoeserna; de ha icke oera foer sadana grannlater, som du laert dig att prata till de foernaema froeknarna. Emellertid kom naemndemansmor till mig och beraettade jaemrande, att hennes ladugard var foerhaexad, att kalvarne doe och korna ej ge mjoelk... hon fragade mig om rad...

- Och du svarade?

- Att hon skulle fodra och skoeta kreaturen vael.

- Hon tyckte naturligtvis, att det var ett alltfoer simpelt rad...

- Ja visst, hon laet mig foersta, att ingenting annat aen svartkonsten torde hjaelpa, och bad mig anlita mina kunskaper i den vaegen. Jag gjorde manga invaendningar, men daerav blev gumman aennu entraegnare. Till slut, sedan jag tagit tysthetsloefte av henne, sade jag, att hon skulle taga oegat av en vessla, hjartat av en oern, framtassen av en bjoern och tungan av en tre och tre kvarts ar gammal vit orm, insy dessa lemmar i skinnet av en oedla samt nedgraeva alltsammans en torsdagskvaell under ladugardstroeskeln, saegande hokus pokus filiokus. Gumman blev hjartinnerligt glad, tackade mig foer det goda radet och bad mig laemna de daer trollsakerna (hon tog foer givet, att jag hade dem i portoeren), sa skulle hon hederligt betala dem. Jag svarade, att mitt foerrad var slut, och radde henne att skaffa sig dem sjaelv.

- Och nu blev gumman aennu entraegnare, infoell Adolf. Jag sag, huru hon viskade och tasslade med dig.

- Ja, hon var i synnerhet bekymrad foer, huru hon skulle finna en jaemnt tre och tre kvarts ar gammal orm. Jag radde henne att fanga en maengd och syna dem i munnen, sasom man goer med haestar...

- Ha, ha, ha!

- Medan gumman anfaektade mig med sina boener, hade jag oegonen pa lilla Stina. Jag fann, att hon var en alltfoer taeck flicka med en mun, liknande en frisk rosenkalk. Na, taenkte jag, innan jag laemnar staellet, skall jag ha kysst Stina, bara foer att foerarga dig och goera dig svartsjuk, Adolf...

- Hoer, mor, sade jag, jag vet aennu ett medel, som kan hjaelpa; jag har medlidande med er och vill upptaeka det foer er. Ni skall taga sex nubbar och spika dem i ladugardsgolvet, men nubbarne skola foerst vara signade.

- Hur gar det till? fragade hon.

- Ingenting aer enklare... Det behoevs bara en flicka som icke fyllt tjugu ar...

- Gar icke Stina an? Hon aer bara sjutton, sade gumman.

- A jo maen. Jag, min kamrat och Stina staella oss pa golvet; ni, mor, och fader naemndeman saetten er pa var sin stol, hallen er alldeles stilla under tiden och mumlen foer er sjaelva:

"A, E, I, O,
jag vill ha mjoelk av min ko;
U, Y, A, Ae, Oe
ingen kalv far doe."

Stina skall saega hokus och taga en nubb mellan taenderna, sa att blott sjaelva spetsen sticker fram; jag saeger pokus och tar nubben med min mun ur hennes; min kamrat bugar sig daerefter och saeger filiokus, som aer det kraftigaste trollordet och bekraeftelse pa det oevriga. Pa det saettet signas var nubb saerskilt, och det aer hela saken... Navael, saken blev snart arrangerad, och Stina gick gaerna in pa att vara med daerom...

- Ja, foer kornas skull, infoell Adolf.

- Foer kornas och kalvarnes skull, det medger jag, ty jag aer foer anspraksloes att uppgiva mitt hyggliga ansikte sasom bevekelsegrund. Visserligen rodnade hon och var litet foerlaegen, men allt gick efter oenskan, och jag fick mina sex kyssar.

- Vad jag hade svart att halla mig foer gapskratt, naer jag sag gubben och gumman sitta och vagga med huvudet och mumla: "A, E, I, O" etc.

- Allvarsamt talat, Adolf lille, spelade du sjaelv den oemkligaste figuren. Det gjorde mig riktigt ont om dig. Du fick sta och bevittna, huru jag tog den ena kyssen efter den andra, samt buga dig och saega filiokus.

- Tala icke daerom! Det var ett elakt pahitt av dig, Goeran, foer vilket

jag i sinom tid skall utkraeva vedergaellning. Men hoer pa, vi maste stiga upp och marschera vidare foer att soeka nattkvarter... Solen gar nu ned. Vart skola vi nu staella kosan?

- Quo fata trahunt retrahuntque sequamur: vi ma ga dit oedena foera! Stannom blott en stund foer att betrakta solnedgangen! Vilken haerlig afton! Huru skoent aenda att vistas i Guds fria natur!

- Medeltidens vandrande riddare maste hava foert ett haerligt liv, Goeran?

- Atminstone da det var vackert vaeder... Se, nu foersvinner hennes stralande majestaet under himlaranden. O, drottning, foer vilken altaren fordom rykte pa Persiens slaetter och Mexikos berg:

"O, vor jag som du,
sa naera den oensgade strand,
det nya lycksaliga land!"

Sa! Nu aer jag faerdig. Framat marsch!

"Med skaemt och sang,
med munter gang
vi vandra dit oedet befallt.
Ej fragan aer,
vart kosan baer,
ty hembygden aer oeverallt."

De bada vaennerna laemnade kullen arm i arm, och deras friska roester genljudade i skogen.

Masugnen.

Djaeknarne hade visserligen icke behoevt ga langt foer att finna nattkvarter, ty pa obetydligt avstand framfoer sig sago de en vit herregardsbyggning av statligt utseende, men de foeredrogo att gaesta i praest- och bondgardar; och da de nu haendelsevis fran kullen varseblivit roeken fran en pa andra sidan skogen belaeget masugn och hoerde gnisslet av dess vaeldiga baelgar, besloeto de begiva sig dit och tillbringa natten i hyttan bland bergsmaennen.

De inslogo saledes den vaeg, som foerde genom den gamla, aerevoerdiga granskogen. Det moerknade hastigt, och masugnen var laengre bort belaeget aen de foermodat, men de foerkortade vaegen med muntert glam och glada sanger. Foer oevrigt hade det ett eget behag att vandra i de allt taetare skuggor, som foello oever skogen, att lyssna till kvaellvindens suckar och betrakta stjaernorna, som tindrade sa klart oever granarnes bugande toppar. Och ju moerkare det blev, desto livligare malade sig pa en viss flaeck av himmelen ett roedaktigt, fladdrande atersken av masugnens lagor. Det var en eldstod, som foerde dem raetta vaegen i skogens labyrint, och de hoerde allt tydligare, huru forsen brusade, huru

baelgarnes jaettelungor flasade och hamrarnes slag genljudade bland skogens klippor.

Nu glesnade skogen, och de baegge vandrarnes sago framfoer sig ett oeppt faelt, i bakgrunden begrensad av ett berg, pa vars vilda, stupande avsatser de oever masugnstaket uppstigande eldtungorna kastade en fantastisk belysning. Svarta gestalter visade sig kring elden, och tonerna av en vemodig, enkel visa, sjungen av en okonstlad roest, blandade sig med det buller, som den arbetande maskinen och de lika ivrigt arbetande maenniskorna foersakade.

Adolf och Goeran gingo uppfoer den langa bro, som foerde till mashyttans oever vaning, och pa vilken kol- och kalkstenslaster brukade uppkoeras foer att kastas i ugnens vilda gap. De haelsade vaenligt pa de av roek och sot svaertade maennen, och dessa besvarade haelsningen pa samma saett. Saellan kommo besokande fran andra orter till denna avlaegsna del av bergslagen, och man undre daerfoer ej, att bergsmaennen med en viss nyfikenhet utfragade vara djaeknar, vilka de voro och varifran de kommo. Sedan dessa givit gott besked foer sig, blev det deras tur att fraga, och de fingo nu bland annat veta, att aegaren till denna masugn liksom till flera andra, jaemte stangjaernshamrar o. s. v., var den rike och maektige patron Brackander pa Trevnadsloesa. Trevnadsloesas karaktersbyggning var just det vitmalade hus, som vaennerna sett, medan de vilade pa kullen. Daerefter begavo sig djaeknarne till mashyttans nedre vaning, varifran sangen aennu hoerdes. I doerroepningen till densamma visade sig en verklig jaettegestalt, en karl pa sina sex fot och lika manga tum, insvept i skinnklaeder och med en bredskyggig hatt nedtryckt oever det sotiga ansiktet.

- Vad aer ni foer slags folk? fragade han taemligen barskt.

- Vandrande djaeknar, svarade Adolf och Goeran pa en gang, och den senare tillade:

- Vi fundera pa att stanna haer i mashyttan oever natten, om ni, gott folk, icke har nagot daeremot, och sedan fortsaetta vi var resa i morgon.

- Djaeknar fran Vaexjoe? Praestgesaeller? for for jaetten. Har ni gatt vilse, eftersom ni kommer sa haer? Haer ae just inga bekvaemligheter foer sadana gaester. Men vill ni sova pa en baenk daer inne, sa star det er fritt.

- Jag har aldrig sett nagon masugn foerr, sade Adolf, och aer daerfoer litet nyfiken...

- Att se, hur jaernet kommer utrinnaende som en vitgnistrande stroem... Aja, det aer raett lustigt foer den, som inte aer van vid det...

- Och vad bekvaemligheter angar, infoell Goeran, sa ha vi manga naetter sovit under ett traed i skogen, med en sten till huvudgaerd...

- Likasom Jakob, infoell jaetten skrattande. Jasa, ae herrarne av det

slaget, sa ae herrarne vaelkomna.

Mannen gick in, och djaeknarne foeljde honom.

Det var ett stort, moerkt rum, i vilket de intraedde. I staellet foer golv hade det ett lager av djup sand, dess bakgrund upptogs av ugnsmuren, baelgarne och maskineriet, som saetter dessa i gang; haer och daer sags en slaegga, och mot vaeggarne lutade sig laengre och kortare jaernspett. Pa en baenk sutto tvenne maen, av vilka den ene sjoeng, och oever sangarens huvud haengde, fastspikad pa vaeggen, en lampa, som spridde ett ganska soemligt och otillraeckligt sken. Sangaren var en medelalders man, sotig och klaedd i skinn likasom de andra; de ord han sjoeng, da djaeknarne intraedde, voro foeljande:

"Troloesa flicka, du har en fager hy,
men du har ock ett ostadigt sinn;
ditt hjaerta vill jag likna vid en vinddriven sky,
som far hela vaerlden omkring."

- Tyst nu, Pelle Larsson, med din dumma visa, sade den lange, som var ingen annan aen masmaestaren Sven, jag gitter icke hoera den.

- Na, jag kan vael tiga, eftersom du sa vill, svarade Pelle Larsson, helst som jag ser, att du har tva herrar med dig, och de tycka vael inte om enfaldiga bondvisor, kan jag tro.

- A, fortsaett han med sin visa, sade Adolf, vi hoera gaerna pa.

- Men jag goer det icke, sade masmaestaren Sven. Pelle goer aldrig annat aen sjunger ovet och loegn om toeserna, om deras troloeshet och sadant snack... Jag gitter icke hoera det.

- Nej, manntrol! sade Pelle, sedan Sven fick sig en faestmoe, tror han alla flickor om gott.

- Hall munnen! sade Sven.

- Bevars vael, jag tiger, masmaestare, svarade Pelle. Annars ska herrarne tro, att jag aer den vaerste hojtaren i hela var foersamling; ni skulle bara hoera mig i kyrkan. Klockaren skriker, sa att han aer roed som en tuppkam i synen, men mig oeverroestar han icke.

Foertroligheten mellan masugnskarlarne och djaeknarne beseglades, da dessa senare framtogo vinflaskan och laeto den vandra ur hand i hand, fran mun till mun.

- En tung slaegga det haer, sade Goeran, i det han proevande upplyfte en sadan.

- Ja, inte duger en djaekne att hantera henne, infoell Pelle Larsson.

- Icke det? sade Goeran, i det han fattade om aendan av skaftet och hoell slaeggan horisontalt med rak arm.

- Bra, bra, sade masmaestare Sven och klappade Goeran pa axeln. Herrn aer en svensk gosse, det maerker jag.

- Ja, sadana ha vi manga pa gymnasium, sade lille Adolf, stolt raetande sig. Goeran aer icke den starkaste bland oss. Ni skall tro, att djaeknar icke ga av foer hackor, gott folk.

- Na, vad saeger herrn om den haer lilla tingesten? infoell Sven, i det han pekade pa den stoersta slaeggan bland dem alla, en verklig Herkules-klubba. Lyft den ocksa, om herrn orkar.

Goeran vagade ett foersoek, som gjorde hans krafter all heder, men icke desto mindre misslyckades.

Jaetten skrattade, sa att de vita taenderna lyste mellan de sotiga laeparne, varefter han fattade slaeggan, svaengde den ur hand i hand med foervanande hastighet, kastade den upp i taket och uppfangade den i fallet, lyfte den slutligen i en halvkrets oever huvudet och laet den sakta nedsjunka mot sin mun. Naer detta var gjort, slaengde han den bort i en vra och sade torrt:

- Det daer kallas bland oss bergsmaen att "kyssa" slaeggan.

Adolf hade med verklig baevan asett detta atletiska maesterprov.

- Finnes haer nagon annan, som kan goera detsamma? fragade Goeran undrande.

- Jag ber dem icke foersoeka, sade Sven, savida de ej vilja ha sina naesor foervandlade till rotmos och svaelja sina taender. Men uppe i norra bergslagen, i Barnarp och Mansarp, finnas flera, som foersta sig pa samma lek... Tag spaden, Pelle Larsson... slagget skall ut.

Pelle Larsson, bitraedd av de tvenne andra karlarne, graevde en baedd i sanden fran ugnsoepningen till doerren, och sedan baedden var faerdig, fattade Sven ett spett, tryckte hatten djupare oever ansiktet, gick fram till ugnsoepningen och gjorde med spettet nagra vaeldiga stoetar. Ett oegonblick daerefter kom slaggen uttrinnande som en stroem av gnistsprutande eldvagor och fyllde den graevda baedden, upplysande rummet med ett starkt, roedaktigt sken och utbredande en hetta, som foerekom de bada djaeknarne naestan odraeglig. Det var en vacker, men snart foersvinnande anblick, ty slaggets livliga eldfaerg moerknade hastigt, nagra vattenaembar toemdes oever detsamma, varefter det soenderslogs med jaernspetten och utbars styckevis ur hyttan.

- Jaernet kommer icke foerraen om en timme, sade Sven, och under tiden ska vi aeta var kvaellsvard. Vilja herrarne vara med om den, fast det bara aer sill och potatis och svagdricka, som vankas? Men potatisen aer god, vill jag lova, den kokas icke, utan vi steka den haer i den heta sanden.

Goeran och Adolf voro ganska hungriga och emottogo saledes bjudningen

med mycket noje. Den simpla anraettningen var snart faerdig och fick en strykande atgang. Goeran och Adolf visade, att djaeknar ej aero sa nograeknade, ifall sot och aska, jaemte hungern, aero de enda kryddorna pa maten.

- Jag vet icke varfoer, men jag tycker om er, gossar, sade Sven under maltiden foertroligt till djaeknarne. Vart aemnen I taga vaegen i morgon?

- At oester, vaester, soeder eller norr, svarade Adolf. Vi ga vart vinden blaser.

- I morgon aer soendag, anmaerkte Sven, och det aer min tur att vara ledig fran arbetet den dagen. Hoer pa, gossar, om vinden skulle blasa at det hall, daer far mins stuga ligger, skulle ni vilja foelja med? Vi komma att ga foerbi vackra aengar, daer manga slags blomster vaexa, och jag kan taenka, att ni, liksom andra djaeknar, egentligen aero ute foer att samla blommor...

- Vad saeger du om foerslaget, Adolf? fragade Goeran.

- Topp, svarade denne, jag foer min del antager det.

- Gott, sade Sven, I skolen da fa se en gubbe, som luktat krut i sina dagar.

- Har er far varit i krig?

- Jag vill tro det. Han stupade i kriget mot ryssarne.

- Vad! Jag tyckte ni talade, som om han levde, infoell Goeran.

- Ja, saken aer den, att min salig far blev ihjaelskjuten, men min fosterfar, korporal Brant, han lever nog, man I tro, och det aer den gubben, jag menar. Han har, som jag sade, luktat krut i sina dar och kan beraetta er manga krigshistorier, om ni tycker att det aer roligt att hoera sadana. Ni foeljer saledes med, gossar?

- Ja, Sven.

- Men da vaecker jag er klockan tre i morgon, innan faglarne boerjat sjunga... Aeren I med om det ocksa?

- Ja visst.

- Naja, icke behoever jag vara raedd, att ni ska foersova er, ty ni far bara var sin traebaenk att ligga pa med min och Pelle Larssons troejor till huvudgaerd.

Tiden gick fort under muntra samtal. Djaeknarne beraettade aeventyr om Karl XII, och masagnsfolket dukade upp lustiga folksaegner om Bellman (som i var allmoges mun gaeller foer att vara den lustigaste hovnarr, som nagon sin gycklat med ett kroent huvud) samt trovaerdiga beraettelser om skogsjungfrur, bergtroll, naeckar, tomtegubbar och mera sadant.

Pelle Larsson pastod, att han mangel moerk hoestnatt, da han setat vid kolmilan och lyssnat till vindens tjuet i skogen, sett skogsjungfrun med hoegtidliga steg vandra foerbi; och en annan av arbetarne, som foerut varit bergspraengare vid Taberg, visste att beraetta om Tabergsgumman och hennes slott djupt inne i bergets skoete. Man hade en gang, sade han, beslutat spraenga ett valv tvaers igenom berget, men da man hunnit nagra famnar in i detsamma, ljoed inifran en roest, som foerbjoed arbetarne att fortsaetta, ty de hade nu hunnit naera gummans saengkammare. Men det paboerjade valvet finnes aennu kvar och kan beses av var och en, som besoecker Taberg.

Det led nu langt in pa natten, och djaeknarne kaende behov av vila. De lade sig pa de anvisade baenkarne, och troetta av dagens vandring, inslumrade de snart i oskuldens och ungdomens lugna soemn.

Korporal Brant.

- Upp, gossar! ljoed en roest i djaeknarnes oeron.

De vaknade. Stroemmen brusade, baelgarne flasade, hamrarnes knackade: det var den gamla musiken, som oupphoerligt, ar ut och ar in, ljuder pa ett sadant staelle. Men framfoer vara vaenner stod Sven masmaestare med ett bylte i ena handen och sitt stora pinsbacksur i den andra.

- Ni sov sa gott, att jag tyckte det var synd att vaeka er foerr, men nu aer klockan fyra, och vi maste bege oss pa vaeg, sade han.

Goeran och Adolf voro inom nagra oegonblick faerdiga. De sade farvael at de oevriga masugnsarbetarne och foeljde Sven. Visst voro de i boerjan litet olustiga, ty manga timmar hade deras soemn ej raeckt, och ej heller voro de vana att sova med gangklaederna pa sig, men denna olustighet foersvann snart, ty morgonvinden blaste sa friskt och upplivande, luften var sa ren, himlen sa bla. Det var en ljuvlig svensk sommarmorgon. Trasten och andra sma vingade sangare fyllde nejden med gaella drillar, daggpaerlor glaenste pa varje graesstra, och det doftade sa friskt fran aengarne, de gamla granarne och linneorna, som vaexte i deras skugga. Och naer nu solen gick upp och goet oever bergen ett gyllne sken, och dagrar och skuggor blevo skarpere och landskapets skiftande faerger saftigare, huru skoen och leende lag ej vandrarnes lilla, av synkretsen begrensade vaerld framfoer dem!

Med friska sinnen, oepna och tillgaengliga foer varje intryck av naturens skoenhet, med barmen vidgad av den livande morgonluften vandrade de bada djaeknarne framat. I det ungdomliga hoppets kalejdoskop sago de sin framtidsbana ligga framfoer sig lika solbelyst, lika blomsterdoftande som den stig de nu vandrade. Ingen sorg, ingen hotande framtidsbild, intet dystert minne fran det foerflutna.

Sven masmaestare marscherade med langa steg och svaengande sitt knyte i handen, framfoer djaeknarne, men ej pa laengre avstand, aen att de kunde underhalla ett samtal med honom, och det gjorde de aeven. Foer varje

fagel, som slog i skogen, ville Adolf veta dess namn, och Sven masmaestare visade sig bade villig och kunnig att upplysa honom daerom. Likt Dag den vise tycktes han till och med foersta sig pa att oeversaetta faglalatn pa maenskligt tungomal. Om deras vaeg foerde dem foerbi nagon stuga, vilket saellan skedde, ty nejden var foega bebodd, visste han beraetta atskilligt bade foerstandigt och underhallande om dess invanare och dessas oeden, levnadssaett och ekonomi. Sa gick tiden fort och vandringen laett under muntert samsprak.

Nu kommo de tre vandrarn till ett oeppt, solbelyst staele i skogen, daer en smal, men taemligen djup baeck floet, tyst och obekant, med klara boeljor oever sin vita sandbaedd, tills den foersvann bland granarnes och tallarnes stammar.

- Hoer pa, gossar, sade Sven och stannade, vi ha soendag i dag. Att visa sig infoer Var Herre med rent hjaerta aer ingen sa laett sak, men att visa sig infoer maenniskorna med rent ansikte pa en sadan dag aer mycket laettare. Jag menar haermed, att naer jag vandrar fran masugnen till far mins stuga, plaer jag stanna haer och tvaetta sotet av mig. Det aer icke foer mycket, helst da man har, med respekt att saega, en faestmoe, som vaentar pa sig daer hemma.

- Har Sven verkligen en faestmoe? Aer hon vacker? fragade Adolf.

- Det far Adolf snart se, svarade Sven. Men nu vill jag fraga, om gossarne vilja goera som jag, det vill saega: taga sig ett bad.

Det var just vad Goeran och Adolf ville, ty baeckens vatten var klart och inbjudande. Sven tvaettade sig med medhavd sapa och visade nu, sedan sotet vael var bortskoeljt, ett oeppt, aerligt och friskt ansikte, vida yngre aen djaeknarne foermodat.

Ja, Sven kunde vid naermare paseende ej gaerna vara aeldre aen tjugufem ar. Sedan de tillraeckligt njutit av de svalkande boeljorna, oepnade Sven sitt knyete, i vilket han hade rent linne och sina helgdagsklaeder av vackert, pressat vadmal. Dessa padrogos nu, och arbetsklaederna hoprullades i ett bylte och goemdes i en buske. Daerfter fortsattes vandringen.

De kommo nu ur skogen till en oeppen slaett, pa vilken haer och daer en sandkulle, oeverhoeljd med roeda ljunghblommor, hoejde sig. Ljungfaelt, pa vilka vitulliga far soekte en sparsam foeda, saftgroena aengar, daer en och annan haest och ko betade, sma akerlappar med vajande korn och havre, och kaerr, vars moerka gytta rikligt pryddes med silverglaensande "Parnassiae palustres" och guldgula "Calthae", omvaexlade med varandra, och laengst bort glittrade en insjoe i morgonsolens sken. Men vid insjoens strand lag en roedmalad stuga, och pa den pekade Sven, saegande:

- Daer bor far.

Snart voro de framme. Stugan hade ett vaenligt och inbjudande utseende, daer den lag, pa tre sidor omgiven av en liten traedgardstaeppa och beskuggad av gamla knotiga, men vael ansade aeppleraed. I traedgarden

vaexte manga nyttiga plantor, sasom kal, moroetter och rovor, men man sag daer aeven sma blomsterland med granna ringelblommor och stolta pioner. Blommor utanfoer en lantlig stuga aero alltid goda tecken; de bevisa, att sinnet hos invanarne icke aer sa foervildat eller nedtryckt, att det ej oepnar sig foer det taecka och aelskliga i naturen. Vid ena gaveln stodo trenne bikupor, och man hoerde kring dem det tydliga "susurrus", vid vilket herdarne i Virgils ekloger aelska att slumra. Framfoer stugan, naermare intill sjoen, haengde naet att torka i solskenet, och oever foerstugukvisten hade ett aekta par av det hederliga svalslaektet byggt sitt bo.

Vara tre vandrare stego in. Stugans inre bar samma praegel av hemtrevnad som dess yttre. Golvet var vitt och bestroett med vaelluktande enris; en roedmalad pinnsoffa, nagra stolar med hjaertformigt utskurna ryggstoed, en saeng med snoevitt sparlakan, ett bord, en byra med maessingsbeslag, en Moraklocka samt ett skap, pa vars doerr aegarens namn prunkade i en krans av konstnaerligt malade blommor, utgjorde moebleringen. De vitmenade vaeggarne voro prydda med livligt kolorerade tavlor fran Lundstroemiska konstanstalten i Joenkoeping; daer sag man scener ur nya testamentet och ur svenska historien, skaeggiga sultaner till haest, Napoleon och "Karl XI:s syn pa rikssalen". Oever pinnsoffan haengde en muskoet med paskruvad bajonett och en gammal soldathatt. Genom foenstret tittade solen vaenligt och helgdagslikt in i rummet.

- Se daer ha vi Sven! sade en ung flicka, som foer tillfaellet var ensam inne, sysselsatt med att pryda den vitrappade spiseln med bjoerkloev och ringelblommor. Det var Ingrid, korporalens yngsta dotter, en femtonarig jaenta med ljust har, stora bla oegon och friska kinder. Hon aemnade saega nagot mera, men tystnade och slog foerlaegen ned oegonen, da hon varseblev Svens obekanta foeljeslagare.

- God dag, lilla Ingrid, sade Sven och lyfte flickan hoegt i taket. Men saeg mig, var aer far och mor och Johanna... Aer Johanna kommen aen?

- Mor aer gangen till kyrkan, far sitter i taeppe och roeker sin pipa, men Johanna kommer vael snart, taenker jag, sade Ingrid. Jag skall saega till far...

Flickan skyndade ut genom koeksdoerren, och kort daerefter visade sig korporalen.

Korporal Brant gick pa traeben -- ty da en kula har bortsnappat en fortkomstledamot av koett och blod, har kronan ingen annan att giva i ersaettning aen i baesta fall -- en av hard och god masurbjoerk. Men detta bekom korporalen foega; ja, traebenet och tapperhetsmedaljen voro pa saett och vis korporalens kaeraste egendom: aldrig har en dansoes med sadan stolthet visat publiken en vael formad vad och naett fot, som korporalen skulle visat sitt traeben foer envar, som ville betrakta denna anspraksloesa produkt av svarvarens konstfarenhet. Sextio levnadsar, genomstraevade dels under muskoeten, dels vid plogen, hade graspraengt hans har och vaeldiga knaevelbollar, men ej lyckats kroeka hans hoega, axelbreda gestalt, som, inknaeppt i en bla rock med blanka

knappar, var lika rak och militaerisk som foer trettio ar sedan. Ansiktet lag i allvarsamma, naestan bistra rynkor, men oegonen blickade vaenligt och milt under sina buskiga oegonbryn. Sadan var korporal Brant till sin yttre maenniska. Djaeknarne kaende vid hans asyn en djupare voerdnad, aen om de sett hela Vaexjoe konsistorium intraeda; herrar konsistoriales torde finna detta mycket besynnerligt, men foerhallandet var verkligen sadant.

- Aer herrarne samma djaeknar, som foer ett par dagar sedan voro i Lomaryd? fragade korporalen, under det han slog sig ned i sin pinnsoffa, drog nagra drag ur pipan och med handen stroek sitt traeben.

- Ja, korporal.

- Da vill jag fraga herrarne en sak sa god som tva: vad var det foer galenskaper, herrarne satte i huvudet pa naemndemansmor? Jag traeffade foer en stund sedan Ola Persson, och han beraettade nagot spektakel om herrarne och folket daer pa stallet...

Adolf omtalade nu pa ett putslustigt saett historien om de signade nubbarne. Korporalen drog ett oegonblick pa munnen, men skakade daerefter allvarsamt huvudet och sade, i det han ater boerjade stryka sitt traeben:

- Lille baronen kan visst tycka, att det daer aer roligt, men kan han också tycka, att det aer raett? Skall man goera enfaldiga maenniskor dummare och vidskepligare, aen de aero? Ynglingar, som fa studera och laera och inhaemta kunskaper, boera vael hellre foersoeka hjaelpa folk ur deras villfarelser aen bestyrka dem i sadana... Det aer min mening om saken.

Och daermed utpustade korporalen ett duktigt moln ur sin pipa.

Goeran och Adolf sago icke sa litet foerlaegna och handfallna ut vid denna ovaentade foerebraelse.

- Men herrarne aero i alla fall bara unga pojkar, fortfor korporalen muntert, och med pojkar far man ej raekna sa noga, om de hava ett eller annat upptag foer sig: det ligger i deras natur. Maenniskan, tillade han allvarsamt, skall foerst ga genom livets harda rekrytskola och lida mycket hugg, innan hon blir en allvarlig stridsman.

Sven masmaestare, som innerligt skrattat at Adolfs beraettelse och sedan under samtalets fortgang statt och sett ut genom foenstret, vaende sig om och sade:

- Det syns en bat ute pa sjoen; det aer saekert Johanna, som kommer.

- Gott, sade korporalen, vill ni som jag, sa ga vi ned och moeta henne vid sjoestranden. Emellertid skall du, Ingrid, laga till litet mat at oss. Herrarne fa halla till godo med vad huset foermar.

Det var verkligen Johanna, korporalens aeldre dotter, som kom roende.

Den raska flickan var ensam i baten och skoette sjaelv arorna med vana och kraftiga haender. Johanna tjaenade som ladugardsdeja hos patron Brackander pa Trevnadsloesa. Fran denna herregard till korporalens stuga, tvaers oever sjoen, var en fjaerdedels mil, men den unga flickan raeknade icke artagen, naer rodden gaellde hemmets haerd, daer kaera anhoeriga och faestmannen vaentade henne.

Naer baten var naera stranden, lade Johanna upp arorna, hoppade i land och drog jullen med ett kraftigt tag ett stycke upp pa det torra. Johannas hela vaesende vittnade om raskhet och haelsa. Och aenda var hennes ansikte sa fint, hennes hy sa ren och hennes oegon sa klart ljusbla, att manga av Amaranterordens foernaema skoenheter skulle haft skael att avundas henne. De sma haenderna voro kanske nagot foer roeda och valkiga av arbete foer att behaga i en salong -- men Sven masmaestare tyckte om dem desto mera.

Den lilla familjen och dess gaester atervaende nu till stugan. Sven masmaestare raekte Johanna en liten foergaet-mig-ej, som han funnit vid sjoestranden, och detta var allt det galanteri, man hos honom kunde upptaeka. De gingo vid varandras sida utan att tala manga ord, men deras okonstlade vaesen vittnade tillraeckligt om den glaedje, de kaende oever att fa se och vara naera varandra.

Sadana moeten intraeffade taemligen saellan; emedan arbetet vid masugnarne fortgar aeven om soendagarne, var det blott en eller tva ganger i manaden, Sven kunde sla sig loes foer att traeffa Johanna i kyrkan eller i faderns stuga.

Man satte sig till bords. Pa en vit duk stod ett fat med potatis, ett annat med fisk, som korporalen foeregaende dagen egenhaendigt dragit upp ur sjoen, samt en stor kanna av oaekta porslin, fylld med den raraste mjoelk. Broedet bestod av havreblandat korn, vael bakat och saerdeles moert. Detta var hela anraettningen, men ingen laemnade bordet hungrig. Haerefter framtog korporalen postillan och psalmboken, patog sina gamla brillor och upplaeste med klar roest dagens evangelium, varefter han uppdrog at Goeran att foerelaesa predikningen.

Var djaekne kaende sig fattad av en kaensla, den han foerut aldrig erfarit. I kretsen av dessa genom oskrymtad gudsfruktan och inboerdes kaerlek foeraedlade naturmaenniskor var det liksom om ett friskare, men allvarligare liv genomstroemmat honom. Ljuva minnen vaknade i hans barm, minnen fran hans barndom, da fader och moder aennu levde, och han sjaelv, ett oskyldigt barn, uppvaexte i deras vard under den gamla hyddans tak. Han foerelaeste ur postillan med anda och overtygelse, och predikantens enkla ord voro likasom haemtade ur hans eget hjaerta. Aemnet var maenniskans barnafoerhallande till Gud, och huruledes hon genom detta foerhallande aer i stand att med inre lugn och lycka besta de hardaste proevningar, foer vilka den pa sin egen kraft trotsande maste duka under.

Efter predikningens slut tryckte korporalen Goerans hand och lovordade hans vackra utfoersgavor. Man gick daerefter pa husfaderns foerslag till traedgardstaeppean och tog daer plats pa en baenk, som beskuggades av en

gammal enstaka lind. Alla voro tysta, till och med den lille pratsamme Adolf. Korporal Brant sag fundersam ut, stoppade sin pipa och sade slutligen:

- Med anledning av vad vi i dag hoert, kom jag, sasom ofta sker, att taenka pa min salig vaen Stal, din far och min gamle krigskamrat, kaere Sven. Stal tjaente liksom jag vid Albo kompani; han var flygelman, ty han hoell sina sex fot och sex tum, likasom du, Sven, och jag var hans naesta man i ledet. Vi voro goda vaenner, delade ljuvt och lett, och voro alltid vid varandras sida, savael i kulregnet som pa marscher och i bivuaken. Men det var ej till detta jag ville komma utan till nagot annat. Stal var en barnafrom maenniska och foersummade ingen kvaell sin boen till Gud. Det var en kort boen, som han laert av mor sin, och han upplaeste den av gammal vana med hoeg och ljudelig roest, innan han, med raenseln under huvudet och gevaeret vid sidan, somnade. Det var, med ett ord, den lilla boenen: "Gud, som haver barnen kaer, se till mig, som liten aer" o. s. v. Nu kunnen I vael taenka, att manga av vara kamrater tyckte det vara lustigt, att den gamle skaeggige Stal, som var den laengste karlen i kompaniet, kallade sig "barn" och "liten", men sadant bekymrade honom foega, ty, som han sade, Gud maeter icke maenniskorna med alnmatt, och Guds barn ville han vara, om han aen bleve aldrig sa gammal.

Korporalen tystnade ater foer en liten stund och tycktes foersjunken i sina minnen. Sven masmaestare torkade med avighanden sina oegon, i vilka en fuktig glans var synbar.

Sasom laesaren redan vet, hade Svens far stupat i kriget mot Ryssland. Naer korporal Brant hemvaende, var det han, som meddelade sorgeposten at Stals aenka, som med en femarig son bebodde en backstuga och befann sig i yttersta noed, ty hon var sjuklig och ofoermoegen att arbeta. Nu hade Brant sjaelv hustru och barn att foersoerja, hade blivit invalid, var krasslig av faeltlivets moedor och foersakelser och kunde saledes ej sa kraftigt som foerr skoeta plog och spade. Men detta hindrade honom ej att ataga sig den oevergivna aenkan och hennes son, och naer gumman Stal dog, tog han hennes son Sven till sig som eget barn. Han hade sjaelv laert pojken att laesa och i allo vardat sig om honom med lika stor oemhet som om sina egna barn. Dock maste korporalen vid Svens uppfostran ofta taga itu med hardhandskarne, ty Sven var en styvsint pojke; men det baettrades med aren, sa att korporalen fick heder, glaedje och nytta av sin fosterson. Sven var duktig och ordentlig, skicklig bade som masugnskarl och smed, och den manadspenning han foertjaente, kom nu hushallet vael till pass. Den gamle krigsmannen sag med innerlig foernoeljelse, att Sven och hans Johanna tyckte om varandra; han hade, medan de aennu voro barn, taenkt sig som ett oenskningsmal att se sonen till den ofoergaetlige vaennen Stal i aekta foerening med Johanna.

- Korporal Brant, sade Adolf, vill korporalen goera oss ett stort noeje, sa omtala nagot foer oss fran kriget!

- Sommardagen aer lang, svarade korporalen, och I stannen ju haer till i morgon. Vi ha saledes god tid pa oss att beraetta krigshistorier...

- Var stupade Stal? fragade Adolf, som ville foerma gubben Brant att genast oepna sin spraklada.

- Det var vid Helsinge, sade korporalen med en laett suck. Daer voro kronobergarne med, skolen I tro, forfor han, i det han raetade sig och oegonen blixtrade. Ni vet av historien, gossar, att kronobergarne foer den dagens arbete blev regementet n:o 1 i svenska armeen och fick rang av konungens garde. Lagerbring kommenderade den svenska styrkan. Ryssarne voro dubbelt sa manga som vi, men vi hoello dem varma under tva langa dagar. Men sa kom Gustav Adolf och utnaemnde en annan befaelhavare, och sa uppstod oreda; order och kontraorder gingo om varandra, och hela det hoegre befaelet blev likasom yrt i huvudena. Vad den stackars kungen tog sig till, sa bar det pa tok, och sa gick det aeven denna gangen. Hade vi bara fatt hallas, sasom vi boerjat, skulle vi jagat ryssarne naecken i vald. Men sa blev det ploetsligt befallt, att vi skulle inskeppa oss igen. Jag vill icke saega er, vad vi simpla soldater kaende och taenkte, da den befallningen blev veterlig. Manga graeto av harm, andra mumlade harda och kanske oraettvisa ord om kungen och det hoegre befaelet. Men da vi kronobergare fingo veta, att vi skulle betaeckta de oevriga trupperna, medan de inskeppades, blevo vi glada som barn. Ryssarne, som foerut hallit sig pa vackert avstand, ryckte nu an helt ofoerskraeckt och boerjade skjuta och dundra aldeles rasande. Vi svarade duktiga tag. Mangen tapper karl och god kamrat fick under de timmarne bita i graeset. Men ryssarne blevo alltmera naergangna; de sago nu bara en liten hop framfoer sig, ty de andra regementena voro redan till god del ombord pa fartygen. Den lilla hopen bestod just av oss kronobergare, och av oss berodde nu var lilla haers och svenska aerans raedning. Vi fingo ordres att taga till bajonetten och kasta ryssarne tillbaka. Hej, sadant liv det blev i spelet! Vi hade kaecka och duktiga officerare, kaptener, som levat med oss pa roten, och dem vi aelskade som faeder. Med sadana officerare gar man till doeden som till en dans. Vi simpla karlar ville genast daeran utan att avvakta kommandoordet, men Ulfsax och Rappe, Bergman, Lindberg och Aminoff laeto ej vaenta pa sig. De staelde sig framfoer fronten, och daerpa bar det av under dundrande hurrarop. Ryssarnes foersta linje stod stilla med faelld bajonett, tills stalspetsarne korsade varandra, men da broeto vi in pa dem, stucko eller slogo med gevaerskolvarne, sa att moskoviterna rullade som kaeglor. Andra ryska linjen invaentade oss icke, utan tog till harvaerjan. Det skulle annars gatt dem pa samma saett... Men vi laemnade manga pa platsen, och bland dem var Stal, gossar. Han var vid min sida, och den foerste ryss, jag i anloppet sag falla, stupade under Stals gevaerskolv. Men ryssarne voro knappt pa retraett, foerraen han traeffades av en kula. Han sjoenk till marken; jag kastade mitt gevaer foer att lyfta upp honom och baera honom bakom linjen, men han sade: "Hugg pa ryssarne, Brant, och bry dig icke om mig; jag doer snart. Haelsa till hemmet!" Och daermed sloet han till oegonen ... jag lade handen pa hans hjaerta, handen blev blodig... kulan hade funnit raetta stallet... Stal var min baeste vaen; jag tyckte sedan, att det var tomt och oedsligt i ledet, daer jag ej laengre hade honom bredvid mig, ty vi voro, han och jag, som gamla haestar, som laenge dragit ihop. Men icke soerjde jag egentligen, ty Stal dog en vacker doed... han dog foer fosterlandet, foer Sverige, gossar... och jag hoppas med tillfoersikt, att han aer salig.

Samtalet gick nu oever pa andra aemnen, och djaeknarne inhaemtade av detsamma, att torpet, som arrenderades av korporalen, tillhoerde patron Brackander pa Trevnadsloesa. Korporal Brant hade nu i manga, manga ar, langt innan Brackander koeppte naemnda egendom, varit bosatt pa den lilla laegenheten. Brackander hade emellertid pa senare aren betydligt oekat arrendesumman. Av atskilliga yttranden, i foerbigaende faellda av Sven masmaestare, men synbarligen ogillade av korporalen, sloeto djaeknarne, att varken Sven eller nagon annan underhavande hade skael att tycka om patron Brackander. Sven beraettade bland annat med glad uppsyn, att den tid, under vilken han genom kontrakt foerbundit sig att foeresta Brackanders masugn, om nagra manader vore slut; daerefter aemnade Sven bygga en smedja, arbeta foer egen raekning och fira sitt broellop med Johanna.

Djaeknarne kvarstannade hos korporal Brant till foeljande morgon. Men redan om aftonen togo de farvael av Sven masmaestare och Johanna, vilka bada foer sina olika sysslors skull ej kunde droeja hemma oever natten.

Och naer morgonen kom, skakade Goeran och Adolf hjaertligt hand med Brant, hans hustru och lilla Ingrid och drogo vidare. Men under hela sin vandring tyckte de sig ej ha tillbringat nagon trevligare dag aen den i korporalens hem. Adolf maerkte under de foeljande dagarne, att Goeran gaerna talade om Ingrid, och skaemtade mycket med honom daeroever.

Emellertid laemna vi djaeknarne tills vidare at sitt oede. Vi skola under beraettelsens fortgang ater traeffa dem. Och nu draga vi oever sjoen, som aer kortaste vaegen till Trevnadsloesa, foer att som hastigast goera bekantskap med dess aegare, patron Brackander.

Patron Brackander.

Nagra dagar efter djaeknarnes besoeck hos korporalen finna vi patron Nikolaus Brackander vandra av och an med langa steg i sitt kontorsrum. Patron Nikolaus Brackander aer liten till vaexten, men fyllig och axelbred, baer hoegt uppkammad tupe, har armarne korslagda bakom ryggen, gar mycket utat med foetterna, som en dansmaestare fran sjettonhundratalet, och spottar rakt framfoer sig. Vad i oevrigt hans utseende betraeffar, vilja vi naemna, att patronens skoetevaen, kronolaensman Spoeqvist, pa heder och tro foersaekrat, att han (Brackander) aer foervanande lik Napoleon I. Vi tillaegga blott, att herr Spoeqvist faellde detta omdoeme med ledning av ett traesnitt, foerestaellande den store kejsaren, tillverkat hos J. P. Lundstroem i Joenkoeping.

Kontoret aer ett moerkt rum, vars foernaemsta moebler aero ett stort skrivbord, betaeckt med charta-sigillata-foersedda dokumenter, en piphylla och ett vaeggskap, det senare patron Brackanders speciella husapotek, innehallande atskilliga flaskor med etiketterna "Punsch", "Arrak", "Rom" och "Konjak". Vaeggarne aero behaengda med piskor av alla slag och storlekar, fran den blygsamma tagelpiskan, varmed

skjutsbonden undfaegnar sin troettkoerda kamp, till den foernaema chambrieren. Patron Brackander vurmar naemligen foer piskor; dock aer denna vurm ej sa ensidig, att den ej aeven omfattar ridspoen, av vilka finnes ett ganska utvalt foerrad.

Vi gloemde att bland moeblerna raekna patron Brackanders bokhylla; ma ingen tillraekna oss detta sasom haerflutet fran bristande aktning foer vetenskap och litteratur. Pa naemnda hylla befinna sig en bok om haestars sjukdomar, en juridisk handbok, en "brevstaellare", en procentutraekningstabell eller s. k. lathund, vidare en statskalender (mycket sliten vid foerteckningen pa riddare av nordstjaerne- och vasaorden) samt nagra romaner av Paul de Kock.

Utom sin vurm foer piskor karakteriseras patron Brackander av en andra vurm foer processer och en tredje foer utmaetningsauktioner. Varhelst patronen under sina transaktioner fann en den ringaste lilla anledning att boerja process, vips hade han inlagor, klagoskrifter och besvaershandlingar faerdiga att foerelaeggas behoerig eller obehoerig domstol. Denna vurm hade saekert sin rot i ett aedelt begaer att foerkovra lagskipningen och giva juristerna en nyttig sysselsaettnig. Den tredje vurmen -- den foer utmaetningsauktioner -- haerledde sig lika sannolikt fran den hos alla stora sjaelar medfoedda boejelsen foer det tragiska och dramatiska i livet. Patronens tycke foer dylika foerraettningar var till den grad utbildat, att han ej blott bevistade alla de bland hans underhavande foerekommande talrika utmaetningsauktionerna, utan ofta reste langa vaegar, i saellskap med kronolaensmannen Spoeqvist, foer att bevittna skadespel av denna art.

Pa senare tider hade patron Nikolaus Brackander blivit rov foer aennu en fjaerde vurm. Och likvael var patron Brackander i sig sjaelv ingen vurm, utan tvaertom en bland de mest "praktiska" maenniskor, pa vilka nittonde arhundradets sol skinit. Besynnerliga motsaegelser i maenniskolivet!

Denna fjaerde vurm bestod daeri, att patron Brackander "per fas et nefas" ville gifta sig. Han hade nu vid fyrtyotva ars alder, i den haerliga blomman av sin mannakraft, ledsnat vid ungarlivet och beslutat att lyckliggoera nagon Evas dotter med sin hand. Och vilken kvinna kan motsta en man, som pa haret liknar den store Napoleon och daertill aeger herregardar, masugnar, stangjaernshammare och vaeldiga kapitaler, placerade pa de saekraste haender.

Patron Brackander var ej blind foer sitt eget vaerde; med all sin blygsamhet visste han sig vara oemotstandlig, om han saerskilt lade an pa att fanga en flicka; ja, han misstaenkte, att flickorna just lade an pa att fanga honom. Men fragan var nu: vem bland denna uppsjoe pa feminina maenniskovarelser skulle han vaelja till sin ledsagarinna genom livet?

Det aer denna fraga, som sysselsaetter honom, under det han, sasom vi naemnde, med langa steg maeter kontorsgolvet.

Patronens hjaerta var varken av tack- eller stangjaern, langt daerifran; det var en mjuk muskel, laett nog genomborrad av en pil fran Amors

bage. Detta hjaerta aegde hemligheter -- hemligheter, vid vilka de fem vaerldsdelarne skulle haepna om de blevo kaenda. Betaenk blott: den rike brukspatronen, Napoleons levande avbild, vasaordenskandidaten Nikolaus Brackander foeraelskad uti... graesliga sanning!... sin ladugardspiga!

Sadant var foerhallandet: Brackander var kaer i Johanna Brant, korporalens dotter!! Men denna kaerlek var naturligtvis av lugn och sansad art, ty i stora sjaelar kunna visserligen passioner vakna, men de behaerskas och hallas inom tillboerliga graenser. Hos den praktiske Brackander hade aeven kaerleken en praktisk riktning och visade, i synnerhet naer fragan var om en ladugardsdeja, en viss benaegenhet att hoeja sig oever tomma, av svaermiska idealister pafunna formaliteter, sasom vigsel, aektenskapskontrakt och praesterlig vaelsignelse. Men i Johannas hela vaesende och framfoerallt i den rena blicken fran hennes klara bla oegon lag en foer varje praktiskt foerstand ofoerklarlig kraft, som hoell patronen pa vederboerligt avstand och kom varje ord, som kunnat foerrada hans kaenslor, att doe pa hans tunga. Ingenting foerradde hans hjaertas svaghet, om ej det, att han efter Johannas ankomst till Trevnadsloesa aegnade en ovanlig omsorg at ladugardsskoetseln och gjorde flitigare besook hos sina oxar, kor och kvigor aen foerut.

- Det aer loejligt... det aer befaengt, mumlade han, i det han hastigt gjorde halt framfoer sitt husapotek och tillagade en hjaertstyrkande medicin av konjak och nagra droppar vatten, det aer foer rasande! Jag, Brackander, brukspatronen, fundera pa giftermal med en ladugardspiga?... Har jag verkligen gjort det?... Ja, sadan galning jag aer! Jag blygs foer mig sjaelv! Brackander, Brackander! vart tager du vaegen? Haerintill skall du ga och icke vidare!

Han slukade en vaeldig klunk grogg och fortsatte vandringen, mumlande avbrutna meningar och spottande i rak linje framfoer sig. Nu stannade han, fattad av en ploetslig ingivelse, och ringde.

En draeng visade sig i doerren.

- Svalgren, sade patron, du spaenner genast min holsteinska haest foer gigger. Du tager vidare de praektigaste seldonen, som finnas i stallet, och skurar dem, sa att de blaenka som solen. Sedan klaeder du dig i det nya livreet med roeda listerna och blanka knapparne, du vet.

- Ja, nadig patron.

- Och fort skall det ga... annars vankas det stryk.

- Jag vet, nadig patron.

Tjaensteanden, som, i foerbigaende sagt, hade ett lismande, raevaktigt utseende, foersvann, och patronen boerjade goera sin toalett. Han iklaedde sig lackerade stoevlar, svart frack, vit halsduk och kyrkstapelshoega "fadermoerdare" samt genomdraenkte sin tupe med en hel flaska makassarolja.

Han moenstrade sig daerefter i spegeln -- och suckade. Sucken gaellde de

bortrakade polisongerna. Patron Brackanders ansikte hade naemligen foerr infattats i en ram av de mest kvinnofoerledande polisonger -- de voro hans aelsklingar, hans troest i livets mulna stunder -- men sedan laensman Spoeqvist upplyst honom om, att Napoleon ej nyttjade polisonger, foersvunno en vacker dag dessa vegetationens underverk foer en artistisk bybarberares haerjande lie. Men vad offrar icke en stor sjael foer en ide!

Sedan patronen med filosofisk djupsinnighet oevervaegt, vilken bland sina hundrade piskor han borde vaelja, bestaemde han sig slutligen foer en praektig laederpiska med silverbeslaget skaft, steg upp i giggen och gav haesten en klatsch. Solen speglade sig i de blanka seldonen och aterblixtrade fran lakejen Svalgrens stora maessingsknappar, den statliga haestens man fladdrade foer vinden, och hoeg som Jupiter tonans eller atminstone som Nero vid en olympisk kapploepning lutade sig patron Brackander majestaetiskt tillbaka i giggen och svaevade framat oever landsvaegen i skyar av damm.

Vad gaellde resan? En viktig fraga, i vilken hela vaerlden borde intressera sig!...

Vi hava antytt, att patron Brackander var en stor, lugn, mangsidig karaktaer. Man ma saledes ej tro, att patronens tycke foer Johanna Brant hindrade giftermalsspekulationer i andra riktningar. Patronen var verkligen ute i friareaerenden. Bland hans grannar fanns en adelsman med en enda vacker och aelskvaerd dotter. Adelsmannen var fattig, men naera beslaektad med laenets hoegsta aristokrati och med inflytelserika magnater. Nu, ehuru Brackander titt och ofta uttalade ett djupt foerakt foer adel och adelskap, var han i sitt innersta en varm anhaengare daerav och skulle gaerna givit en av sina masugnar foer att fa saete och staemma pa riddarhuset under namnet Brackhjaelm, Brackskoeld, Brackhjaerta, Brackhuvud eller nagot dylikt. Nu var Brackander visserligen en hoegmoegende man, och manga hjaessor saenkte sig foer den rike jaernpatronen, varhelst han for fram, men han hade dock med harm iakttagit, att man i vissa kretsar otvetydigt sag honom oever axeln. Han ville nu genom aektenskaplig foerening med ovannaemnda fattiga, men foernaema froeken foerskaffa sig relationer inom aristokratien foer att i saellskapslivet foervaerva den plats, honom raetteligen tillkom. Dessutom hade han vissa spekulationer pa vasen, ja pa nordstjaernan -- planer, som en dylik foerening noedvaendigt maste gynna. Att intet hinder fran flickans eller hennes foeraeldrars sida skulle moeta, daerom var han foervissad; han vaentade tvaertom, att foeraeldrarne skulle tacka honom med glaedjetarar i oegonen, och flickan dana av foertjusning.

Efter halvannan timmes foerlopp rullade giggen ater in pa Trevnadsloesas gard. Den holsteinska fuxen var betaeckt med svett och loedder, patronens ansikte gloedde av harm och raseri. Han gav Svalgren en oerfil, daerfoer att denne ej nog hastigt hann sla ned fotsacken, sparkade gardshunden, som med viftande svans kommit sin herre till moetes, och rusade upp pa sitt kontor. Otroliga haendelse -- fenomen i maensklighetens arsboecker! Brackander hade fatt en korg!... Den unga froeken hade givit honom ett hoevligt, men bestaemt avslag! Hon hade foersakat masugnarne och stangjaernshamrarne och saellheten vid den

aelsklige jaernpatronens sida! O kvinna, kvinna!

Tvenne dagar daerefter emottog kronolaensman Spoeqvist en biljett med inbjudning att besoeke vaennen Brackander. Vi finna de sympatiserande sjaelarnas jordiska omhoeljen foertoejda, laensmannens i soffan och brukspatronens i en gungstol, och mellan dem ett bord, foersett med alla ingredienser, som fordras foer beredande av den aedla tododydrycken.

Laensman Spoeqvist aer en medelalders man med ett ansikte, som liknar ett sadant daer av guttaperka, som vid minsta tryckning mellan fingrarna kan utstraeckas pa laengden och bredden och grina i alla moejliga variationer. Naer detta ansikte nagon gang far naden att visa sig infoer landshoevdingen, laegger det sig i rynkor, som uttrycka en oeverjordisk voerdnad, en sublim undergivenhet; i varje drag laeses det med praentad skrift: tiga, lida och doe! Infoer en laegre foerman, exempelvis kronofogden, bliva dessa rynkor mindre skarpt markerade; de uttrycka undergivenhet, men parad med en viss aktningsfull foertrolighet. Infoer jaemlika och goda vaenner baer samma ansikte en praegel av godmodighet, humor och tokrolighet. Infoer boender laegger det sig i hoegtidliga, byrkratiska rynkor, nagon gang foermildrade av en nedlatande dragning pa munnen, om bonden aeger allra minst ett halvt hemman. Infoer torpare liknar det ansiktet av en sfinx, en oloeslig, foerstenad gata. Men pa utmaetningsauktioner glaenser det av gladlynthet och lycka. Laensman Spoeqvist aer da i sitt element... auktionsdagarna aero hans beaux jours. Foer att oevertyga sig daerom borde man se honom med klubban i hand och hoera hans snilleblixtrande, kvicka, putslustiga anmaerkingar oever varje sak, som han uppvisar och utbjuder at den auktionsbesoekande allmaenheten.

- Ja, sade Brackander, i det han haeftigt satte tododyglaset tillbaka pa bordet, de skola se, vem de vagat foerolaempa. Det blir en lysande haemnd jag tager, bror Spoeqvist.

- Din haemnd blir raffinerad som det haer sockret, anmaerkte Spoeqvist, under det han tillagade en ny todody. Men tillat mig saega: din ide aer icke ny. Napoleon...

- Napoleon saeger du?

- Ja, Napoleon, beraettar historien, friade till en prinsessa, jag tror hon var fran Ungern. Nog av, prinsessan var lika uppnaest som din froeken och svarade tvaert nej. Vad tror du Napoleon goer, bror Brackander? Jo, knappt en vecka efter han fick korgen, gifter han sig med Josefine, som var hans kammarjungfru... eller... jag tror... hans ladugardspiga. Du ma tro det blev en uppstandelse vid hoven, da de fingo veta detta. Prinsessan av Ungern dog pa stallet av foerbittring; det gick henne, kantaenka, till hjaertat, att en ladugardspiga sa burdus fick den vaerdighet, som nyss var erbjuden prinsessan sjaelv. Men alla drottningar, kejsarinnor, furstinnor och hertiginnor, ja pavinnan pa koepet, voro tvungna att hylla och krusa foer den forna ladugardspigan. Vart hon gick, maste alla drottningar ga efter henne och baera hennes slaep. Vacker var ocksa Josefine, det kan icke nekas.

- Det var bra gjort av Napoleon, utbrast Brackander. Mitt beslut aer oryggligt fattat; jag goer pa samma saett. Det skall foerbittra det foernaema patrascket aenda in i hjaerteroten, da de fa hoera, att jag ger deras giftassjuka dotter fan och utvaeljer Johanna Brant till min brukspatronessa. Grevinnorna, friherrinnorna och naderna, som foer sina doetrars raekning spekulerat pa min person och min foermoeogenhet, fa sta daer med langa naesor. Och hon, den ofoerskaemda, som vagade avvisa mig...

- Hoer pa, Brackander, avbroet honom Spoeqvist och lade sin hand foertroligt pa patronens arm, inbillar du dig verkligen, att flickan pa allvar ville ge dig en korg?

- Jag maste vael tro mina oeron. Hon tackade foer aeran, gubevars, men foerklarade, att hon ej kunde mottaga den... den naebbgaeddän!

- Du kaenner icke kvinnorna, sade Spoeqvist med en skakning pa huvudet, hon ville bara foeroedmjuka dig och tog foer givet, att du skulle komma foer andra gangen foer att som en nad anhalla om hennes hand.

- Trodde hon det, sa hoppade hon i galen tunna, infoell Brackander, gnuggande haenderna.

- Desto djupare skall det nu ga henne till hjaertat...

- Jag hoppas det... och det skall ej bli hennes enda nederlag. Nej, hederlige vaen Spoeqvist, andra foeroedmjukelser atersta henne. Medan den hoegfaerdiga froeken sitter i sitt fattiga hem, suger pa ramarne, knappt har en hel bomullsklaenning att stoltsera uti och far lunka till fots till kyrkan, skall hon fa se min Johanna komma akande i det praektigaste ekipage och klaedd i nya sidenklaenningar foer var vecka. Jag saeger dig, Spoeqvist, att det skall goera den gasen rosenrasande ont, ty fruntimmer, som du vet, faesta sig mycket vid sadana saker.

- Naer skall det stora slaget ske? fragade Spoeqvist.

- Vad menar du, bror?

- Med andra ord: naer friar du och naer gifter du dig? Jag kallar det foer "slag", emedan jag jaemfoer det med faeltslaget vid Sankt Helena, daer Napoleon i grund slog ryssarne.

- Naer det skall ske? Genast, genast, bror Spoeqvist! utbrast Brackander haeftigt, i det han reste sig ur gungstolen och boerjade marschera tvaers oever golvet. Ser du, jag anser det vara baettre att foerekomma aen att foerekommas. Tror du, att jag vill bli en visa, ett atloeje, ett spektakel, en skampale foer alla maenniskor haer i trakten? "Brackander har fatt korgen! Brackander har fatt korgen!" med den nyheten komma alla skvillersystrar och kaffekaeringar att raenna om varandra; det blir foer manga ar ett samtalsaemne, och man skall skratta, hana och begrina mig, och alla de foernaemiteter, som hoppades, att jag skulle fria i deras hus, skola foerloejliga mig och faegna sig at att jag blev braend pa naesan! Nej, Spoeqvist, sa far det icke ske! Innan detta rykte hunnit spridas, skall jag ge skvallerkaeringarna ett annat att loepa med...

- Det aer raetta saettet att nedtysta det foerra ryktet, anmaerkte Spoeqvist, det aer skarpsinnigt uttaenkt... Jag igenkaenner Napoleon pa den planen.

- Jag skall sla vaerlden med haepnad och foervaning, fortfor Brackander. I morgon bittida kallar jag Johanna till mig och underraettar henne om sin lycka; pa foermiddagen reser jag till korpral Brant och meddelar honom mitt beslut, och sa snart lysningen hunnit ga foer sig, aero vi gifta. Dig, Spoeqvist, alaegger jag saerskilt att redan i morgon utbasunera mitt beslut i alla vaederstreck. Saeg till var maenniska du traeffar, att jag redan friat till Johanna Brant, med ett ord, att hela saken aer avgjord.

- Bra, bra! Skal och lycka till! ropade Spoeqvist.

Sjaelafraenderna stoette glasen tillhopa och drucko skalen i botten.

Spoeqvist var i sjaelva verket varmt intresserad foer Brackanders giftermal med Johanna, ty han visste med saekerhet, att patronen aeven funderat pa att fria till den rike kronofogdens dotter, Spoeqvists eget kvinnliga ideal. Spoeqvist hoppades pa detta saett bliva kvitt sin ende och farlige rival.

- Men hoer du, sade laensmannen, om jag ej misstager mig, laer Johanna redan ha en faestman, din masmaestare Sven Stal. Har du taenkt pa det?

- Bah, svarade Brackander skrattande, aer du sa enfaldig, att du i den lilla omstaendigheten ser ett hinder foer mig! Skulle jag ej kunna sla en av mina arbetare, en usel draeng, ur braedet?

- Daerpa tvivlas icke ett oegonblick. Men om flickan gloemmer Sven, aer det daerfoer ej saekert att Sven gloemmer flickan. Sven aer en karl, som jag ej skulle vilja ha till fiende, det saeger jag uppriktigt. Han skulle kunna bryta av dig pa mitten och goera tva byttor av dig, bror Brackander.

- A, ingen fara, min vaen. Om karlen boerjar glo illa, lugnar jag hans kaenslor med 33 och 16 banko. Foer oevrigt ha vi husaga, fotblackar och sadana maen som dig, Spoeqvist, foer att kvaesa dylika kanaljer, om de ej ge med sig i godo.

Vi laemna nu tills vidare de bada vaennerna att fortsaetta sin sammanvaro, som slutade med en praektig supe, vid vilken helan, halvan, tersen och en flaska sprithaltigt portvin toemdes under av Spoeqvist foereslagna skalar foer Napoleon (patronen emottog denna skal med en viss blygsamhet), Johanna Brant, giftermalet och de blivande aettlingarne.

Det aer aftonen av samma dag, pa vilken patron Brackander i ovannaemnda aerende besoekt korporalens anspraksloesa stuga.

Korporal Brant sitter pa baenken under linden och bredvid honom hans kaera hustru, mor Kerstin. De hava laenge samtalat med varandra. Korporalen blickar allvarsamt under sina buskiga oegonbryn, mor Kerstin ser mycket uproerd ut och har tarar i oegonen.

- Ja, jag saeger aennu en gang: det var en olycka, att jag icke var hemma, da patronen var haer, sade mor Kerstin och torkade sig i oegonen, det skulle da icke gatt, som det gick.

- Det skulle gatt pa samma saett, svarade korporalen. Jag vet vad jag gjort.

- Brant, Brant, kan du infoer Gud foersvara, att du har foerstoeert ditt eget barns lycka?

- Jag, liksom du och alla andra, aer endast en fakunnig maenniska, men Gud vet, att jag handlat efter samvete och baesta oevertygelse, sade Brant lugnt.

- Huru ofta, kaera Kerstin, ha vi icke laest i Guds ord och sett av dagliga erfarenheten, att lyckan icke bestar i hoeghet och rikedom, utan i lugnt samvete, foernoejsamhet och ett dagligt, om ocksa torftigt broed? Detta veta vi vael, men da frestelsen pakommer, hava vi sa laett att gloemma det.

- Men aer det icke Guds skickelse, att patronen vill ha Johanna? infoell Kerstin. Huru ofta haender det i vaerlden, att en rik herre har hederliga avsikter pa en fattig flicka, sadan som Johanna, och erbjuder henne sin hand? Och Johanna kunde blivt sa lycklig, sa lycklig! Det jordiska aer icke att foerakta, Brant... Jag saeger dig, Brant, du har handlat ofoersvarligt infoer Gud och maenniskor, du har foerspiltt din dotters framtid. Hon kunde sasom patronens hustru blivt var alderdoms stoed...

- Det hoppas jag, att hon aeven kan bli som Svens hustru, sade korporalen. Men hall nu upp, Kerstin! vad som skett kan icke hjaelpas och aer i alla fall baest. Dina foerebraelser och tarar falla dock tungt pa mitt hjaerta. Naer du fatt tid att taenka pa saken...

- Nej, jag aendrar aldrig min mening! avbroet honom Kerstin under nya tarefloder. Jag kan aldrig foerdraga tanken pa vad du gjort: den skall foera mig till graven, Brant.

Korporalen ville fatta Kerstins hand; hon drog den hastigt tillbaka.

- Du goer mig bedroevad, mor, sade korporalen oemt.

- Ja, jag saeger, att angerns dag kommer... det skall svida i ditt hjaerta... men da aer det foer sent.

- Nej, Kerstin, jag angrar aldrig, att jag avskog patronens begaeran. Men det bedroevrar mig, om det hjaertliga, goda foerstandet mellan dig och mig skulle lida haerav. Mor, vi hava ju sa laenge varit lyckliga med varandra! Vi hava fran ungdomen vandrat vid varandras sida, oemesidigt hjaelpande och troestande den ene den andre i livets svara stunder! Aldrig har ett ont ord stoert trevnaden under vart tak... Sa ha vi levat var tid, och graven ligger nu framfoer oss. Skola vid gravens rand tvenne hjaertan skiljas, som aldrig...

- Det aer din egen skuld, Brant, ja, din egen skuld. Skyll dig sjaelv!

Korporalen suckade och faeste pa sin hustru en blick av oem foerebraelse.

- Betaenk dessutom, sade han med tillkaempat lugn, betaenk dessutom, vad vi och Johanna aero skyldiga Sven. Gossen har faest sitt hjaerta vid flickan, och hon sitt vid honom. Sven aer oss kaerare, aen om han vore var egen son. Jag vill ej goera min gamle kamrat Stals son olycklig, och det skulle han bli, om han mister Johanna, ty jag kaenner Svens sinnelag. Han har ju ocksa vart loefte, som vi aldrig med heder kunna bryta. Har ej Svens och Johannas foerening i manga ar varit vart oenskningsmal?

- Sven! infoell Kerstin. Ska vi uppoffra vart eget koett och blod foer hans skull? Ha vi icke gjort nog foer Sven aenda? Togo vi icke den fader- och moderloese pojken till oss, vardade honom som om han varit vart eget barn? Har han icke oss att tacka foer allt? Ha vi icke givit honom en kristlig uppfostran? Ha vi icke arbetat och slitit och traelat och tagit broedet ur var egen mun foer att maetta honom? Nej, Brant, tala aldrig om Sven! Han aer oss mycket skyldig, men har av oss ingenting att fordra... Ja, da jag taenker pa vad du gjort, oenskar jag Sven sa langt vaegen raecker... Foer honom har du uppoffrat Johanna och oss alla... Ack, min stackars, stackars Johanna!

- Johanna skall ej misskaenna mig, sade korporalen, nej, hon skall det icke, om jag kaenner flickan raett. Men gjorde hon det, bleve det mig en spik i min likkista. Johanna skall icke foerblindas av patronens visserligen foer oss och henne smickrande foerslag: hon skall ej gloemma den, at vilken hon en gang givit sin tro...

- Ja, nog tror jag, att flickan nu aer lika ofoerstandig som du, det tror jag visst. Men kom ihag, att hennes eftertanke en gang skall vakna... det kan komma en tid, da vi laengesedan lagt vara huvuden till vila och kanske efterlaemnat henne i noed, uselhet och elaende; hon skall da minnas, huru lycklig hon kunde blivit, om ej hennes envise och ofoerstandige far hindrat det... Saeg, Brant, tror du vael, att hon da skall vaelsigna dig i din grav?

- Ja, ja, med Guds hjaelp skall hon det! Hon skall vaelsigna fadershjaertat, om det ocksa misstagit sig om medlen till hennes jordiska lycka.

- Lugna dig med den tron, om du kan! Men jag lugnar mig icke... Du har gjort oss alla olyckliga... du har foerolaempat patronen och gjort honom

till var fiende..., han skall haemnas pa oss... han skall vreaeka oss, driva oss fran gard och grund... goera oss till fattigstuguhjon...

- Vael moejligt, att han det kan, ocksa moejligt, att han det vill, sade korporalen, men det skall endast styrka mig i min oevertygelse, att Johanna ej skulle bli lycklig med en sadan man. Folk anser patronen foer en elak och dalig maenniska, men det tillkommer icke oss att bryta staven oever hans huvud, ty vi hava alla sa laett att bliva slavar under var onda natur... Men nog talat foer i afton om detta aemne. Naer vi fatt sova pa saken, torde det nog bli baettre.

Och haermed steg korporalen upp utan att vidare lyssna till Kerstins klagomal och laemnade taeppan. Han tog ett metspoe, som stod i hoernet vid foerstugukvisten, gick daerefter ned till sjoestranden och satte sig helt lugnt att fiska. Vad han taenkte, medan han satt sa daer och sag ned uti vattnet, aer hans egen hemlighet, men efter nagra minuter var hans gamla ansikte lika fridfullt, som om aldrig nagon storm dragit oever hans gra lockar.

Korporalen hade denna gangen ingen fiskelycka. Ingen enda aborre eller moert ville fastna pa kroken; sannolikt hade sjoens fjaelliga befolkning redan aetit sin kvaellsvard. Men gubben satt lugnt och taligt och betraktade den med en pennfjaeder genomstuckna korkbiten, som simmade i det alltmer moerknande vattnet. Solen var laengesedan nedgangen; men dess purpurslaep, aftonrodnaden, droejde aennu oever de vagiga kullar, som i vaester begraensade dalen. En matt, genomskinlig halvskymning utbredde sig oever insjoen och faelten och den lilla hyddan. Pa avstand hoerdes skaellkornas bjaellror och vallhjonens rop, varmed de samla den kring skogsdungar och aengar spridda boskapen. Det tystnade alltmer: naturen beredde sig till nattens vila. Nu drog korporalen sin rev ur sjoen och aemnade just laegga metspoeet pa axeln och atervaenda till stugan, da han fran sjoen foernam ett plaskande liksom av aror.

- Det aer Johanna, taenkte gubben, och han bedrog sig icke. Han stannade pa stranden foer att invaenta henne.

Nu var det vanliga landstigningsstaellet, daer korporalens oekstock lag, en liten vik, vars finsandiga strand undanskymdes av en grastenshaell, sa att man fran stugan ej kunde se densamma. Snart skoet baten in i viken, och korporalen raeckte Johanna handen. Hon sag ej sa frisk och roedblommig och glad ut som vanligt; det syntes tydligt, att hennes sjael var nedstaemd.

- Far, sade hon, jag kommer foer att som hastigast tala med er.

- Ja, ja, men stanna haer, sade korporalen, jag vill ej att du skall ga upp nu....

- Patronen har varit haer, far; jag vet, vad ni har svarat honom. Jag kunde se och hoera det pa honom, da han kom tillbaka.

Gubben Brant blickade forskande i Johannas ansikte, men sade ingenting.

- Tack, tack, far, sade flickan och slog sina armar kring hans hals.

- Jag visste vael det, sade korporalen med glaedjestrallande oegon och kysste Johanna, jag visste, att min snaella flicka ej kunde taenka annorledes... Ja, jag gav patron redligt besked: jag svarade nej och kunde icke annat. Det var ett hederligt och redbart anbud han gjorde, som kraevde att hoevligt bemoetas... och hoevligt, men bestaemt svarade jag ocksa... Men vad du ser blek ut, Johanna!

- Ja, far, jag kaenner mig sa aengslig och orolig. Give Gud, att mickelsmaessan snart matte komma, foer det likasom braenner mig under foetterna daer borta pa herregarden. Jag blygs foer patronen och tjaenstefolket och foer allesammans. Jag har ingen ro i min sjael. Da jag moeter patronen, aer det som jag skulle ga doeden till moetes. Alltsedan han kom hem, har han varit foerskraeckligt ond; till mig har han icke sagt ett ord, varken ont eller gott, men det andra tjaenstefolket hanterar han fasligt illa... och foer den skull far jag lida utav dem. Mina baesta vaenner pa herregarden se illa pa mig; pigorna aero haetska och kalla mig patronessan, draengarne saega det vara min skuld, att herrn aer sa elak. Och dessutom aer jag sa raedd, att patronen skall goera far och mor och Sven nagot ont. Svalgren har omtalat, att patronen hotat och svurit att goera oss alla olyckliga.

- Var icke raedd foer det, mitt barn! Vi skola ej plaga oss med onoediga bekymmer; morgondagen och alla kommande dagar vila ju i Var Herres hand! Och vad dig sjaelv betraeffar, sa skoet du dina goeromal som vanligt och visa dig vaenlig och god mot alla maenniskor utan att fraga efter obetaenksamma ord och ovaenliga ansikten. Pa det saettet skall stormen snart ga oever. Och till mickelsmaessan, min flicka, aer du, savael som Sven, fri fran din tjaenst. Taenk pa det, sa muntrar det ditt sinne... Men beraetta nu, vad patronen sade dig och vad du svarade, ty jag kan vael taenka, att nagot samtal varit er emellan, innan han begav sig hit.

- Ja, i morse kallade han mig upp till sig; jag taenkte, att han ville tala med mig om ladugarden. Far kan icke tro, huru foervanad jag daerfoer blev, naer patronen med en besynnerlig blick pa mig fragade, om jag ville bliva en rik och foernaem fru. Jag svarade, att det vore foer stor aera, och att daerpa har jag aldrig taenkt. Da sade han, att sadan lycka har haent fattiga bondflickor foerr, och att han ville gifta sig med mig. Jag trodde i boerjan, att patronen bara gycklade, men da foerklarade han, att han menade rena allvaret, och att han skulle aka hit till far och mor och underraetta er om sitt beslut. Far kan aldrig tro, hur besynnerlig jag blev till mods vid de orden; jag teg en lang stund, men da fragade patronen mig: Na, vad saeger du om din lycka, Johanna? Da fick jag mal i munnen och svarade: Herr patron, det aer mig en foer stor aera, och dessutom aer jag foerlovad med Sven Stal.

- Bra... Na, vad genmaelte patronen pa det?

- Han sag foerst mycket moerk ut, men skrattade sedan och sade: Det daer aer barnsligheter, Johanna. Du synes aennu inbilla dig, att jag skaemtar;

annars kunde du vael icke taenka pa den lange masugnsdraengen Sven, naer du kan bli min hustru och rik och foernaem. Nu haelsar jag pa din far, och naer jag kommer tillbaka, aer du min faestmoe. Adjoe med dig till dess! Men sedan har patronen icke talat till mig ett ord... Har ni traeffat Sven i dag, far?

- Nej, min flicka.

- Ack, far, om jag hunne, skulle jag skynda ned till masugnen och tala med honom, men jag vagar icke, ty jag har olovandes givit mig av fran herregarden och maste vara tillbaka, innan de sakna mig daer. Jag kunde icke styra mitt hjaertas oenskan att tala med er. Men da jag nu icke sjaelv kan traeffa Sven, sa ber jag er, far, att i morgon bittida ga till masugnen och haelsa Sven fran mig. Det har kommit ut ett rykte, Gud vet pa vad saett, att patronen friat till mig och fatt ja. Knappt en halvtimme efter sedan patronen talat vid mig, kom langvaega sockenfolk, som hade sin vaeg foerbi herregarden, och fragade draengarne, om det var sant, vad ryktet beraettade. Nu aer jag sa raedd, att ryktet ocksa hunnit till Sven, ty jag vill icke, att han ett enda oegonblick skall vara ledsen foer min skull eller tvivla pa min trohet.

- Gott, Johanna, var icke raedd foer det. - Ro du tillbaka till herregarden; jag skall aennu i kvaell, sa sent det aen aer, lunka till masugnen och tala med Sven.

- Tack, far!

- Gud vaelsigne dig, Johanna!

Flickan satte sig ater i den lilla jullen, som med jaemna artag avlaegsnades fran stranden och snart foersvann i sommarkvaellens halvmoerker.

Korporalen skulle nu atervaenda till stugan foer att saega mor Kerstin, att han aemnade ga ned till masugnen, da han i detsamma hoerde gummans vaelbekanta roest ropa hans namn. Sa snart han hunnit foerbi den omtalade grastenshaellen, sag han Kerstin, daer hon stod i stugudoerren, och bredvid henne en man, den han snart igenkaende foer att vara draeng hos en i grannskapet boende bonde.

- Haer aer ett brev till dig, Brant, ropade mor Kerstin, otalig att fa veta dess innehall, ty ankomsten av ett brev var i korporal Brants stuga en saellsynt haendelse.

- Ett brev? Fran vem kan det vara? taenkte korporalen och betraktade draengen, som framburit det, med en fragande blick, i det han gick in i stugan och tillsade Kerstin att bjuda budbaeraren nagon foerfriskning.

- Min husbonde gav mig lappen, sade draengen och rev sig i huvudet. Han ville ocksa saega er, att han i morgon bittida aker med en fora till Vaexjoe, och att korporalen kan fa foelja med honom, om han vill.

Kerstin taende en talgdank, korporalen patog sina brillor, oepnade

brevet och laeste. Laesningen gick langsam, ty sannolikt var varken skrivstilen, stavningen eller meningarnas hopsaettning den baesta; men pa de ryckningar, som foermaerktes oever gubbens oegonbryn, kunde Kerstin gissa, att det innehoell nagot allvarsamt och viktigt.

Slutligen lade korporalen med en viss betaenksamhet brevet pa bordet, avtog brillorna och sade till draengen:

- Haelsa din husbonde och tacka honom foer hans anbud. Jag foeljer med.

- Men da skall korporalen vara faerdig klockan tre i morgon bittida, ty da baer det av.

- Jag skall i raettan tid vara pa min post.

Da draengen gatt, sade gubben Brant:

- Det aer en ledsam nyhet, kaera hustru. Min syster, som bor i staden, aer svart sjuk och laengtar att se mig, innan hon doer. Den gamla aenkan, som i manga ar bott tillsammans med henne, har skrivit brevet. Jag vill da resa till staden och, om sa aer Guds vilja, tillycka hennes oegon.

- Kaere Brant, laes upp brevet foer mig, bad Kerstin.

Korporalen efterkom sin hustrus begaeran och laeste hoegt med en roest, som vittnade om daempad roerelse.

- Herre Gud, utbrast Kerstin med tarar i oegonen, vad det maste vara svart att ga doeden till moetes, ensam, oevergiven och utan en kaer anfoervant vid sin sida. Den stackars Elin aer aenka och har inga barn. Kanske lider hon ocksa brist pa sitt yttersta... Ja, Brant, du maste resa till henne, troesta henne och laga om en aerlig begravning, ifall hon doer. De atta riksdalerna, som Sven laemnade oss, skall du taga med dig; mer ha vi gunas icke i reda penningar, men det far raecka sa langt det kan... Ack, kaere Brant, fortfor Kerstin, jag taenker ofta med bedroevelse, huru det skulle ga, om du doge fran mig... Nej, nej, naer jag ligger pa mitt yttersta, vill jag se dig, Brant, och hoera dig tala om Guds barmhaertighet och halla dig i hand, naer jag doer...

Kerstins roest kvaevdes av snyftningar. Korporalen talade nagra ord, som pa gummans laetroerda kaenslor hade den lugnande verkan han asyftat. Han tog daerefter sin moessa och krycka foer att enligt loeftet till Johanna bege sig till masugnen och tala med Sven.

Sa fort krafterna och traebenet tillaeto, vandrade han genom den i nattens moerker insvepta skogen, ofta saettande sig att vila pa nagon sten vid sidan om vaegen. Sa kom han slutligen till masugnen och intraedde i hyttan, men fick daer av arbetarne det besked, att Sven masmaestare genom kusken Svalgren i kvaellskymningen blivit kallad att infinna sig hos patronen, och att han ej gaerna kunde vaentas tillbaka foerraen framemot morgonen. Korporalen sade da ett hoevligt lev vael och laemnade masugnen foer att atervaenda till sin stuga. Manga tankar

korsade varandra under vaegen i hans gamla huvud. Men hemkommen lade han sig lugn till vila och njoet ett par timmars soemn, innan han ater steg upp och, utrustad med matsaek av mor Kerstin och foersedd med de atta riksdalerna, begav sig till grannen, vilken han skulle foelja med till Vaexjoe.

Patronen och laensmannen.

Den enkla traden i var beraettelse aterfoer oss till Trevnadsloesas kontorsrum, till patron Nikolaus Brackander. Lyckliga haendelse! Vem aterser ej med noeje denna intressanta personlighet!?

Patronen har nu, likasom vid vart foerra besook, sin sjaelafraende, kronolaensman Spoeqvist, och toddyglasen till saellskap. Ty det aer solklart, att daer en Brackander och en Spoeqvist sammantraeffa, daer skola aeven tvenne toddyar vara.

Samtalet aer viktigt... allvarsamt. Patronens ansikte lagar av en aedel vrede; kronolaensmannens ligger i allvarsamma rynkor, undantagandes nagon gang kring munnen, som, da Brackander vaender ryggen till, drager sig till ett tvetydigt leende, snarlikt ett av skadefroejd.

Patronen demonstrerar vaeldeliga, spottar ofta och svaenger i handen en av sina mest aelskade piskor.

- Och du nekar icke, Spoeqvist, att du bland folket foert ut det foerdoemda ryktet, att jag friat till Johanna? fortfor patronen, i det han med armarne i sidan stannade framfoer den tilltalade.

- Kaera du, svarade Spoeqvist saktmodigt, jag gjorde bara vad dit bad mig om. Du sade sjaelv till mig: Kaere Spoeqvist, utbasuna till hoeger och vaenster...

- Tig! Du aer en braennvinsadvokat! roet Brackander.

- Du foerivrar dig, min vaen, genmaelde Spoeqvist med len, resignerad ton, du foerivrar dig verkligen. Latom oss tala lugnt, bror Brackander! Vilken klok maenniska kunde vael foermoda, att du skulle fa en korg pa det hallet...

- Drag foer fan i vald med dina korgar! skrek patronen. Du har foeresatt dig att reta gallfeber pa mig.

- Na, kaera du, ursaeakta, om jag med ordet korg sarade ditt finkaensliga hjaerta. Min mening var bara att saega, att om du fullfoeljer den plan, varom vi oeverenskommit, sa kommer du utan svarighet till malet.

Patronen teg en stund och marscherade nagra varv oever golvet. Daerefter kastade han sig i en stol, torkade sin panna med en roed sidennaesduk och sade nagot lugnare:

- Ja, jag maste det. Mitt anseende och min haemndkaensla kraeva, att jag ej avstar fran mitt beslut. Och daertill kommer, bror Spoeqvist, att... Jag vagar knappt uttala, vad jag menar; du skulle skratta at mig... finna mig loejlig...

- Finna dig loejlig! Omoejligt, Brackander! Dessutom vet jag av egen erfarenhet, att varje hjaerta har sina svagheter. Tala du fritt ut, min vaen!

- Men kan du tiga, Spoeqvist?

- Min palitlighet aer beproevad, sade Spoeqvist och klingade med patronen.

- Gott, jag vill da saega dig, att... att jag verkligen aer kaer, ursinnigt kaer i Johanna. Folk ma bedoema det som en galenskap, men jag kan icke hjaelpat.

Patronen var faerdig att sla ned oegonen, naer han gjorde denna blyga bekaennelse.

- Ja, maenniskohjaertat aer en besynnerlig sak, sade Spoeqvist filosofiskt. Men hoer pa, Brackander, naer skickade du budet till masugnen?

- Svalgren gick dit foer en timme sedan.

- Och huru dags kunna vi saledes hitvaenta din rival?

- Efter supeen, svarade Brackander.

- Jag har brattom, sade Spoeqvist och sag pa sitt ur, manga angelaegna aerenden vaenta pa mig daer hemma...

- Foer tusan, ropade patronen, du aemnar vael icke laemna mig? Din naervaro aer alldeles noedvaendig, Spoeqvist.

- Naja, jag vill da stanna haer, ty vad goer man icke foer en vaen?

Och haermed drog Spoeqvist ur fickan ett papper och fragade, om ej vaennen Brackander ville pateckna sitt namn sasom borgesman foer ett lan, som laensmannen fann sig noedsakad upptaga foer att betaeckta ett hotande deficit vid redogoerelsen foer kronouppboerden.

Patronen suckade, men insag, att han ej kunde neka. Spoeqvist hade valt oegonblicket vael. Han undertecknade saledes.

- Foer att aterkomma till aemnet, sade Spoeqvist med ljusnat anlete, sa har du vunnet spel, om du blott far din rival, den lange masugnsdraengen, avlaegsnad. Vad foerst flickans foeraeldrar betraeffar, sa aero de kaenda foer att vara laesarepack; endast laesare kunna avsla ett sa lysande anbud som ditt, Brackander; de fraga, gubevars, foega efter jordisk lycka och jordiska aegodelar. Men de skola vael falla dig till

fota, vill jag hoppas, om du beroevär dem deras stöed och hjäelp, ty det är väel egentligen Sven Stal, som underhåller familjen, och på honom litar den också för framtiden. Vad är angår flickan sjäelv, så blir hon nog medgöerlig, när bara hennes käraste är borta. Hon skall snart gloemma honom och med tacksamhet emottaga ett giftermålsanbud, varigenom hon blir ett rikt och förnäemt fruntimmer i stället för en simpel piga. Jag känner kvinnorna, Brackander, de älska sållan mannen för hans egen skull, utan för hans samhällsställning, hans rikedomar eller för annat glitter, som lyser dem i ögonen.

Efter en stund anmäldes, att suppen var färdig. Samtalet fick efter måltiden en politisk riktning.

- En skal för de liberala tidningarnes undergång! sade Spoeqvist och höjde sitt glas. Det är de liberala tidningarna, som astadkomma allt ont i Sverige. Tacka vill jag Ryssland; där förstär regeringen att sätta munlas på pressen. Här i landet vägar svarligen en länsman, av aktningssärd omtanke för sin familj, driva sin tjänst som den böer drivas, det vill säga: klä böenderna, ty om också landshövdingen skulle se genom fingrarna med det, så kan det likväel hända, att en liberal tidningsskrivare får tag uti det och upproer himmel och jord... och så är man av med sin tjänst... Nej, min kär Brackander, leve Ryssland! Där lär en hederlig länsman kunna stå sig bra; jag har just höert sägas, att länsmännen i Finland må som pärla i guld.

- Och så är ju böenderna i Ryssland slavar, infoell Brackander. Så borde det också vara här. Vore min mäsmaestare livegen, skulle jag ej behöva krangla så mycket för att taga flickan ifrån honom.

- Du har rätt. Och betaenk, bror Brackander, huru annorledes det vore, om vi levde i Ryssland, eller om ryssarna vore herrar i Sverige. Tror du icke, att dina utmärkta förtjänster sasom järnbrukssidkare, människa och medborgare då längesedan varit erkaenda? Jo, säkert! Du hade i denna stund varit riddare både av Sankt-Georgs- och Alexander-Räevskinns-orden.

- Tror du det?

- Jag är övertygad därom.

- Naväl, sade Brackander, då dricka vi ännu en skal, och den för Ryssland!

Nu gläntades på dörren, och Svalgrens rävfysionomi uppenbarade sig för de båda själafräenderna.

- Nadig patron, sade tjänsteanden, Sven mäsmaestare är här utanför.

- Visa honom in på kontoret, befallde Brackander.

Patronen och kronolaensmannen lämnade matsalen och återvände till kontoret. Spoeqvist antog en allvarsam, imponerande uppsyn och slog sig ned i soffan, patronen lade armarna i kors bakom ryggen och sag fundersam ut.

Sven masmaestare inträdde. Han hälsade herrarna hövligt och stannade vid dörren med moessan i hand. På jättens panna lag ett dystert moln, och i hans annars så klara och lugna blick visade sig något, som antydde oro och själsspänning.

- God afton, min förtäfflige Stal, sade patronen fryntligt. Jag har låtit kalla dig hit för att tala med dig i en viktig äffär... Bror Spoeqvist, du ser här den av mina talrika arbetare och underhavande, för vilken jag hyser det största förtroendet. Jag ger med nöje Stal det vitsord, att han är en skicklig, ordentlig och trogen arbetare.

- Fägnar mig att höra, sade Spoeqvist nadigt. Gör dig alltid förtjänt av sådant beroem, min väen!

Sven teg och snodde moessan mellan händerna.

Patronen gick ett par steg över golvet och fortfor:

- Jag anser det både för en plikt och en glädje att göra mina underhavande lyckliga...

(Sven sag vid denna öväntade bekännelse högst förtbluffad ut; Spoeqvist smalog ömärkligt.)

- Och därhän hava mina strävanden alltid varit riktade, fast jag mahaenda mängen gång misstagit mig om medlen och i ännu flera fall haft att göra med mänskör, som ej gjort sig förtjänta av min välvilja. Det gläder mig desto mer, da jag finner ett tillfäelle att visa mitt hjärtas filantropiska böjelser utan att missbruka min godhet och spilla den på öväerdiga. Min käere Sven, jag har fattat stort intresse för dig och beslutat göra vad jag kan för din framtida lycka. Det kontrakt, genom vilket jag är din husbonde, är snart ute; jag vill ögaerna förlora en så trogen tjänare... Vill du för ännu ett år stanna kvar i min tjänst? Jag skall giva dig ökad avlöning, min väen... ja, vi skola nog komma överens.

- Med förtlov, herr patron, svarade Sven, jag har funderat på annat hall: jag vill försöka att bli min egen smed.

- Saa?... Na, jag säger ingenting därom, jag har just för din räknig tänkt på detsamma. Men sätt dig ned, min väen! Jag har mycket att tala med dig om.

Sven satte sig på en stol vid dörren.

- Vad skulle du säga, fortfor patronen, om jag häarmed, i herr kronolaensman Spoeqvists närvaro, förbinder mig att efter din

tjaenstetids slut skaenka dig en egen liten jordlapp, bygga pa densamma en smedja, foerse den med alla inventarier och daertill giva dig ett par hundra riksdaler att boerja din roerelse med?

- Bevare mig! Aer det verkligen patrons mening? sade Sven och faeste pa Brackander en blick, som pa en gang uttryckte misstroende och oeverraskning.

- Min allvarliga mening, foersaekrade Brackander. Na, min gosse, sla mig i hand och tacka mig!

Sven raeckte patronen sin stora, valkiga hand, men icke utan en inre motbjudande kaensla, ty han anade, att nagot lag pa djupet av denna ovanliga vaenlighet och frikostighet.

- Och naer du nu blir din egen, sade Spoeqvist, sa vill jag tro, att din foersta tanke blir att gifta dig.

- Naturligtvis, infoell Brackander och klappade Sven pa axeln. Naer man kommer i sa lysande omstaendigheter, sa maste man dela dem med en trogen maka, annars aer det ingen vaelsignelse med det. Du skall tro, Sven, att jag ocksa gjort upp en plan i det haenseendet... Jag vill goera din lycka fullstaendig, min gosse.

- Jag tackar patronen, sade Sven och vaende sig oroligt pa stolen.

- Jag kaenner en flicka, som rakat bli kaer, ja, riktigt olyckligt kaer uti dig, Sven.

- Hm... jasa.

- Du skall fria till henne, min gosse, och det genast. Hon aer dig vaerdig; ja, pa saett och vis blir det dig en aera att fa henne till hustru. Jag vill goera er baegge lyckliga. Det aer, med ett ord, min hushallerska, mamsell Petronella, som foergapat sig i dig. Hon aer kaer oever oeronen, stackars maenniskan...

- Mamsell Petronella? Det kan aldrig vara patrons mening! utbrast Sven, blossande roed i ansiktet.

- Jo, min vaen. Visserligen aer hon av sa kallat baettre folk, men kaerleken jaemnar allt, och da du nu vet, att hon sjaelv oenskar dig till man, sa boer du ej vara foerlaegen foer den saken...

- Jag tackar patron foer hans goda avsikt, sade Sven och steg upp fran stolen. Men att jag skulle fria till mamsell Petronella, det blir aldrig av.

- Vad saeger du? utbrast patronen och staelde sig med korslagda armar framfoer Sven. Blir det aldrig av, saeger du? Aer det bondblyghet eller tredska, vaba?

- Intetdera, svarade Sven lugnt. Men jag menar, att jag aldrig i

vaerlden vill ha mamsell Petronella.

- Snack och dumheter! infoell patronen. Jag vill saega dig, Sven, att du baer dig raett otacksamt och illa at... Du skall icke tro, att jag aemnar skaenka jordlappen och smedjan och de tva hundra riksdalerna at en tredskande, motvillig tjaenare. Jag faester vid min gava det bestaemda villkor, att du gifter dig med mamsell Petronella. Du hoer nu. Skjut icke din lycka egensinnigt ifran dig.

- Jag maerker nog, att jag maste foersaka patrons gava, sade Sven.

Patronen stod en stund tyst, likasom om han ej vaentat sig detta bestaemda avslag. Spoeqvist daeremot utbrast:

- Aer du galen, karl? En otacksammare toelp har jag aldrig sett.

- Ja, bror Spoeqvist, sade patronen och skakade pa huvudet, du ser nu sjaelv, huru det aer, naer man menar vael med sitt folk. Man beloenas blott med uppstudsighet och otack.

- Det aer en gammal sats, att man aldrig boer goera en bonde gott, fortfor Spoeqvist. Nej, stryk aer det enda, som hjaelper pa dylikt folk.

Sven raetade sig till sin fulla laengd och maette Spoeqvist med en foeraktlig blick. Men i trots av den stolthet, som vid laensmannens sarande ord framlyste pa hans panna, var ynglingens hjaerta sorgset och beklaemt. Pa vaegen mellan masugnen och herregarden hade Svalgren framkastat atskilliga dunkla haensyftningar pa vad som nyligen timat mellan patronen och Johanna. Dessa haensyftningar intraengde som dolkstyg i Sven masmaestares broest, men en kaensla av stolthet och manlighet foerbjoed Sven att staella nyfikna fragor pa den av honom djupt foeraktade betjaentslusken, vars falska oegon lyste av skadeglaedje. Sven foerstod sig foega pa list och krokvaegar, men icke desto mindre boerjade han starkt misstaenka, att det av patronen framstaellda och med sa lockande foerdelar foerenade giftermalsfoerslaget stod i samband med vissa andra avsikter. Han vaende sig nu till husbonden och sade med en staemma, som han foersoekte goera lugn och fast:

- Jag ber patron icke tro mig sa illa som att vara elak och otacksam. Men det aer mig omoejligt att goera, som patron vill, ty jag har givit Johanna Brant mitt loefte, och det sviker jag aldrig.

- Hi, hi, hi! skrattade Spoeqvist. Det var mig en loejlig figur!

- Men aer du raett saeker pa att Johanna vill ha dig? fragade Brackander, i det han med konstlad munterhet instaemde i Spoeqvists skrattsalva.

- Ja, det aer jag fullt saeker pa, svarade Sven oeppt och trohjaertat.

- Men ser du, fortfor Brackander, om det nu haende sig sa, att en baettre friare aen du, en rik, mycket rik och daertill foernaem man, ville goera Johanna den aeran att taga henne till hustru, vad skulle du saega om det?

- Jo, svarade Sven med atervunnen fasthet, jag skulle saega, att om den rike mannen foerut vet, att Johanna aer min trolovade, sa baer han sig at som en dalig karl.

- Hi, hi, hi! grinade Spoeqvist. Den ofoerskaemde lurken har mal i munnen, det hoers vael.

Brackander blev som ett roedstruket plank i ansiktet, och hans sma oegon boerjade plira pa ett saett, som foerkunnade ett foerestaende utbrott. Emellertid ansag han aennu icke tiden vara inne att giva sin vrede loesa tyglar; han behaerskade sig och fortfor:

- Men om du tycker om flickan, sa skulle du vael icke vilja sta i vaegen foer hennes lycka, min vaen?

- Menar patron, att hon skall bli lycklig, bara hon far en rik man?

- Staell inga fragor pa mig, karl, utan svara sjaelv!

- Da vill jag svara, att jag kaenner Johanna baettre, aen att hon skulle taenka sa; annars skulle jag icke vaerdera henne sa mycket som en utsliten sko... nej, da skulle den rike mannen gaerna fa taga henne. (Sven torkade sig haervid i oegonen.) Men se, Johanna vet, att jag kan arbeta och foersoerja en hustru sa bra som nagon i min staellning; och skulle onda dagar komma, sa vet hon av Guds ord, att en hustru skall dela ljuvt och lett med sin man. Ja, herr patron, Johanna och jag och hennes foeraeldrar ha ofta talats vid om den saken. Hon vill gaerna slita ont foer min skull, om Gud sa vill...

- Daer sticker "laesaren" fram! Aer det icke foer loejligt, bror Brackander? Hi, hi, hi! grymtade Spoeqvist.

Sven rodnade, och en krampaktig ryckning kring hans laeppar visade, att han ej var kaensloloes foer den vaerde kronobetjaentens upprepade han. Svens naturligt haeftiga lynne, likasom hans stolta sinne, jaettelika vaext och vaeldiga kroppskrafter, var ett slaektarv; i hans adror rann friskt och ofoerfalskat de gamle vikingarnes blod. Han kaende foer ett oegonblick en hjartinnerlig lust att riktigt gastkrama laensmannen; men han sansade sig och hoell sitt lynne i tygeln. Men att besegra en raettvis och oupphoerligt retad harm kostar anstraengningar och tager stoerre krafter i ansprak aen dem Sven en gang visade sig aega, da han infoer de foervanade djaeknarne "kysste" slaeggan.

Brackander delade ej denna gang Spoeqvists munterhet. Den lille mannen staellde sig i en imposant posityr framfoer jaetten, till vars broest han naett och jaemnt raeckte, och utbrast med hes roest:

- Men om den rike mannen, som aemnade goera Johanna lycklig, vore ingen annan aen jag sjaelv... jag sjaelv, hoer du!... skulle du aenda vaga kalla honom dalig karl? Svara pa den fragan!

- Jag tager ej mitt ord tillbaka i det fallet heller, svarade Sven.

Men sa illa vill jag icke taenka om patron...

- Jasa... du... lymmel... du vagar kalla mig dalig karl! stammade Brackander, blagroen av ilska. Det skall du fa umgaella! Vet du, skurk, att jag aer din husbonde? Vet du, vad det kostar att oeverfalla sin husbonde med okvaedinsord?

- Jag aer ditt vittne, Brackander, att draengen kallat dig en skurk och dalig karl, infoell Spoeqvist.

- Det var osanning, det har jag aldrig gjort, genmaelde Sven. Det var tvaertom patronen, som...

- Jag aer ditt vittne, forffor Spoeqvist, att han beskyllt dig foer osanning, det vill saega: kallat dig loegnare och storljugare. Foer dylika okvaedinsord, da de faellas av tjaenare mot husbonde, boetes fyradubbelt mot vad i lagen stadgat aer, enligt missgaerningsbalkens 15:de kapitel.

- Missgaerningsbalken... du naemnde ett ord, bror Spoeqvist, sade patronen, i det han med handen for genom sin tupe (under densamma hade oegonskenligen framblixtrat en ljus ide). Jag har angaende missgaerningsbalken nagot vidare att tala med den haer go junkern. Foer tre veckor sedan foersvann ur storsmedjan en hop smidjaern av baesta kvalitet. Jag har aennu icke lyckats upptaECKA tjuven, men jag misstaenker pa goda skael den haer mannen.

- Ett gott infall, taenkte Spoeqvist foer sig sjaelv. Brackander far ljusa ideer, atminstone da han aer ilsken.

Denna skamloesa beskyllning kom sa ovaentat och ljoed sa foerfaerlig i Sven Stals oeron, att blodet likasom isades i hans adror; han bleknade och fattade, sa stark han annars var, i doerrposten foer att ej vackla. Den som tror, att ett rent samvete i ett sadant oegonblick som detta aer ett harnesk, mot vilket falska beskyllningar studsas tillbaka som uddloesa pilar, han kaenner ej maenniskonaturen. Ju renare det inre medvetandet aer, desto stoerre fasa och avsky hyser man foer blotta tanken pa ett brott... desto tyngre, ja, olidlig kaennes misstanken... den oskyldige finner sig smutsad av en dylik anklagelse. Om boven rodnar, bleknar och darrar, da hans brott upptaECKES, sker det blott av haepnad oever att se sig blottad eller av fruktan foer straff, och da han hunnit bliva van vid dylika fataliteter, kan han med fraeck panna moeta vilken anklagelse som helst. Icke sa den oskyldige; innan hans upproerda moraliska natur hunnit komma i jaemvikt, skall han ej kunna uthaerda blicken fran en like, som misstaenker honom.

- Se bara, ropade Spoeqvist, se, huru karlen bleknar och darrar! Han foerrader sig sjaelv... hans brott aer uppenbart. Jag skulle vaga svaera pa, att din erkaent skarpa blick, bror Brackander, traeffat den raette. Ja, kanaljen har utan tvivel stulit det daer jaernet; jag gar ed pa det naer som helst.

- Patron, jag aer oskyldig... jag lider icke baera en sadan misstanke.

Tag orden i Herrans namn tillbaka! sade Sven.

- Nej du, svarade Brackander, stralande av glädje, nej du! Jag är viss om, att du är tjuven. Du skall svara inför tinget... var säker därpå... och aka på kronoskjuts och ligga på skampallen. Det skall bli en lustig historia. Och kan jag inte följa dig, skall jag åtminstone låta inflyta i din orlovssedel, att du är misstänkt för tjuveri. Ha, ha, ha, jag har väl rättighet att misstänka vilket av mina legohjon jag vill!

- Herre Gud, suckade Sven liksom för sig själv, inte skall domaren följa mig för vad jag inte gjort, men mitt rykte och anseende inför människorna blir fördaervat. Det stannar alltid en misstanke på mig ändå... Det vore föerskräckligt!

- Jo, sadana äro läsarne, bror Brackander, infoell nu Spoeqvist, idel gudsnadliga och fromma mänskors på ytan; men då man bara kommer underfund med dem, äro de idel tjuvar och kanaler. Den där goeken har nog gått i god skola. Den gamle knekten på träbenet -- jag menar hans fosterfar, haltebolinken -- har uppfostrat honom på rätta sättet. Har han lärt honom stjäla, så har han säkert också lärt honom gömma. Du lär aldrig få igen ditt järn, Brackander, då det kommer i sadana lurifaxars händer. Men jag, länsmannen, skall härnäst ha ett gott oga på den där korporalen och hela läsaepacket...

Svens ansikte glödde, hans ögon gnistrade, adorna vid hans tinningar svällde. Han hade hitintills med krampaktig styrka fasthallit i sin själ den förmaningen, att det just är i fröstelsens stund en kristen bör taga vara på sitt sinne och aldrig löna ont med ont; men nu var mattet ragat: han kunde inte längre strida mot sin natur. Den flammande blick, han fäste på länsmannen, förstummade denne, sasom om han sett ljungelden över sitt huvud: den tappre kronobetjänten makade sig instinktmaessigt upp i soffhörnet, så långt från Sven han kunde komma.

- Akta dig, du ormtunga, sade Sven och knöt sin väldiga näve. Vagar du ytter ett enda ord mer om min fosterfar, skall jag mörbulta dig, din usling.

Patron Brackander började även, som man säger, draga öronen åt sig. Men nu uppstämde länsmannen ett nytt hi, hi, hi, för att bemantla sin rädsla, och dessa oartikulerade ljud frambragte på patronen samma verkan, som trumpetens toner på den eldiga stridshingsten. Han erinrade sig även sina husbonderättigheter, och att han i nödfall kunde taga till reträtten och ropa sina draengar till hjälp. Härmed livade han sitt mod, och med modet började åter vreden jäsa över.

- Karl, roet han, du har vagat kalla min vänen och gäst, konungens befallningshavande herr Spoeqvist, för usling!

- Och det vagar jag kalla dig också, du lille otäck dvärg, svarade Sven. Reta mig inte för mycket, hör du det!... Och en sådan karl skulle Johanna ha! Tvi!

Utom sig av raseri och med tupeen rest på aenda likt piggvinstaggar ryckte patronen ned en chambriere från väggen. Laensmannen darrade som ett asplöev för vad som komma skulle.

- Brackander, sade han, sansa dig ett ögonblick... och... kalla in Svalgren. Här kan behövas ett vittne... Svalgren, Svalgren!

Betjänten Svalgren var icke långt borta. Han hade bakom dörren till matsalen lyssnat till uppträdet. Han inträdde nu, men lade handen försiktigt på dörrlåset för att, om så prövades nödigt, visa sin förmåga i konsten att försvinna.

Patronens första avsikt hade varit att genast skrida till handling. Spöeqvists mellankomst och Svalgrens inträde bestämde patronen att låta handlingen föregås av ett lämpligt tal. Och han upphov sin mun och talte salunda, allt under det han viftade med chambrieren:

- Vet du, din tjuvstryk, vilka en husbondes rättigheter äro? Nej, det tyckes du icke veta, men jag skall upplysa dig därom. Jag kan ge dig en orlovssedel och förskaffa dig ett prästbetyg, som förstöra din framtid och bränna dig och göra dig avskydd av alla människor; du skall aldrig få arbete och bärning, vart du vänder dig inom Sveriges landamåren, om icke bland pionärerna på Vanaes. En sådan orlovssedel har jag också lovat dig, och därmed håller jag ord. Du har stulit jaernet ur storsmedjan; jag kan måhända icke bevisa det, men jag har rättighet att misstänka vem jag vill, och därmed punkt. (Svalgren sag vid dessa ord särdeles belåten ut; ty han visste bäst, vem som verkligen begått stölden, och hans rygg bar ännu märken, som vittnade om, vem patronen i själva verket misstänkte.) Men nog med det, förför Brackander, här finnes också i Sveriges lag något, som kallas husaga. Kanske du icke vet, vad husaga vill säga? Din rygg skall snart få erfara det, min gosse. Jag har laglig rättighet att mörbulta dig, att slå dig gul och blå, att piska dig så att själen skriker i kroppen på dig...

- Ja, laglig rättighet, infoell den lagfärne Spöeqvist, enligt handelsbalkens 14:de kapitel och misshandelsbalkens 36:te. Paragrafernas nummer erinrar jag mig icke för tillfället, men ordalydelsen i den ena är: "slår husbonde eller matmoder legohjon sitt, så att thet theraf varder lamt eller lytt, ligger det i laga bot; näpsa de thet skäliga för brott dess, vare ogildt".

- Och vem annan bedömer, om jag näpsar "skäliga", ännu jag själv? förför Brackander triumferande. Om jag finner "skäliga" att ge dig oskäligt med stryk, så är det min rättighet. Med ett sådant instrument som det här (patronen viftade med chambrieren) kan jag ej slå en sådan tjur som dig lamt och lytt; men jag kan tappa blodet ur dig, kan hudflänsa dig från topp till tå, så att ditt arma skinn hänger som en trasa, och det, ser du, är min rättighet, i lagboken gillad och stadfästad på riksdagen 1734.

- Patron skall bara icke försöka, sade Sven, ty det skulle bekomma

patron illa. Jag aer en svensk man och son av en, som stupat i faelt foer sitt fosterland, daerfoer tager jag icke stryk, ser patron; och om nagon foersoeker vifta at mig med piskor eller vad som helst, sa oemkar jag honom, sa laenge jag har mina naevar i behall.

- I hoeren baegge tva, att han hotar sla sin husbonde, skrek Brackander. Vet du, vad det kostar, om du vagar sla igen, vet du det?

- Ae, det kostar bara trettio tu par spoe, infoell Spoeqvist, hi, hi, hi, bara trettio tu par spoe, enligt missgaerningsbalkens 15:de kapitel. Det aer en smasak foer en sadan bondrygg. Och sa talar han om sin far, som stupat i krig! Likasom det skulle gaella infoer lagen och fria hans hud foer stryk! Kors sa befaengt! Sa hjaertinnerligt lustigt! Rappa pa honom nu, Brackander!

- Din far var vael i alla fall en tjuv, likasom du sjaelv, och haer har du bade foer dig och din far och hela din slaekt.

Nordstjaerneordenskandidaten Nikolaus Brackander hoejde haermed chambrieren och riktade ett slag mot Sven Stals ansikte. Laedersnaerten susade i luften, men innan den hunnit det asyftade malet, hade Sven hejdat och fattat den med sin kraftiga hand.

Blodet rusade med fruktansvaerd fart genom ynglingens adror, det virvlade i hans hjaerna, jaeste i hans hjaerta... baersaerkalynnet hade fattat honom... Han var faerdig stoerta sig oever patronen och krama honom med sina vaeldiga ramar, da i samma oegonblick fosterfaderns fromma, allvarliga ansikte visade sig foer hans inre oega, och han tyckte sig hoera de heliga ord, som dennes laeppar sa ofta upprepat: "bedjen foer dem som goera eder skada och foerfoelja eder". Och Sven stannade mitt i anloppet och laet sin hand sjunka. Men den djupa angestsuck, som utpressades ur hans barm, vittnade om den foerfaerliga anstraengning, genom vilken han atervunnit sin besinning.

Vid den hotande roerelse Sven gjorde hade patronen blivit likblek och gjort ett sprang baklaenges, Spoeqvist krupit under toddybordet och Svalgren oepnat doerren foer att helt inkognito laemna stridsplatsen. Men da nu jaetten ploetsligt tycktes ombyta sinnelag och hans huvud med nedslaget uttryck sjoenk mot hans broest, repade de trenne hjaeltarne ater mod. De togo foer givet, att tanken pa de "trettio tu par spoe" hejdat den vaeldiges arm, ty av aedlare bevekelsegrunder skulle de sjaelva ej avstatt fran en haemnd. Spoeqvist satte sig ater i soffan, sedan han latsat soeka efter sin naesduk under bordet, Svalgren intog sin gamla plats vid doerren, och patronen boerjade, lik en arg hund, rycka i chambrieren, som kvarstannat i Svens hand.

- Patron, sade Sven, taenk icke pa att sla mig, utan lat mig ga i fred haerifran. Av det haer samtalet kan endast ont uppkomma, om det fortsaettes, ty vi aero alla retade och vid vranngt sinnelag. I morgon skall jag komma tillbaka till patron, om patron vill.

- Slaepp chambrieren, slaepp chambrieren, din hund! roet patronen och ryckte ursinnigt i densamma.

Sven slæppte den... och patronen, som just gjorde en ny foertvivlad ryckning, foerlorade jaemvikten, vaende sig om i fallet, foell raklang i golvet och stoette naesan sa illa, att blodet boerjade floeda oever tiljorna.

- Mord, mord! tjoet Brackander, under det Svalgren skyndade fram foer att hjaelpa sin herre pa benen.

- Mord och blodsutgjutelse! Hjaelp, hjaelp! skrek Svalgren med gaell staemma.

Spoeqvist bet sig i laeppen foer att icke gapskratta at vaennen Brackanders ofaerd, varefter han vaende sin av skadeglaedje lysande blick pa Sven och sade med mycken salvelse och hoegtidlighet:

- Olycklige, vad har du gjort? Du aer hemfallen at lagens hela straenghet; ingenting kan raedda dig ur raettvisans arm.

Sven stod likasom foerstenad.

- Aer det icke hemgang? Aer det icke edsoeresbrott? Kan jag ej fa karlen pa faestning? vaeste patronen, medan han skyndade att skoelja naesan i ett vattenfat.

- Nej, nej, min vaen, hemgang aer det vael icke, sade Spoeqvist med en beklagande atboerd, du maste noeja dig med trettio tu par spoe.

- Men jag vill ha honom haektad... Aj, min naesa... Han far icke undkomma eller rymma. Hos dig, sasom konungens befallningshavande, goer jag mina ansprak gaellande foer att fa karlen inspaerrad... genast, genast, foerstar du!

- Enligt 2:dra paragrafen straffbalken skola missgaerningsmaen, da saken gar a lif eller kropp och ej med penningar boetas ma, genast a faersk gaerning gripas, i haekte saettas och utan uppskov foer raetta staellas, anmaerkte Spoeqvist. Jag vill saledes strax skrida till verket... Svalgren, arresterade denne missgaerningsman!

Svalgren sag foerst pa Sven, daerefter pa laensmannen, bugade sig och svarade:

- Oaendligen smickrad av foertroendet; men som jag icke vet, huru jag skall baera mig at, far jag be herr befallningsman visa mig det.

- Raett illa, mumlade Spoeqvist foer sig sjaelv, att jag icke har handbojor och fotblack med mig. Utan sadana mobilier borde ingen omtaenksam tjaenare av Kongl. Majestaet och kronan resa. Och jag, som hemma har en sa vacker handboja av min egen invention, en handboja, som jag skall uppvisa foer landshoevdingen, och pa vilken jag funderar att taga patent!

Laensmannens tanke hade likasom funnit eko i patronens sjael, ty denne

senare utbrast nu:

- Svalgren, i skrubben bredvid vedboden ligga handklovar och en black.
Spring genast efter dem! De komma nu till pass.

Emellertid hade patronens och Svalgrens ovan foermaelta noedrop foert till staellet hela gardens manliga och kvinnliga befolkning. Foerstugudoerren oepnades, och man sag en hop huvuden nyfiket titta in i rummet. Da draengarne sago patronen sta och skoelja sin uppsvaellda naesa oever tvaettfatet, puffade de varandra i sidan och beto i troejaer-marne foer att ej genom skratt foerrada beskaffenheten av sina medlidsamma kaenslor. Huru saken egentligen tillgatt, visste de icke, men de ansago foer sannolikt, att Sven masmaestare piskat upp deras husbonde.

Spoeqvist, som var en foersiktig faeltherre, uppgjorde genast den operationsplan, han ansag radligast att foelja. Hans ansikte rynkade sig pa ett saett, som skulle uttrycka djupt medlidande, under det han nalkades Sven och faderligt lade sin hand pa hans axel.

- Min stackars gosse, sade han, min tjaenst alaegger mig den sorgliga plikten att arrestera dig. Goer icke motstand, min vaen, ty ehuru du visserligen skulle kunna begagna dig av dina ovanliga kropps-krafter foer att denna gang komma loes, sa skall dock raettvisans arm foerr eller senare na dig. Betaenk aeven, vad det kostar att saetta sig till motvaern mot en kronans tjaensteman i hans aembetsutoevning. Roer du mig i ovaenlig avsikt bara med ett finger, sa far du, enligt missgaerningsbalkens 18:de kapitel, umgaella det med tuhundra dalers boeter eller, om du ej orkar boeta, tjuguaatta dygns faengelse vid vatten och broed... Saledes, fortfor Spoeqvist, i det han ur den nu aterkomne Svalgrens hand emottog handklovarne, saledes inser du, att motstand blott skall foervaerra saken. Jag vill foer oevrigt i foertroende och foer att lugna ditt hjaerta saega dig (Spoeqvist saenkte haer vid roesten till en viskning), att du, naer allt kommer till kritan, slipper undan med aderton par spoe, i staellet foer trettio tu, emedan din foerbrytelse egentligen skett i "hastigt mod"... Mina vaenner (Spoeqvist hoejde nu sin roest och vaende sig till de i foerstugan foersamlade askadarne, allt under det han gjorde handklovarne i ordning), I sen haer foer edra oegon ett varnande exempel, huru det gar, da tjaenaren saetter sig upp mot sin husbonde. Lat det bli eder till en haelsosam varnagel.

Drangarne puffade varandra i sidan och goemde sig den ene bakom den andre, kanske foer att doelja det intryck, Spoeqvists predikan gjort pa dem. En och annan syntes bekymrad, men dessa voro sadana, som kaende medlidande med Sven.

- Raeck fram dina haender! sade Spoeqvist till denne.

Sven vaknade vid dessa ord likasom ur en droem.

- Jag maerker, sade han dystert, varom fraga aer, men tro icke, att jag godvilligt later mig bindas och slaepas till skampalen. Foersoek ej att komma fram med handklovarne; det tjaenar till ingenting. Jag vill hellre doe aen vanhedras.

- Se sa, gosse, friskt mod nu! Hit med haenderna! sade laensmannen och fattade i Sven.

Sven stoette kronobetjaenten tillbaka, satte moessan pa huvudet och sade:

- Adjoe, patron! Tack foer denna gangen! Mig aterser ni aldrig mer... Ur vaegen, gott folk! Den som toers laegga hand pa mig, far skylla sig sjaelv.

Och haermed laemnade han rummet och gick obehindrad genom hopen.

Naer Brackander och Spoeqvist hunnit sansa sig, ropade bada med en mun:

- Grip, grip, tag fast honom! Lat honom icke komma undan! Efter honom, era kanaljer!

- Ja, ja, nadig patron! Ja, ja, herr befallningsman! skreko draengarne och sprungo omkull varandra i trappan i sin latsade iver att efterkomma herrarnes befallning. Nedkomna pa garden lupu de, skrikande och hojtande, at alla hall, utom det, i vilket de sago, att Sven med fasta och langsamma steg avlaegsnade sig.

Avsked fran hemmet.

Det i foeregaende kapitel skildrade upptraedet hade foerefallit, medan Johanna var borta vid sin fars stuga.

Foervirrad och utan foermaga att taenka en redig tanke laemnade Sven masmaestare herregarden och gick, han visste ej vart. I hans sjael tumlade kaenslorna om varandra som vagorna pa en vindpiskad sjoe; harm och bitterhet oever den skamliga behandling han lidit, dystra aningar, smaerta och vemod vidgade eller sammanpressade hans hjaerta. Sa vandrade han laenge, knappt medveten om sig sjaelv och utan att upplyfta sin mot marken riktade blick. Naer han slutligen aterkom till besinning och sag sig omkring, befann han sig inne i djupa skogen, och natthimlen med sin tysta stjaernehajer vaelvde sig, oever hans huvud. Troett nedkastade han sig vid foten av en gran och soekte samla tankarne foer att med lugn betrakta sin staelling och fatta ett beslut om vad som borde goeras.

- Har jag verkligen gjort mig skyldig till en foerbrytelse? taenkte han foer sig sjaelv. Lade jag icke band pa mitt sinne, fast de retade mig pa det gruvligaste saett? De anlagade mig foer tjuveri och hanade min fosterfar foer hans gudsfruktan och kallade aeven honom och min koettslige far foer tjuvar... naer jag taenker pa det, sjuder det i mig... jag skulle vilja strypa dem, de uslingarne... Misstaenkt foer tjuveri! det aer ju foerskraeckligt! Jag kan aldrig uthaerda den skammen... Och sa vilja de haekta och doema mig till spoepalen foer att i tid och evighet vanaera mig och lata mina fosterfoeraeldrar doe i sorg och foertvivlan. Men kan patronen det? Det aer ju han, som foerbrutit sig mot mig, och icke jag mot honom! Far en husbonde straffloest skymfa och misshandla sin

tjaenare och beroeva honom heder och aera? Nej, sadan kan icke raettvisan i vart land vara; det vore ju gudloest att bara taenka sa!

Men nu erinrade sig Sven, att patronen och flera husboender av samma skrot och korn verkligen med lagens tillhjaelp stoertat oskyldiga tjaenare, dem Sven kaende, i samma avgrund, som nu oepnade sig framfoer ynglingen sjaelv. Det var saledes moejligt, vad Sven i det laengsta ville betvivla. Ja, det var moejligt och aeven sannolikt, att laensmannen och hans hantlangare skulle jaga Sven som ett oskaeligt djur, till dess de kunde gripa, inspaerra och foera honom infoer domstol, daer efter Svens oevertygelse ingen raettvisa foer den anklagade tjaenaren var att vaenta. Borde han fly? Ja, han fattade ett oegonblick detta beslut, men da kom han att taenka pa sina fosterfoeraeldrar, vilkas alderdomsstoed han var, och mot vilka han hade heliga plikter att uppfylla. Han taenkte aeven pa Johanna, och i den bittra, foertvivlade sinnesstaemning han nu var, pinade han sig sjaelv med den misstanke, att flickan kanske icke skulle ha nagot emot att fa patronen till man i staellet foer den fattige masugnsdraengen. Och vad som var aennu vaerre: skulle Sven kunna hysa den minsta oenskan om Johannas hand, sedan han blivit misstaenkt som tjuv och genom ett nesligt kroppsstraff blivit vanhedrad i sina egna och i alla maenniskors oegon?

Dessa tankar avloeste varandra oredigt och foervirrat. Sven var ej i stand att fatta ett beslut; hans huvud sjoenk mot broestet, och hans haender knoetos med krampaktig styrka, sasom om han med handkraft velat soeka avslita de osynliga snaror, i vilka ondskan och nedrigheten insnaerjt honom. Om patron Brackander i detta oegonblick varit i den olycklige och foerbittrade ynglingens vald, ve da dem bada! Dock nej ... innan Sven hunnit foelja vredens rop ur sitt sarade hjaerta, skulle helt visst en annan, hoegre kraft, som foer var ursprungliga natur aer fraemmande, fjaettrat hans haemnande arm, och om patronen raeckt Sven sin hand och uttalat ett enda foersonande ord, skulle Sven med roert hjaerta foerlatit allt, ty sadant var sinnelaget hos korporal Brants fosterson.

Sven kunde, utan att hans muskler slappades, skoeta slaeggan fran morgon till kvaell, men vid en sjalsskakning sadan som denna var han ej van; han kaende sig matt och foerstoerd och foersjoenk slutligen i en orolig, av elaka droemmar stoerd slummer, daer han satt under den gamla granen, mellan vars slokande grenar stjaernorna nedblickade sa vaenligt och milt, liksom skulle de velat troesta honom och viska, att varje jordisk sorg, aeven den svaraste, blott aer en oevergaende storm, efter vilken foerr eller senare intet spar skall roejas pa det lugnade hjaertats yta.

Sven vaknade vid faglarnes glada morgonkvitter. Han oenscade att vara en av dessa vingade varelsor, som under Guds bla himmel tillbringa sitt liv med kaerlek, sang och den kaera omsorgen om sin avfoeda. Men ingen sparv faller ju till jorden utan Guds vilja, och han har ju raeknat vara huvudhar -- daerpa kom nu Sven att taenka, och denna tanke gav honom en viss styrka. Han besloet begiva sig till korporalen foer att fa rad och daerfter atervaenda till sitt arbete vid masugnen. Vaelbekant med skogens villande stigar valde han den kortaste vaegen och sag snart insjoens vatten framglittra mellan granarnes och tallarnes stammar. Det var en vacker syn att skada, huru sjoens spegel haer och

daer glaenste av morgonsolens guld, medan den pa andra straeckor aennu lag inhoeljd i en laett dimma, liknande en genomskinlig spetsloeja, som smaningom hoejde sig och foersvann i den rena bla luften. Men endast den sinneslugne kan njuta av naturens skoenhet; den olyckliges oega froejdas ej av himmelens bla, aengarnes groenska och skogarnes skiftande prakt. Det lugna och harmoniska i den oevriga skapelsen bildar en nedtryckande motsats till hans eget foerstaemda tillstand; han kaenner sig sasom en fran naturen utskjuten varelse, genom sitt sjaelvmedvetande doemd att leva i en helt annan, osynlig vaerld av andliga konflikter, av tankar, kaenslor och lidelser.

Sven sag nu den vaelbekanta roeda stugan, ur vars skorsten en vitgra roekpelare uppsteg i den lugna luften. Innan han intraedde, gick han ned till batviken och tvaettade sitt ansikte i det kalla sjoevattnet foer att daermed utplana sparen av sina tarar och giva sig ett frimodigare utseende. Daerefter steg han in.

Mor Kerstin stod vid spiseln och sysslade med en gryta. Annars var ingen att se, ty Ingrid hade gatt till ladugarden foer att mjoelka kon och slaepa ut faren.

Kerstin vaende sig om och fragade, varfoer Sven kommit vid denna ovanliga tid. I gummans utseende och i den ton, varmed hon gjorde denna fraga, lag ej det gladlynta och hjaertliga, som fostersonen annars alltid roente hos henne.

- Jag vill tala med far, svarade Sven.

Kerstin omtalade nu i fa och tvaera ord, att korporalen tidigare pa morgonen begivit sig i vaeg till Vaexjoe, av orsak som vi kaenna. Sven trodde foerst att anledningen till Kerstins daliga lynne lag haeruti, men han blev snart tagen ur sin villfarelse. Kerstin beraettade -- och Sven ahoerde med angestfullt hjaerta -- huruledes patronen i egen person kommit och begaert Johannas hand, vad korporalen svarat patronen samt vad... ja, vi kunna ej foelja foerloppet av Kerstins ordstroem, men Sven hade ej hoert manga ord, foerraen han oemsom rodnade och bleknade och kaende sig likasom tillintetgjord. Den pina, han nu undergick, var sjufalt vaerre aen den, han under den foeregaende aftonen och natten erfarit.

- Ja, det aer din skuld, Sven, sade Kerstin, din skuld, att sorg och oenighet och kiv kommit under vart lugna tak, din skuld, att Johanna gatt miste om en lycka, som Var Herre i sin godhet velat bereda henne genom patronen, din skuld, att vi kanske bli drivna fran hus och hem... och aenda hava vi foett upp dig och vardat oss om dig som om vart eget barn... Herre Gud, det aer tacken man far haer i vaerlden!

Hade Kerstin vetat, att varje av dessa ord raspade som en sloe sag genom de kaensliga fibrerna av fostersonens hjaerta, skulle hon saekert lagt band pa sin tunga, ty elak var Kerstin icke. Och hade hon daertill vetat, vad Sven nyss lidit... hade hon vetat, att han med oro i sin sjael kommit till fosterfoeraeldrarnes hydda foer att soeka troest, sasom oeknens toerstande djur soeker en svalkande dryck... da skulle hon intill

doeden angrat, vad hon nu gjorde. Men hon visste det icke och sag heller icke, huru den jaettestarke mannen satt daer, blek och darrande sasom en kraftloes frosspatient, och huru bittra tarar frampressades ur hans manliga oegon och lika hastigt foersvunno, borttorkade av hans feberheta hand.

Det var daerfoer nagonting underligt, att Sven, naer mor Kerstin slutat att tala och med oekad iver roerde i sin gryta -- att, saega vi, Sven da steg upp och sade lugnt, naestan muntert, om ocksa icke i sin vanliga ton:

- Bevars, mor, vad ni nu ger mig skuld till mycket! Och aenda aer jag sa oskyldig som ett barn. Jag har aenda till i gar kvaell varit nere vid masugnen och arbetat och ingenting vetat av allt det haer. Icke vill jag goera Johanna olycklig, det vet ni nog, mor; nej, tvaertom oenskar jag henne av allt hjaerta att bli rik och foernaem, eftersom hon icke kan bli lycklig pa annat vis. Och vad det daer kivet betraeffar, sa kaenner jag bade far och mor sa vael, att jag vet, att det snart skall ga oever, och alltihop bli gott och vael igen... Ja mor, nog var det lite besynnerligt av far att avsla patronens anbud, och det bara foer min skuld! Jag har aenda njutit sa mycket gott haer i huset, att jag aldrig kan betala det... Nej, alltihop skall bli bra igen, mor; icke vill jag vara en otacksam goekunge, som laegges i ett fraemmande bo och fostras av fraemmande foeraeldrar och till tack foer det traenger de raetta barnen ur redet. Nej, det blir stopp! Jag skall icke hindra... Mor, var aer nyckeln till skapet?

- Den ligger i foenstret, sade Kerstin, nu nagot vaenligare, ty hon tyckte om Svens ord och foerstod ej, att de kommo fran ett av bittra smaertor betryckt hjaerta. Stanna haer nu en liten stund, Sven, sa far du mat, innan du gar tillbaka till masugnen.

- Tack, mor, men jag aer icke hungrig, svarade Sven, i det han oepnade skapet och ur detsamma framtog nagra papper, varibland sin dopattest, samt ett kruthorn och en hagelpung. Vidare oepnade han doerren till en liten skrubb bredvid koeket och framtog daerur ett skjutgevaer, som var hans eget. Daerefter tryckte han moessan djupt ned i pannan och sade:

- Adjoe, mor!

- Varfoer tar du boessan med dig? fragade Kerstin och sag pa Sven.

- A, svarade Sven, och vaende sig hastigt om, latsande undersoeka laset pa boessan, a, det foell mig in, att det kunde vara roligt att skjuta en fagel, om jag far se nagon sadan pa vaegen. Farvael nu.

Och Sven gick. Hans vaeg foerde honom foerbi den lilla ladugardsbyggningen, och han steg in daer foer att traeffa Ingrid. Flickan hoell just pa att laegga ett fang hoe och halm till kon, da Sven visade sig i doerren.

- Ingrid lilla, sade han, jag vill bara titta hit in foer att se dig en gang till, innan jag begiver mig av. Jag har ett aerende att utraetta

langt norrut, och vi fa kanske icke traeffa varandra pa laenge. Adjoe med dig!

Ingrid fragade, vad det var foer slags aerende, men vaentade ej pa svar, innan hon med en blick pa Sven utbrast:

- Vad du ser besynnerlig och blek ut, kaeraste Sven! Vad kommer at dig?

- Det aer ingenting, Ingrid... Hoer du, da du traeffar Johanna och far, sa haelsa dem mycket... mycket ifran mig.

Och Sven tryckte flickans hand, vaende sig om och gick bort med hastiga steg. Haepen och foerbryllad stannade Ingrid i ladugardsdoerren och sag efter den bortgaende.

Sven gick med bortvaent ansikte foerbi stugan, men da han hunnit ett litet stycke daerifran, kunde han ej avhalla sig fran att kasta aennu en sista blick pa sitt kaera barndomshem och daermed taga ett tyst farvael av alla de foeremal, vid vilka hans ljuvaste minnen voro foerbundna.

Det haende sig sa, att mor Kerstin just nu sag ut genom foenstret, och hennes och Svens blickar moettes. Hon varseblev med foervaning, att fostersonen hade tarar i oegonen, och det blev nu ploetsligt klart foer henne, huru allt stod till. Det var, som om Svens blick hade braent henne in i sjaelen; hela den oemhet, hon i sitt hjaerta hyste foer honom, vaknade med ny styrka.

- Herre Jesus! vad har jag gjort! utbrast hon och skyndade ut foer att kalla fostersonen tillbaka. Men Sven var icke laengre synlig; han undanskymdes av den taeta furudungen, som befann sig bakom batviken.

Mor Kerstin sprang, sa fort hennes gamla ben foermadde, ned mot sjoen och ropade med flaemtande roest:

- Sven, Sven, kom tillbaka!

Klipporna i skogen svarade henne, men fostersonen syntes ej. Hade han lyssnat till, huru detta rop tonade av oemhet, angst och roerelse, skulle han kanske atervaent.

Vid Kerstins rop skyndade Ingrid dit fran ladugarden; hon fann sin mor sittande pa en klipphaell med baegge haenderna tryckta mot pannan.

- Mor, mor, vad aer det? fragade flickan foerskraeck.

- Barn, svarade Kerstin snyftande, olyckan har kommit oever vart hus, och det aer jag, som nedkallat den.

Vaervaren.

Sven foerdjupade sig i skogen. Han gick och gick, utan att veta till

vad mal, men han valde instinktmaessigt de moerkaste och mest avlaegsna delarne av skogen, vandrade framat genom vildmarker, daer inga stigar voro banade, om icke av de flitiga myrorna, som haer levde i sina gamla samhaellen eller stiftade nya, utan att nagon historieskrivare vet att beraetta om dessa samhaellens oeden, fast de kanske i sig hava samma maerkvaerdighet som de gamla myrstackarne Aten, Korint och Tebe och deras nybyggen kring Medelhavet. Svens tankar och kaenslor voro likasom doevade; hans sjaels straengar hade slappnat och dallrade icke laengre av smaerta. Icke heller befattade han sig med att taenka pa sitt oede eller vad han skulle foeretaga, utan vandrade outtroettligt framat, sasom om hela hans kraft varit foerflyttad i hans gangmuskler. Det enda han hade klart foer sig sjaelv var, att om han rakade ut foer sina foerfoeljare, skulle han ej lata sig fangas, utan foersvara sig till sista blodsdroppen; daerfoer hade han ocksa laddat sitt gevaer med grova varghagel, noga rengjort faengpannan och paslagit nytt krut. Medan han salunda stroevade omkring, kom han i grannskapet av masugnen, vid vilken han sa laenge arbetat, och naer han hoerde slagen av dess maskin och bruset av skogsstroemmen, stannade han foer foersta gangen, och djupt vemod intog honom ater. Han tyckte sig i detta buller hoera en avskedshaelsning och kaende innerlig lust att, innan han vandrade vidare, saega farvael till Pelle Larsson och de andra kamraterna. Men da han i sadan avsikt naermade sig skogsbrynet och sag masugnen pa avstand framfoer sig, varseblev han en hop folk, som just kom ut fran hyttan, och bland vilka han igenkaende patronen, laensman Spoeqvist i full uniform med sabel vid sidan, laensmansskrivaren, betjaenten Svalgren och nagra fjaerdingsmaen. Utan tvivel voro dessa maen ute pa spaning efter Sven. Sedan de nu en stund samtalat med varandra, sag han dem insla vaegen, som foerde till korporalens torp. Sven ansag radligast avsta fran det tillaemnade besoecket, vaende masugnen ryggen och foerdjupade sig ater i skogen. Sedan han med iver och skyndsamhet fortsatt sin irrfaerd i nordlig riktning och solen redan uppnatt middagshoejden, kaende han sig hungrig och troett och kastade sig ned pa marken foer att vila. Skogen hade pa flera staellen varit avbruten dels av lands- och haeradsvaegar, dels av upproedjade, odlade och bebyggda straeckor, och dessa hade passerats av Sven med stor bradska, emedan han ej ville bli sedd av nagon maenniska. Nu sag han aeven en vaeg stryka foerbi helt naera den plats, daer han lagt sig ned, men emedan han redan var langt borta fran Trevnadsloesas område, tyckte han sig ej behoeva iakttaga samma foersiktighet som foerut.

Hungern aer en ovaelkommen gaest, da man ej vet, huru man skall kunna avspisa honom. Ja, denne gaests pockande fordringar lata hoera sig hos den mest svaermiske romanhjaelte och komma denne nagon gang pa rent allvar att tveka i valet mellan att aega sin kaerleks ideal eller en god materiell anraetning, exempelvis skinka med potatis. Att detta foerhallande aeven traeffade in pa Sven masmaestare aer daerfoer icke underligt, helst han egentligen icke var svaermisk utav sig, utan raett och slaett en ofoerdaervad naturmaenniska. Medan han saledes taenkte pa, huru bittert det var att skiljas fran hemorten utan att ha sett och tagit farvael av Johanna och korporal Brant, och manga andra bedroevliga tankar roerande dessa foer honom sa dyrbara personer korsade varandra i hans hjaerna, funderade han ocksa upp, huru han skulle kunna stilla sin hunger. Hans enda utvaeg var att saelja sitt gevaer; han besloet

daerfoer att utbjuda det i de hyddor, han under sin vandring komme att passera foerbi. Sedan detta beslut var fattat, steg han upp foer att fortsaetta sin marsch, da hans uppmaerksamhet i detsamma faestes pa en man, som kom gaende framat landsvaegen och hastigt stannade, da han i sin ordning varseblev Sven.

Mannen var klaedd i grann militaeruniform, olik de vanliga lantsoldaternas. Han bar sadana epaletter, som Sven sett, att Smalands statliga grenadjaerer brukade, men broeststycket pa hans frack var av roett klaede och uppslagen, kragen och raenderna pa hans byxor vita. Vid hans vaenstra sida dinglade en kort sabel eller huggare, foega stoerre aen en foerskaerarekniv. Mannen hade en rak och statlig hallning, och hans roedbrusiga ansikte pryddes av yviga mustascher. Sasom vi naemnt, stannade han, da han fick oega pa Sven masmaestare, och betraktade honom fran fotabjaellet upp till hjaessan, likasom han i tumtal velat beraekna jaettens laengd. Daerefter haelsade han militaeriskt med handen foerd till slaepmoessan -- alldeles som Sven sett korporalen goera, naer denne pa kyrkbacken traeffade nagon gammal officer eller underofficer av sina forna krigskamrater -- och utbrast under livliga roerelser med armarne:

- Traed naermare, du vaerdige son av den hoegresta tallskogen! Savida du ej aer en skogsande, en gengangare fran rimtusetiden, utan barn av en doedlig moder, sa traed naermare!

- Vad vill ni mig? fragade Sven, som boerjade tro, att mannen antingen var drucken eller rymt fran hospitalet.

- Vad jag vill dig! Se och beundra skaparens verk, som, da han gjorde dig, helt visst hade foer avsikt att tillsvarva en livdrabant at var allernadigaste konung. Vad aer ditt namn, du hoege yngling, den ingen, utom tornvaektaren, kan se oever axeln?

- Jag heter Sven Stal, och vem aer ni?

- Jag, min gosse, svarade mannen med en hoegtidlig atboerd, jag aer princeps praetorii, det vill med andra ord saega korporal vid konungens andra livgarde, och mitt namn aer Montan. Sedan vi nu gjort varandras bekantskap, vill jag fraga dig, om du ej har samma vaeg som jag; vi kunna i sadant fall fa njuta av varandras saellskap, ty jag bekaenner uppriktigt, att jag aer livligt intresserad av allt stort och hoegt haer i vaerlden, av allt, som hoejer sig minst sex fot oever jordens laga, foeraktliga grus.

- Min vaeg gar genom skogen, sade Sven.

- Men at det hallet finnes ingen krog, anmaerkte Montan. Foelj mig, min vaen, och jag bjuder dig pa en middagsrisp.

- Nej, tack.

- Du aer lika kort och tvaer i dina ord, som du aer lang till din kropp, min vaen. Men jag slaepper dig icke: torva leaena lupum sequitur, lupus ipse capellam... min sjael har faest sig vid dig, sasom humlen vid

humlestangen... Men varfoer gapar du pa mig sa daer, du levande kyrkstapel? Tycker du kanske, att jag aer grann? Aer jag icke?

- Jag aer raedd foer, att ni aer litet vriden i huvudet, svarade Sven.

- Aha, du tycker att jag pratar tok. Daeri har du visserligen raett, men ser du, en gardist aer en sa lycklig, oeversaell maenniska, att hela vaerlden likasom leker foer honom; i sin oeversvinneliga munterhet vet han knappt, pa vilken fot han skall sta, mycket mindre att halla sin tunga. Ja, jag saeger dig, gosse, att gardisten aer en avundsvaerd varelse; den yngling, som kan fa en plats i gardets leder, hans lycka aer gjord. Taenk pa det, min vaen!

Under yttrande, att middagsvaermen var tryckande, och att landsvaegsdammet vael behoevde skoeljas ned, slog sig daerefter gardeskorporalen ned i graeset ett stycke fran landsvaegen, framtog en flaska och bjoed Sven att supa sig till. Da Sven avslog detta anbud, emedan han aldrig smakade braennvin, foerklarade Montan sin missbelatenhet daermed, att det fanns absolut nyktert folk i vaerlden, emedan detta noedgade andra att, foer den politiska jaemviktens bibehallande, supa desto mera. Bland dessa andra, foer den politiska jaemvikten sig uppoffrande varelses tycktes Montan sjaelv vara, ty han tog en vaeldig klunk ur flaskan och sa aennu en. Daerefter oepnade han sin resvaeska och uppdukade foer Svens lystna oegon atskilliga viktualier, bland vilka nagra kakor av finsiktad rag, roekt skinka, medvurst m. m. Han inbjoed Sven att deltaga i maltiden, och denne laet ej bedja sig tvenne ganger, sasom det annars hoer till goda tonen bland allmogen, utan grep verket genast an.

Det skulle bliva alltfoer langtradigt att atergiva de bada maennens samtal; nog av, korporal Montan boerjade tala som en ganska foerstandig karl och visste snart att vinna sin lange gaests foertroende, sa att denne foer honom yppade sina levnadsfoerhallanden och nuvarande belaegenhet. Montan fragade honom, om han ville lata vaerva sig till gardist, och boerjade anyo avmala gardeskarlens lyckliga lott i de mest lysande faerger.

- Foerst och sist, sade han, vill du bli gardist? Jag fragar det, daerfoer att jag tycker om dig och vill dig vael. Grip lyckan i flykten, min gosse, annars vinner du henne aldrig. Till en boerjan bjuder hon dig genom mig tio rdr i handpengar; sedan foeljer du mig till Stockholm och far se den stora huvudstaden och kungen sjaelv med alla prinsarne. Vidare far du sadana haer klaeder, som ha den foerunderliga verkan, att alla flickor skola loepa som galningar efter dig. Betaenk, vilket haerligt liv! Att marschera, att manoevrera pa Ladugardsgaerdet samt foer konung och fosterland ga pa post vid Karl den trettondes staty! Jag menar allvar, gosse; jag leker ej med dina kaenslor. Nej, jag vill skapa dig en lycklig framtid och fordrar ingenting daerfoer -- pa sin hoejd en tacksamhetens tar ur dina oegon.

- Ah, nu boerjar korporal Montan prata galenskaper igen, genmaelde Sven, jag aer icke sa enfaldig, att jag later narra mig av en lockfagel. Jag vet nog, hurudant gardeslivet aer...

- Hm, sade Montan nagot foerlaegen, min avsikt aer icke att narra dig. Vad jag nyss yttrade, aer en gammal laexa, som jag kan utantill, och varmed jag lockar enfaldiga norsar att bita pa kroken. Dig vill jag icke lura...

- Hoer pa, korporal, avbroet honom Sven, jag vill blott, att ni samvetsgrant skall svara pa en enda fraga: har man sasom gardeskarl aeven tid till nyttigt arbete, sa att man kan goera sig extra foertjaenster?

- Ja, den som vill har visst tid att arbeta. Jag kaenner flitiga och ordentliga karlar, som efter kapitulationstidens slut samlat sig ett litet kapital, tillraeckligt att grunda en oberoende framtid. Men sadana aero ej manga; de flesta aero laettingar, eller supa de upp sina foertjaenster. Du sade mig, att du foerstar dig pa smedsyrket; om sa aer, skall du aldrig sakna loenande arbete, och jag tror mig kunna foersaekra, att du i Stockholm har utsikt att foertjaena mer penningar vid staedet och baelgen aen nagonsin haer nere.

Sven tvekade nu icke laengre, och i hans belaegenhet skulle fa gjort det. Hans stoersta bekymmer hade varit, att han genom sin noedtvungna flykt fran hemorten skulle laemna fosterfoeraeldrarne utan hjalp och stoed, men Montans foersaekran foerjagade denna farhaga, och Sven foeljde under dagens lopp Montan till naermaste gaestgivaregard, daer denne granskade hans papper, laemnade honom handpenningarne och fick det behoeriga dokumentet undertecknat. Trygg, atminstone i sin egen tanke, under gardeskorporalens vingars skugga mot varje foerfoeljelse fran patron Brackanders sida, fortsatte Sven jaemte hans nya bekantskap foeljande morgon sin vaeg i nordlig riktning, at Joenkoepingshallet. Montan var en munter och i det hela godhjaertad kurre med en liten boejelse foer melankoli, mot vilken han dock hade ett palliativ i sin flaska och i ett filosofiskt-praktiskt laissez-aller-system, avfattat, likasom de sju grekiske vises, i form av taenkesprak, sadana som: "tag dagen, som han kommer" eller "man boer aldrig soerja vaerre, aen att man med hjaertans lust kan dansa en slaengpolska" o. s. v. Med dylika taenkesprak och citerar ur atskilliga poeters arbeten soekte han aeven, fastaen foergaeves, att muntra Sven.

- Kaera du, sade han vid ett tillfaelle, du ser precis ut som en, vilken salt smoeret och tappat penningarne. Jag hoerde dig i natt prata nagot i soemnen om Johanna. Jag medger gaerna, fast jag icke kaenner henne, att det aer den dygdaedlaste och skoenaste moe, som nagonsin uppblommat bland Nordens fjaellar, men, foer fan, om flickan bedragit dig, sa sla henne ur tankarne. Du ma tro, att jag ocksa...

- Det vore baest, om korporalen ville tuga med den saken... den aer icke rolig att tala om, sade Sven och rynkade oegonbrynen.

- Sa, sa, infoell Montan och stack sin ena arm under Svens, medan han vaeldeliga svaengde med den andra, jag skall aldrig mer tala daerom, min gosse; men jag tillaeffer blott att,

Svante, din darskap jag aldrig foerlater,
klagan och suck foer en kvinnas skull!
Vaerlden, tyvaerr, aer av kvinnor full:
mister du en, sta dig tusende ater.

Djaeknarne.

En manad har foerflutit efter ovanfoer skildrade haendelser. Under denna tid hava Goeran och Adolf, de bada Vaexjoedjaeknarne, stroevat kors och tvaers i de smalaenska bygderna, besoekt en maengd genom natur, minnesmaerken, historiska tilldragelser eller industriella anlaegningar maerkvaerdiga staellen, oekat sina herbarier med saellsynta vaexter och sina mineralogiska samlingar med stuffer fran olika gruvor o. s. v. De hava vidare sammantraeffat med originaler av alla stand och aldrar, upplevat sma aeventyr, som ge dem aemne till lustiga historier foer hela naestkommande termin, bevestat bondbroellop, upptecknat folksagor, med ett ord tillbringat dessa vandringsdagar bade nyttigt och angenaemt. Adolf Sparrfaelt, som aer en skicklig tecknare, har dessutom haft riklig sysselsaettning med att i sitt album foereviga alla foeremal, som anslagit honom. Man ser i detta album, blad efter blad, utkast till landskapsstycken, allmoge i nationaldraekter, vackra flickansikten, loejliga bondgubbfysionomier, runstenar, aettehoegar, kyrkor och komiska scener ur deras eget vandringsliv -- scener, i vilka Goeran oftast aer hjaelten; sa till exempel finner man pa ett dylikt utkast, huruledes Goeran under jakt efter en saellsynt kaerriblomma nedsjunkit till broestet i dyn, och huruledes Adolf, med baegge haenderna fattande i Goerans har, stretar foer att befria sin vaen ur hans obehagliga staellning.

Det aer en vacker soendagseftermiddag. Goeran och Adolf befinna sig pa toppen av det vaeldiga Taberg. Den aktningsvaerde och gaestfrie inspektorn, som har uppsikt oever gruvan och masugnarne pa staellet, och hos vilken de bada djaeknarne nyss intagit sin middag, star vid deras sida med en kikare under vardera armen och talar om staellrets maerkvaerdigheter. Utsikten aer utomordentligt skoen. Nejden, pa flera mils omkrets, ligger som en stor faerglagd karta under deras foetter. De moerka, hoegvaexa och vidstraekta barrskogarne sta daer som djupa legioner av groenklaedda krigare, mellan vilkas leder haer och daer kyrkspiror liksom fanor och standarer hoeja sig, och mellan avdelningarne slingrar sig Nissan, Lagan och oraekneliga mindre baeckar i nyckfulla kroekningar, glittrande i solljuset som langa linjer av kopplade gevaer. Detta pa trenne sidor om den malmdigra bergjaetten; nedanfoer den aterstaende sidan, mellan dess nordliga sluttning och sjoen Vaettern, utbreder sig ett mera oeppt landskap, mellan vars kullar man varsnar en skymt av staden Joenkoeping, badande sina husrader i trenne insjoear, av vilka den stoersta vidgar sig till en ofantlig spegel at sommarhimlen med dess skiftande faergspel och at de romantiska hoejder, som foelja dess straender, tills den laengst i fjaerran sammansmaelter med himlaranden. Aftonsolen foergyller kullarne pa den hoegra stranden och begjuter dess toppar med skimrande purpur, medan den vaenstra strandens branter framsta i en gra faergton och kasta allt laengre skuggor utat sjoen, ju mer solen naermar sig de furuklaedda bergen

i vaester. Ett och annat segel svaever oever den matt silverglaensande vattenspegeln, pa vilken den skoena, i sagan och historien ryktbara Visingsoe skoenjes som en bla strimma. Genom kikarne kunna djaeknarne se de Braheska borgruinerna och oens kyrka, vars koppartak glimmar i solskenet.

Medan de betrakta denna tjusande naturtavla och med njutning inandas de friska, av barrskogens vaellukter maettade flaektar, som leka kring bergets hjaessa, saetter inspektorn sitt medfoerda valthorn foer munnen och blaser med mycken virtuositet "Drottning Hortenses romans". Bergets tusende ekon svara med fyllig roest; tonerna rulla likt laviner bland branterna och skraemma de i klyftorna bosatta falkarne, som med hesa skri instaemma i konserten. Men det aer icke blott falkarne, som ackompanjera valthornet; man hoer ploetsligt en maenskelig roest, naestan lika hes som deras, uppstaemma en sang, som sa illa rimmar sig med romansen, att inspektorn halvt foerargad sticker valthornet i fickan. Sangaren var aennu icke synlig, men man kunde hoera, att han naermade sig staellet pa den branta och besvaerliga vaeg, som pa soedra sidan slingrar sig upp till bergets topp. Sangen var den gamla, som svenska soldaterna sjoengo efter faelttaget mot Norge:

"Den tolvte Karl i vintern kall,
trallala,
marscherade mot Fredrikshall,
trallala,
doeden moette honom daer,
ack, trallera, trallerallalalla,
men hjaelstens doed nu haemnad aer,
hej, trallerallalla."

- God dag, gode herrar och svenske maen, sade sangaren, som nu ploetsligt uppdykade, jag lockades hit upp av ett valthorns haerliga toner, men vaegen var rasande besvaerlig, och jag kaenner mig torr i halsen, som om jag hade svaeljt en masugn. Ursaehta, att jag blandar mig i herrarnes saellskap. Mitt namn aer Montan, min karaktaer korporal vid konungens andra livgarde, min resas mal Joenkoeping, daer marknad i morgon skall hallas, och daer jag hoppas traeffa nagra unga friska viljor, hagade att intraeda i krigarens aedla stand... Angaende den saken har jag nagot att saega er, min unge vaen -- (Montan, som foer tillfaellet var i betydlig man vad man kallar roekig, vaende sig haermed foertroligt till Goeran) -- foerst som sist, vill ni taga vaervning? Jag fragar, daerfoer att jag tycker om er och vill goera er lycka, ty ni ma tro, att gardisten lever ett avundsvaert liv, som sjaelva de olympiske gudarne maste avundas honom ...

Goeran foersaekrade skrattande, att korporalens anbud var sa begrundansvaert, att han (Goeran) behoevde hela sin livstid foer att taga saken i oevervaegande, och att korporalen foere denna tids slut ej kunde paraekna nagot avgoerande svar.

- Foer tusan, utbrast nu Montan och sag nagot foerlaegen ut, jag maerker, att jag fiskat i oriktigt vatten. Men saken aer, att jag av den foerdoemda kad- och granrislukten i skogen blivit liksom litet yr i

huvudet... jag tal icke den lukten, fast jag annars icke aer nervsvag. Herrn aer nagonting i den laerda vaegen, det ser jag nu pa herrns hallning och pli.

- Nej, korporal, jag och den daer gossen, min kamrat, aero bara gymnasister fran Vaexjoe.

- Gymnasister! Ack! sade Montan vemodigt, aeven jag har varit gymnasist -- Auch ich war in Arkadien geboren --; jag skrev grekiska och talade latin, sa att det stod haerliga till, och min gamle far, komministern, likasom mina laerare, vaentade, att jag skulle bli ett stort laerdomsljus. Men sa fick jag nagra skaeggfjun pa hakan, inbillade mig, att jag var karl, och soekte genom liderliga seder oevertyga aeven andra, att jag var det. Foeljden blev, att jag raettvisligen drevs fran laeroverket. Min gamle far dog av graemelse, och jag grep i foertvivlan till muskoeten. Det aer min levnadshistoria. Men vad fan star jag haer och pratar? Den foerdoemda lukten av grankadan goer en maenniska oeppenhaertig. Donec eris felix, multos numerabis amicos, Tempora si fuerint nubila, solus eris... ni hoer, att jag av gamle Naso minnes atminstone sa mycket, som den dagliga erfarenheten papekar.

Inspektorn, vars rockficka, liksom hoegstsalig Kristoffer Barkekonungs, tycktes vara en bottenloes taska, uppdrog ur dess outrannsaktliga goemmor en flaska koersbaersvin, tillagat av hans foertraeffliga hustru, samt nagra tumlare av jaernbleck och uppmanade de naervarande att sla sig ned i graeset, medan de toemde densamma. Montans oegon foeljde med stort intresse vaerdens roerelser, naer denne fyllde tumlarne, men den stackars korporalen kunde knappt doelja smaertan av sitt gaeckade hopp, naer han med konsterefarens strupe oevertygat sig, att det oskyldiga vinet ej foerradde ringaste fraendskap med den sorgdoevande alkoholen. Emellertid kom samtalet i gang och foell bland annat pa Montans vaervareaffaerer.

- Ja, mina herrar, sade han i det han taende sin vandringspipa, jag har gjort taemligen goda affaerer. Pa Vaernamo marknad uppsnappade jag fem priser; haer och daer i bygderna patraeffade jag nagra andra, som likaledes laeto oevertala sig att tjaena krigets gud. I Joenkoeping hoppas jag aeven kunna goera ett gott kap. Dit har jag ocksa staemt moete med alla mina klienter, och sedan jag vael fatt dem samlade, beger jag mig med min Smalandsdrift upp till Stockholm. Samtliga gossarne aero raska krabater, som halla gardesmalet och skola bli prydnader i ledet. Men den baeste av dem allesammans, min guldgosse, en liten en pa sex fot och en hel hop tum, aer en masugnsdraeng fran Trevnadsloesa, som av saerskilda anledningar laet vaerva sig. Med den saken haenger det tillsammans pa foeljande saett.

Och Montan omtalade nu Sven Stals historia. Goeran och Adolf ahoerde den med spaent intresse. De funno alltfoer sannolikt, att hjaelten i Montans beraettelse var deras gamle vaen och bekantskap masmaestaren, och vi oeverdriva icke, da vi saega, att de bada djaeknarne kaende sig djupt bedroevade oever den olycka, som drabbat honom. Adolf fragade livligt, var Sven nu befann sig.

- Ack, go herrar, sade Montan med bedroevlig uppsyn, den stackars

gossen har patraeffat en annan vaervare, som nu med all makt slites med mig om honom. Jag har visserligen laglig raettighet till rekryten, men min medtaevlare aer en farlig karl, som icke fragar efter lagstadganden och kungliga foerordningar; det aer med ett ord Doeden.

- Vad! utbrast Adolf, aer Sven doed?

- Nej, jag sade ju, att jag och doeden aennu slitas om honom. Gossen fick foer vid pass tre veckor sedan ett anfall av febern, som gar haer i trakten, och jag inkvarterade stackarn hos en gammal backstugugumma, som bor en fjaerdedels mil haerifran. Sedan har jag under mina stroevtag ej haft tid att se till honom foerraen i dag. Far jag behalla honom, kan jag foer en sa vacker rekryt paraekna en extra gratifikation. Jag oenskar bara, att han snart matte fa sina krafter igen, sa att han pa utsatt tid infinner sig pa moetesplatsen.

Adolf och Goeran ville goera sig underraettade, var den naemnda backstugukvinnan bodde, men Montan, pa vilken ruset och sommarvaermen gjort allt stoerre verkan, gav endast orediga svar och tillkaennagav snart genom hoegljudda snarkningar, att han fallit i soemn.

Inspektorn och djaeknarne antraedde nu atervaegen nedfoer berget, laemnande krigsmannen kvar att i frid och ro sova bort ruset. Oaktat entraegna bjudningar att stanna kvar oever natten, framstaellda av inspektorn, hans fru samt framfoerallt av barnen i huset, vilka djaeknarne haft lyckan att synnerligt behaga, togo de samma afton farvael av de gaestfria maenniskorna och staellde kosan soederut.

Ferietiden var nu foer de bada vaennerna i det naermaste slut. De hade beslutat att, efter sitt besook pa Taberg, utan krokvaegar begiva sig till Vaexjoetrakten, goera ett par dagars pahaelsning var och en i sitt hem, och daerefter, pa hoesterminens foersta dag, ater moetas i deras gemensamma djaeknekammare i Vaexjoe. Nu aendrade de satillvida sin plan, att de oeverenskommo om ett kort besook hos korporal Brant foer att hoera efter, huru det egentligen stod till daerstaedes, ty den gamle krigarens bild stod livligt foer deras sinne, och de hade under sitt korta besook i hans fridfulla hem emottagit intryck, som ej sa snart skulle utplanas.

- Gubben Brant, sade Adolf, under det han vid Goerans sida vandrade framat pa den slaggbestroedda vaegen genom skogen, aer i mitt tycke en typ av den aekte svensken, sadan Var Herre vael egentligen ville ha honom -- tapper, avgudiskt kaer i sitt faedernesland och dess krigsaera, gudfruktig, sinneslugn, raettfram och bottenaerlig. Vad som saerskilt faeste min uppmaerksamhet, var det fina och sant aristokratiska, som just i det okonstlade, hjaertliga och naturliga roejde sig bade hos honom, hans doettrar och hos sjaelve Sven masmaestare. Det aristokratiska skicket bestar ej i lyckad salongdressyr, utan daeruti, att karaktaerens inre aedelhet och det fulla uppskattandet av eget och andras maenniskovaerde okonstlat och av sig sjaelv framlyser i den yttre maenniskan, hennes ord, athaevor och hallning. Sadant fann jag foerhallandet vara hos denna familj, och sadant har jag aeven funnit det i andra hyddor, daer icke braennvinssuperi, noed eller en ra och

foerdaervad herreklass olater smittat folket. Det aer blott hos den ofoerfalskade svenske bonden och den gamla adeln av aekta svenskt blod man finner naturlig aedelhet. Skandinaverna aero av naturen bestaemda till nationernas adel, fast de vanslaektats och foerlorat sin ursprungliga praegel... det aer min fars asikt, och det aer min egen, tillade Adolf Sparrfaelt med mycken bestaemdhet.

Goeran foerde samtalet pa ett annat aemne; han skildrade med en ynglings entusiasm lyckan av att aega -- "en koja och ett hjaerta". Denna asikt delades alldeles icke av Adolf; den tvaertom retade honom pa det hoegsta. - Skulle du, utbrast han, vilja avbryta dina studier och sjaelvmant kullkasta dina planer att sasom praest eller laekare gagna dina medmaenniskor och samhaellet blott foer att i spiselvrän fa kuttra med en oem hustru och endast leva och verka foer din egen vaerda persons lycka? Nej, Goeran, sa elaendigt kan du aldrig taenka! Huru ofta hava icke du och jag droemt oss en framtid, i vilken vi sasom tvenne trofasta kaempar vid varandras sida bryta oss genom vaerlden, kaempande som Karl den tolfte mot allt falskt, lumpet och nedrigt, varhelst det antraeffas? Se, det aer ett liv, vaerdigt att efterstraeva, det aer ett mal, vaerdigt att doe foer!

Minnes du icke, huru det heter i "den nordiske ynglingens sang", som vi sjunga pa gymnasium:

"Fri och varm aer hans kunskapshag,
krossar dvaergarnes bojor och moerkrets haer,
skingrar foerdomars toecken bad fjaerran och naer,
foer sanning och raett sker hans ledungatag" --?

Goeran var blott tjuguet ar, och hans hjaerta saledes aennu icke tillraeckligt skrupet och kallnat foer att tillata honom komma fram med gensaegelser av det slag, varmed den sa kallade mognade erfarenheten hanar det friska och varma ynglingasinnets kaenslor. Han fattade sin lille ivrige vaens arm och vandrade stillatigande framat.

Emellertid boerjade himmelen smaningom mulna. Digra moln hopade sig oever skogen, och djaeknarne sago sig om efter en hydda, under vars tak de matte kunna haerbaergera sig, tills den hotande regnskuren gatt oever. Det droejde laenge, och de voro genombloetta av regnet, innan de funno en sadan. Det var en liten gra koja med lutande skorsten, vid sidan av vaegen, omgiven av nagra aldrig granar -- just en sadan daer koja, som tager sig sa pittoresk ut, avtecknad i tusch pa velaengpapper, men i verkligheten aer ganska ruskig och obekvaem att bebo.

Det var en sorglig tavla, som uppenbarade sig foer de bada djaeknarne, naer de stigit in genom den laga doerren. I ett moerkt rum av hoegst torftigt, men likvael renligt utseende satt en gammal kvinna i en stol vid det lilla blyinfattade foenstret och krusade ett sa kallat lin, det vill saega ett slags huvudbonad, som aerbara madammer aennu i dag bruka. Det sorgliga lag ej haeruti, ty gumman sag hjaertans vaelvillig och fryntlig ut, men i rummets bakgrund skymtade en saeng och pa dess huvudgaerd ytterlinjerna av ett likblekt ansikte med tillslutna oegon. Bredvid saengen satt en annan kvinna boejd oever den sjuke; hon

vaende sig langsamt om, da djaeknarne intraedde, och dessa igenkaende Johanna Brant.

Auktionen.

Oedet hade foert djaeknarne till samma koja, i vilken den sjuke Sven Stal blivit inkvarterad. Karin, sa hette den aldrig aegarinnan till densamma, var aenka efter en torpare och foersoerjde sig noedtorfteligen genom att krusa "lin" at nejdens kvinnliga befolkning. Det var en from och gladlynt gumma, som i all sin livstid varit fattig och aendock aldrig kaent fattigdomens tyngsta boerda, naemligen fruktan foer framtiden, ty hon ansag, att den arbetsamma och fromma maenniskan tryggt kan lita pa Guds foersyn. Mangen kvaell lade hon sig till vila, sedan hennes sista kopparslant atgatt till dagens behov, men den foeljande morgonen kom alltid med ny hjaelp; nagon av hennes kunder visade sig alltid i raettan tid foer att haemta sitt "lin" och betala hennes vackra arbete.

Under sin fotresa i Montans saellskap hade Sven haefligt insjuknat och kunde slutligen med moeda slaepa sig fram vid den bekymrade vaervarens sida. Lycka var, att Karins koja befann sig i grannskapet; gumman visade ej den noedstaellde ynglingen pa doerren, sasom mangen kanske skulle gjort, utan upplacet at honom sitt enda rum, baeddade at honom sin enda saeng och vardade den obekante med samma oemhet, som om han varit hennes son. Socknens pastor, som hade den hos praester taemligen saellsynta vanan att besoecka medlemmarne av sin hjord i deras hyddor och med dem samtala om bade deras andliga och vaerldsliga angelaegenheter, haelsade aeven stundom pa gamla Karin och hjaelpte henne med sma penningebidrag att baera tyngden av hennes nya kall sasom husmor och sjukskoeterska, aevensom han anvaende sina insikter i laekekunsten foer att soeka atergiva Sven haelsan. Sven var i manga dagar illa sjuk och yrade mycket, men smaningom minskades sjukdomens styrka genom de foerenade verkningarne av ynglingens starka natur samt Karins och pastorns oemma omsorger. Naer han atervunnit sans och tillraeckliga krafter, sporde honom pastorn om hans levnadsfoerhallanden, och sedan han erfart dessa, skrev han ett brev till korporal Brant och underraettade denne om saken.

Brevet anlaende till den lilla stugan vid insjoen samma dag, pa vilken korporalen aterkom fran Vaexjoe, och oaktat den sorgpost det medfoerde om Svens vaervning och hans irakade svara sjukdom, hade det likvael en lugnande inverkan pa stugans invanare och framfoerallt pa mor Kerstin, som alltsedan den morgon, da Sven avlaegsnat sig fran hemmet, varit offer foer en hejdloes foertvivlan. Da ryktet om upptraedet, som foerefallit mellan patronen och Sven, kom till Kerstins oeron, hade hennes angst stigit till det yttersta. Hon fruktade, att Sven beroevat sig livet, och denna farhaga foerfoeljde henne som en blodig skraeckbild under dagens goeromal och i nattens droemmar. Naer korporal Brant hemkom, fann han salunda sin forna fridfulla boning foervandlad till ett sorgehus. Han sjaelv kaende sig djupt boejd under oedets tunga slag, men sag dock saken i betydligt ljusare dager aen mor Kerstin. Han var

fullkomligt overtygad, att Sven icke begatt en sa graeslig missgaerning som ett sjaelmord; han soekte saledes befria Kerstin fran denna farhaga och pa samma gang saetta en damm mot de harda foerebraelser, gumman riktade mot sig sjaelv. Tva timmar daerefter ankom brevet, och detta utraettade mer aen alla korporalens bemoedanden. Det gamla paret oeverlade nu mera lugnt om vad som vore att goera, da i detsamma patronens gigg stannade utanfoer stugan och han sjaelv och laensman Spoeqvist sagos intraeda under korporalens laga tak.

Patron Brackander haelsade vaenligt. Allvar och en viss sorgbunden hoegtidlighet tronade pa hans panna. Efter en laempling inledning boerjade han tala om det bedroevliga upptruede, som nyligen aegt rum pa Trevnadsloesa, i det att Sven Stal utan all begriplig anledning oeverfallit och illa misshandlat honom, husbonden. Patronen avmalade Svens uppfoerande i bjaerta faerger, och teckningen skugglades aennu mer av laensman Spoeqvist. Patronen foersaekrade vidare, att han av hoegaktning och vaenskap foer den hederlige Brant, som sig ovetande fostrat en orm vid sin egen barm, ville lata nad ga foer raett och avsta fran laga atgaerders vidtagande mot brottslingen. Laensmannen begagnade tillfaellet foer att fraga, var Sven mande halla sig dold, varpa korporalen svarade, det han helt nyss erhallit underraettelse om, att fostersonen latit vaerva sig till gardist och foer naervarande befann sig i Joenkoepingstrakten -- en underraettelse, som oegonskenligen faegnade patron Brackander pa det hoegsta.

- Min vaen, sade han till korporalen, ni finner nu, huru bedragen ni blivit i ert hopp att av er fosterson fa en bra och hederlig karl. Han har illa beloenat er foer era omsorger och er kaerlek. Varje band mellan er och honom boer fran denna stund vara slitet; framfoerallt kan ni vael aldrig mer taenka pa att giva Johanna at en sadan foertappad varelse. Saledes aer nu avlaegsuat det enda hinder, som er samvetsgrannhet lade i vaegen foer mitt och Johannas giftermal, och ehuru jag blivit djupt kraenkt av ert foerra avslag, kommer jag nu att foer andra gangen anhalla om ert och er hustrus bifall till var aektenskapliga foerening. Jag aer overtygad, att under nuvarande omstaendigheter intet hinder fran Johannas egen sida skall moeta, men vill foer oevrigt laemna henne lang betaenketid. Min avsikt aer naemligen att med ert tillstand skicka Johanna till nagon baettre familj foer att erhalla en bildad uppfostran och daerigenom bliva vaerdig den samhaellsstaellning, jag erbjuder henne.

- Vilken aedel man, den Brackander! sade Spoeqvist beundrande.

Men korporalen och i synnerhet mor Kerstin, som pa senare tider fatt helt andra tankar i aemnet, tycktes alldeles icke benaegna att nappa pa kroken. Kerstin tog med stor haeftighet Svens parti och foermenade, att gossen alldeles icke var en sa foertappad varelse, som patronen kallat honom, fast hon icke kunde foersvara hans beteende mot sin husbonde. Sven maste blivit mycket retad, ansag Kerstin, annars skulle han aldrig burit sig at pa det saettet, men i alla fall bad hon patronen foerlata och hysa baettre tankar om honom, ty det foertjaenade han.

Korporalen sade ungefaer detsamma som Kerstin, men pa ett lugnare,

foerstandigare och daertill bestaemdare saett. Patronen kunde till sin outsaegligen foerbittring vael foersta, att han, oaktat allt sitt krangel, icke kommit ett steg naermare malet. Han gav Spoeqvist en blick av hemligt foerstand, varvid denne steg upp och talade som foeljer:

- Bror Brackander, jag foerstar icke, huru du med lugnt sinne kan foerdraga en dylik otacksamhet och uppstudsighet. Du har med ett aedelmod utan like behandlat dessa ovaerdiga maenniskor, som oeppt vaga hana och trotsa dig; du har erbjudit dig att skona missgaerningsmannen, som bar hand pa sin husbonde och daermed gjorde sig skyldig till faengelse och spoestraff. Nej, min vaen, mattet aer ragat... om du aer stenhard mot doedliga foerolaempningar, aer jag det icke; jag kan icke uthaerda att hoera sadant laengre. Du maste taga itu med hardhandskarne... maste efterspana och haekta kanaljen... maste draga honom foer raetta, icke allenast med anledning av oevervaldet mot dig, utan aeven emedan han efter all sannolikhet begatt den daer stoelden i storsmedjan.

I samma oegonblick korporal Brant hoerde Sven beskyllas foer tjuveri, rynkades hans yviga oegonbryn pa ett ganska hotande saett. Hans sinne uppbrusade, sasom det fran hans ungdom aldrig gjort, ty hans oevtygelse om fostersonens redlighet var lika starkt rotad som hans tro pa bibeln, och att angripa Svens heder var att angripa hans egen. Han fattade den stortalige laensmannen hastigt i armen och skoet honom taemligen omilt ut genom doerren, som genast tillstaengdes mitt foer den snopne kronobetjaentens naesa. Da patronen sag detta, ansag aeven han tiden vara inne att sla till retraett, i synnerhet da Kerstin med tarar och skarpa ord boerjade ge luft at sin harm oever den skamloesa beskyllningen. Han mumlade nagot om, att korporalen skulle skylla sig sjaelv foer foeljderna av sitt handlingssaett, och gick. Strax daerpa rullade giggen bort.

Laengre fram pa aftonen kom Johanna till foeraeldrarnes stuga. Sa snart naemligen patronen vael ater befann sig hemma, hade han kallat flickan till sig, betalat henne resten av arsloenen och befallt henne att genast laemna Trevnadsloesa. Johanna emottog sitt avsked med stoerre glaedje aen ledsnad, och sedan brevets innehall blivit henne bekant, tackade hon hjaertligen Gud foer det, att hon nu, utan att vara hindrad av sin tjaenst, kunde skynda dit hjaertat kallade henne, det vill saega till Svens sjuklaeger. Hon meddelade foeraeldrarne sitt beslut att aennu samma kvaell begiva sig pa vaeg; korporalen ville, att hon skulle invaenta morgondagen, sa att nagra de noedvaendigaste anstalter kunde traeffas i och foer resan, men Kerstin talade mot varje uppskov.

- Vem vet, om icke gossen moejligen doer, innan hon hinner fram, sade gumman med tarar i oegonen. Taenk bara, om han laemnade denna vaerlden med den tro, att jag velat driva honom fran hus och hem, och att Johanna icke varit honom trogen! Det kom aldrig till nagon foerklaring mellan Johanna och Sven; ja, de hava icke ens sett varandra, alltsedan patronen fick det olyckliga infallet att fria till flickan. Det aer just den saken, som gatt Johanna mest till hjaertat; det vet jag vael, och det aer, Gud nade mig, min skuld. Nej, kaera flicka, ga du genast, och tag de pengar med dig, som du har kvar av loenen; de kunna nu vael

behoevas. Stackars Johanna, hon har lidit lika mycket som jag. Ga du, barn, och matte du komma tillbaka med ett sadant budskap, som aer i stand att lugna bade ditt hjaerta och mitt samvete!

Anstalterna voro snart traeffade. Med ett litet knyte pa armen laemnade Johanna stugan. Hon gick denna kvaell en halv mil och vilade oever natten i byn Fagelvik hos en bonde, som var beslaektad med Kerstin. Tidigt foeljande morgon fortsatte hon sin vaeg. Hon vandrade ensam genom ensliga, okaenda trakter, men tanken pa Sven gav henne mod och bevingade hennes steg. Stundom haende, att nagon beskedlig vaegfarande laet henne sitta upp i sitt akdon och salunda foerkortade hennes vandring; stundom moette hon i de djupa, tysta skogarne kringstrykande vagabonder och rusiga loesdrivare, som ej skulle tvekat att plundra henne, om de vetat, att hon haft en liten penningsumma med sig; stundom ater var hon utsatt foer raa herremaens plumpa skaemt och ogrannlaga fragor, men hon doevade varje fruktan och gick med laett hjaerta genom alla vedervaerdigheter, livad av tanken pa det mal, mot vilket hon vandrade.

Sa haende det, att nagra dagar efter brevets avgang en ung kvinna intraedde till den gamla Karin. Hon sade sitt namn, och Karin igenkaende det, ty hon hade ofta hoert sin sjuke gaest under yrseln naemna detta namn. Med den oemhet och outtroettlighet, varav endast en aelskande kvinna aer maektig, vakade nu Johanna oever Sven och vardade honom, sasom en moder sitt sjuka barn, och Karin fick nu foer foersta gangen pa laenge sjaelv njuta nagon nattro. En dag yrade Sven mycket: orediga bilder av de haendelser, han nyligen upplevat, foeresvaevade honom; Johanna hoerde ater sitt namn fran hans bleka laeppar; det lag kaerlek och aeven klagan i den sjukens osammanhaengande ord. Da foello pa hans panna tvenne tarar, tvenne sorgens daggaerlor, fran flickans oegon, och de tycktes hava en foerunderlig verkan pa den sjuke, en verkan sadan som det friska aftonregnets pa den i solhettan smaektande blomman. Ett klarnande medvetande aterspeglade sig i hans blick; den uppslogs sakta och haeftades pa Johanna, och utan att veta, om asynen av de kaera dragen var villa eller verklighet, straeckte ynglingen sina matta armar mot sin barndoms aelskade, sin foersta och enda kaerlek. Snyftande tryckte Johanna hans bleka ansikte till sitt broest. Den gamla Karin stod bakom och betraktade de unga med tarade oegon.

Johannas naervaro bidrog mer aen allt annat att paskynda Svens aterstaellande. Ynglingen hade knappt nagonsin kaent sig sa lycklig som nu pa sjukbaedden.

Vi aterkomma nu till djaeknarne. Johanna utbytte med dem ett tecken, som betydde, att hon vael igenkaende dem, och ett annat, att de borde iakttaga tystnad, emedan Sven sov. Men da han snart daerefter vaknade och varseblev de nykomna gaesterna, smalog han glatt och raeckte dem till haelsning sin avmagrade hand. Efter en stunds samtal laemnade de bada kvinnorna rummet. Sven fragade da de baegge djaeknarne, om de pa atervaegen aemnade besoecka nejden kring Trevnadsloesa, vartill djaeknarne svarade, att de just oeverenskommit att i foerbigaende haelsa pa hos korporal Brant.

- Vad det var roligt! sade Sven. I skolen da haelsa far och mor och Ingrid fran mig och omtala, att det aer ingen fara med mig, och att jag lugnt avvaktar kommande dagar. Ni, Goeran, skall saega far och mor, att jag ej tog vaervning, foerraen jag fatt veta, att man i Stockholm har utsikt till god arbetsfoertjaenst sasom smed, och att jag aemnar mycket ordentligt skicka mina hopsparade manadspenningar till dem, sa att de ej bli utan hjalp, fast jag aer langt borta. Ni skall ocksa saega dem, att jag vael vet, huru manga de frestelser aero, som i en stor stad och bland laettsinniga kamrater lura pa en maenniskas vaeg, men att jag med Guds hjalp icke skall lata fanga mig. Jag skall taga vara pa mitt lynne och haemta styrka av Guds ord och i minnet av mina kaera anhoeriga. Traeffar ni patronen och laensmannen eller nagon annan, som talar illa om mig, sa tro dem icke, ty jag vill behalla den goda tanke, ni har om mig; jag har intet ont och intet ohederligt gjort. Foer oevrigt har jag i mitt hjaerta laengesedan foerlatit dem, som brutit mot mig, och kaenner, Gudi lov, icke det ringaste agg eller bitterhet inom mig... Goeran, i broestfickan pa min troeja ligga nagra sedlar, som jag dels fatt av vaervaren, dels erhallit som koepesumma foer ett skjutgevaer. Raekna av haelften och laemna de pengarne till min far; den andra haelften skall den goda Karin ha.

Goeran gjorde sasom Sven begaerde och lovade framfoera haelsningen och beraetta allt, vad Sven sagt. Laengre fram pa aftonen, sedan djaeknarne talat med Karin och Johanna och av dem tagit ett hjaertligt farvael, laemnade de den lilla kojans foer att soeka ett laempligare nattkvarter. Regnet hade upphoert, och solen gick ned, omgiven av purpurroeda och guldglansande skyar. Det doftade friskt ur skogen; de blaoegda foergaet-mig-ej, som vaexte i landsvaegsdiket, de ljuvt rodnande linneorna och de blagula styvmorsblommorna nickade at vandrarne med kalkar, tyngda av regnets svalkande paerlor. Men det moerknade mer och mer, och lille Adolf kaende sig troett och soemnig efter dagens moedor. Fast nejden, genom vilken de vandrade, just icke var glest bebodd, ligo dock fa maenniskoboningar vid sjaelva landsvaegen, och naer djaeknarne slutligen funno en sadan och klappade pa dess doerr, oepnades denna blott foer att utslaeppa en arg och morrande gardvar, som de foerst foermedels nagra kaepprapp lyckades att halla pa vederboerligt avstand fran sina ben. Fran denna ogaestvaenliga hydda avlaegsnade de sig nu, men funno strax i grannskapet en hoelada, i vilken de inkroepo genom en oeppen glugg. Haer utstraecte de sig i det vaelluktande hoeet och voro inom nagra oegonblick foerflyttade till de glada droemmarnes brokiga vaerld.

De stego foeljande morgon upp med solen och fortsatte sin vaeg under allvarsamma samtal.

- Savael av den lilla erfarenhet, jag under vara vandringar inhaemtad, som av min egen medfoedda boejelse tycker jag mig finna och kaenna, sade Goeran bland annat, att de maenniskor aero lyckligast, som tillbringa ett verksamt och pa samma gang intelligent liv i naturens skoete. Lyckan aer visserligen icke beroende av yttre foerhallanden, utan alstras ur vart eget hjaerta, men detta slar sundare och kraftigare, da det klappar mot modern naturens friska barm. Jag foerstar ej de maenniskor, som frivilligt nedgraeva sig som mullvadar i de stora staedernas moerka,

stinkande graender och doe daer, utan att de kanske nagonsin sett en bla himmel, en sorlande skogsbaeck, en skoen soluppgang, utan att nagonsin hava andats en ren, upplivande luft, utan att hava hoert den ljuvaste av all musik: naturens evigt omvaexlande, stora pastoralsymfoni. Och vad hava dessa mullvadar vunnit i utbyte mot de offer, de gjort av allt detta? De hava mahaenda med obeskrivliga bekymmer samlat en rikedom, som de vid gravens rand maste laemna, och av vilken de aldrig kunnat njuta mer, aen naturmaenniskan njuter genom tillfredsstaellandet av sina sma behov. Och den, som i enlighet med hoegre plikter lever icke blott foer sig sjaelv, utan i sin lilla man soeker verka som medlem av maensklighetens stora familj, foer maensklighetens stora mal, han har sannerligen tillraeckligt faelt foer sin verksamhet varhelst han lever, pa landet eller i staden, i hyddan eller palatset. Emellertid aer det vael, att maenniskorna ledas av olika boejelser; de stora staederna aero lika noedvaendiga som de spridda hyddorna.

Djaeknarne gjorde just icke langa dagsmarscher och uppehoellos ofta pa vaegen av aen en, aen en annan orsak. Foerst pa femte dagen hunno de daerfoer till Trevnadsloesas aegor. De vandrade foerbi masugnen, i vilken de foerst gjort Sven masmaestares bekantskap, och den lilla skogsbaecken, daer de i hans saellskap badat, samt atersago, sedan de hunnit genom skogen, den vackra dalen, daer korporalens hydda var belaeget. Det var samma dal, samma insjoe, samma hoejder, men aendock gjorde det vaelbekanta natursceneriet pa djaeknarne ett annat intryck nu aen foerra gangen. De sma akerfaeltens boeljande groeda var avmejad, aengarnes och loevtraedens groenska mindre saftig, varens blommor ersatta av andra, som foerkunnade hoestens annalkande. Det lag en praegel av stilla, droemmande melankoli oever nejden, men solen goet nu som da sitt gyllne sken oever klippor, faelt och sjoe, likasom minnet av foerflutna, lyckliga dagar sprider ett vemodigt atersken oever ett framskridet, oedsligt och foerhaerjat liv.

- Se daer, daer aer stugan! sade Adolf, da den lilla roedmalade boningen framskymtade mellan de kringstaende aplanne. Men om jag ser raett, aer det en stor folksamling utanfoer henne. Vad mande sta pa?

Goeran foerde handen oever oegonen och sade:

- Du har raett, Adolf. Vad kan detta betyda? Latom oss skynda pa!

Djaeknarne erforo snart, vad som var pa faerde. De hade kommit just i lagom tid foer att oevervara sista scenen av ett bland dessa sorgespel, som visserligen aennu, ej med vederboerligt konstnamn blivit inregistrerade i estetiken, men i det borgerliga livet aero kaenda under namn av utmaetningsauktioner.

Goeran och Adolf intraengde i folkhopen och sago framfoer sig trenne maen, som, att doema av deras draekt, tillhoerde den sa kallade herreklassen och tycktes utgoera de foernaemsta skadespelarne i tragedien.

Den ene av dessa maen erinrade sig djaeknarne hava sett en afton, da de vilade pa en kulle ett stycke fran Trevnadsloesas herregard -- just samma afton, pa vilken vara laesare foerst gjorde bekantskap med Goeran och Adolf. Det var en liten undersaetsig, bredaxlad karl, med ett

ansikte, som i hoegsta fullkomlighet uttryckte trenne beslaektade egenskaper: dumhet, inbilskhed och rahet. Mannen var med ett ord den store jaernpatronen Nikolaus Brackander.

Men den egentlige huvudaktoeren var en man med aekta kontrabandsfysionomi. Han stod daer, omgiven av moebler, koeks-, fiske- och akerbruksredskap, klaedespersedlar o. s. v., hoell i ena handen en Moraklocka och i den andra auktionsklubban, den han livligt svaengde i luften, under det han utbjoed uret och spaeckade sitt tal med kvickheter, som vaeckte den naervarande hopens munterhet och i synnerhet tycktes ansla patron Brackander. Denne herre utbrast naemligen gang efter annan i sa hjaertligt gapskratt, att hela hans lilla lekamen skakade och tarar framsiprade i hans sma glamiga oegon.

Den tredje var en langbent, mager och moerklagd herre, som satt vid ett bord och skrev. Det var Spoeqvists bitraede, laensmansskrivaren Risqvist. Han foerde auktionsprotokollet och det med sa djupsinnigt utseende, som om han varit sysselsatt med att skriva kommentarier till Newtons Principia. Risqvist var en bland de fa, som ej tycktes vara road av Spoeqvists kvickheter. Saken var ocksa den, att han ordagrant hoert dem minst hundra ganger foerut; han kunde nu ej ens foerma sig att ex officio skratta at dem.

Djaeknarne igenkaende de torftiga moeblerna, den roedmalade pinnsoffan, det med blommor utsirade skapet; de sago "Karl XI:s syn pa rikssalen" i haenderna pa en bondpojke, vars far inkoept denna mystiska och maerkvaerdiga tavla foer att tillfredsstaella sonens smak foer granna och bjaerta faerger.

De sago vidare en gammal kaering draga bort med en stor bibel under armen. Det var korporalens familjebibel, den han aervt av sin far, och pa vars paerm hela familjens slaekttavla, dess foedelse- och doedsdagar, var antecknad... det var den bok, ur vilken den gamle mannen haemtad naering at sin tro pa Gud och maenniskoslaektets fraelsare, haemtad ljus i livets moerka stunder och styrka, da han kaende sig digna under oedets slag. -- En torpare bortledde sasom laettfanget byte korporalens enda ko, Ingridis aelskling, den hon sa omsorgsfullt skoett och fodrat. En gammal bonde och hans hustru stodo i djaeknarnes grannskap, inbegripna i ett livligt samtal roerande korporal Brants helgdagsrock, den bonden inropat, och den gumman menade skulle passa bra, sedan den roeda kragen och de blanka uniformsknapparne blivit borttagna. Nu slog auktionsklubban mot bordet, och Moraklockan, som sa laenge maett den stilla foerflytande tiden i den lilla boningen, anammades nu aeven av rovgiriga haender och bortfoerdes i triumf.

Vi vilja ej spilla nagra ord pa att beraetta orsaken till det bedroevliga upptraede, till vilket de bada djaeknarne med tunga hjaertan haer blevo vittnen. Det aer klart, att patron Brackander har ett finger eller raettare hela handen med i spelet. Icke heller vilja vi uppehalla oss vid de medel, genom vilka patronen lyckades att pa detta saett fa sin haemnd utkraevd.

Inspirerad av sin vaen Spoeqvist, som hade ett horn i sidan till

korporal Brant, alltsedan denne en gang vagade kasta honom pa doerren, hade patron en laett nog fatt saken i gang efter sin oenskan. Vi naemne blott, att auktionen blivit beramad, sedan korporalen ej "med svart pa vitt" kunde bevisa sig hava betalt det foerflutna arets arrendesumma. Sa fick han sota foer sin enfaldiga och barnsliga tro pa maenniskors heder; varje praktisk man maste ju finna, att den gamle knekten genom en ofoerlatlig ofoersiktighet foertjaent sitt oede.

Goerans och Adolfs blickar oeverforo folkhopen, och de andades friare, da de ej funno korporalen, hans hustru eller Ingrid bland de naervarande. En kaensla av dystert allvar hade gripit deras hjaertan. Huru foeraendrat var icke allt, sedan de bada djaeknarne foerra gangen voro haer! Vilken kort tid lag dock icke mellan da och nu! En aning om all maenskelig lyckas ovaraktighet, om det falska i livets lugn och hoppet pa framtiden, om det ondas makt bland maenniskorna och de harda proevningar, som vaenta envar, framfoerallt den redlige, under vandringen genom livets dal, hade fattat dessa ynglingar, foer vilka hitintills vaerlden legat som en blomsterprydd, solbeglaenst taevlingsbana, daer endast lagrar och froejder skulle vaenta var och en, som med glatt mod och kraftig hand ville eroevra dem.

Goeran och Adolf hade genast gissat hela sakens sammanhang. Med blickar av outsaeeligt foerakt betraktade de unga djaeknarne de bada herrar, vilka de pa beskrivning igenkaende foer att vara brukspatron Brackander och laensman Spoeqvist. Och det var icke blott foerakt, det var harm och ungdomligt uppflammande vrede, som ljugade i dessa blickar. Den lille Adolf kaende ett haefligt begaer att sla in ett par av de taender, som lyste i laensmannens vidoepna, foersmaedligt grinande mun; hade han varit jaetten Finn, eller atminstone den foer sina vidunderliga kropps krafter bekante Smalandsdraengen "Puttetorpa-here", skulle han helt visst jagat patronen, laensmannen, skrivaren och hela den auktionsbesoekande menigheten i alla kompassens vaederstreck. Men nu kaende gossen alltfoer vael sin vanmakt, och hans vrede upploestes i smaerta och vemod.

- Goeran, sade han till denne, foelj mig haerifran! Latom oss foerst endast kasta en avskedsblick in i hyddan, daer de goda maenniskorna bodde!

Tankfull och tigande foeljde Goeran sin vaen till stugan, men de stannade pa dess troeskel och drogo sig ater hastigt tillbaka, ty vid en blick in i det tomma rummet hade de varseblivit den gamle krigaren, staende oroerlig med pannan tryckt mot foensterposten och haenderna sammanknaeppta oever broestet. De hoerde honom sucka, de sago tarar oever hans farade kinder neddroppa i de gravita mustascherna... och Adolf, vars kaensliga barnasjael genomskakades vid denna syn, tryckte sitt ansikte mot Goerans skuldra och gav fritt lopp at sina tarar.

- Aelskade vaen! viskade Goeran och slog sin arm omkring den lille kamratens hals.

Naer Adolf ater sansat sig och Goeran hjaelpt honom att utplana sparen efter sina tarar, blandade sig djaeknarne ater i folkvimlet. De sago laensman Spoeqvist upplyfta och visa foer hopen korporal Brants gamla

muskoet, densamma, med vilken han kaempat i slaget vid Helsinge, och den han, jaemte sin bibel, tapperhetsmedalj och sitt vackra avskedsbetyg ur krigstjaensten, hade haft kaerast och dyrbarast av all sin egendom.

- Borup gar, gott folk, skrek laensmannen, hi, hi, hi, Borup gar! Vem bjuder pa den gamla muskedundern? Vem vill ge sex skilling foer honom? Bjudet. Det aer en maerkvaerdig muskedunder, gott folk... Sju skilling... Han har varit med oeverallt, daer ryssarne piskat oss, hi, hi, hi... Atta skilling... Jeppe Andersson bjuder atta skilling... Nej, nio skilling, go vaenner, nio skilling foer muskedundern, som var med vid Ratan, daer svensken sprang sa tappert...

- Ni ljuger, ni elaendige laensman! hoerdes ploetsligt en fin, av harm darrande roest. Det var Adolf Sparrfaelt; han hade ryckt sig loes fran Goerans arm och stod nu, ett foeremal foer hela den foerbluffade folkhopens nyfikna blickar, framfoer Spoeqvist med vredeblixtrande oegon och knutna haender. Han hade, da han skilde sig fran Goerans sida, tappat sin moessa; de moerka lockarne fladdrade trotsigt kring hans panna, kinderna voro oeverdragna med harmens rodnad, och de fina laeparne darrade krampaktigt.

- Ni ljuger, fortfor gossen. Svensken sprang icke vid Ratan, ni aerekraenkande skurk. Och vad saerskilt betraeffar det daer gevaeret, sa aer ni icke vaerdig att vidroera det med edra smutsiga haender. Det har foerts av en god svensk man, som kaempat och bloett foer sitt fosterland...

Laensmannen stod ett oegonblick sasom foerstenad, patron Brackander likaledes. Den melankoliskt-flegmatiske Risqvist sag upp fran auktionsprotokollet och betraktade Adolf med ofoerstaelld foervaning. Men Spoeqvist upphov sin roest och utbrast:

- Vad aer du foer en liten skaellande pojksvalp? Varifran kommer du? Vem aer du, som med ovelt vagar oeverfalla en kronans tjaensteman i hans aembetes utoevning?

- Ja, vad aer du foer en pyssling? skrek Brackander.

- Oevermage? infoell Spoeqvist...

- Landstrykare? atertog Brackander.

- Fjaerdingsman, sade Spoeqvist till en i naerheten staende karl, hav oegonen pa den daer tjuvpojken och lat honom icke komma undan. Efter auktionens slut skall jag sjaelv tala vid honom.

- Behoevs icke, sade Goeran, som nu framtraedde. Jag ansvarar foer gossen... han aer min kamrat... vi aero djaeknar fran Vaexjo...

- Tyst, Goeran! ropade Adolf. Behoever du avlaegga raekenskap foer min person infoer det daer gemena patrasket?

- Patrask! utbrast nordstjaerne kandidaten Brackander foerbittrad. Skaems du icke, du lille slyngel? Vagar du kalla oss patrask? Jag skall laera

dig...

Och patronen lyfte sitt med guldknapp foersedda bamburoer foer att ge den ofoerskaemde "oevermagen" ett duktigt rapp, da Goeran ploetsligt traedde emellan och med sin botanikspade avvaerjde slaget.

- Akta er, min gode man, sade Goeran till patronen. Vagar ni valdfoera er pa detta barn, sa kan ni vara fullkomligt oevertygad, att jag ger er sju foer tu.

Patronen sag foervanad pa ynglingen, som var sa oerhoert djaerv att kalla honom foer "god man" och lova honom "sju foer tu". En sadan ofoerskaemdhet hade Brackander aldrig under hela sitt liv erfarit foerraen nu. Det var ett himmelsskriande majestaetsbrott! Haepenhet och foerundran laestes ocksa pa alla de kringstaendes dumma, gapande ansikten.

Men sedan patronen naermare betraktat Goeran och funnit honom vara en hoegvaext, kraftig ung man, med ett ganska allvarligt och bestaemt utseende, ansag han laempligast att avsta fran direkta anfallsoperationer. Han intog en sa imponerande staellning som moejligt -- det vill saega: han skrevade ut med benen och foerde guldknappen till naesan -- och sade i avmaett, hoegtidlig ton:

- Vet ni, unge man, med vem ni talar?

- Na, aen sedan?

- Mitt namn aer Brackander.

Patronen vaentade, att detta namn skulle verka som ett askslag pa motstandaren. Men Goeran foerblev lugn som en filbunke, och Adolf, vars laetroerliga sinne nu ploetsligt slog om pa den muntra bogen, infoell:

- Brackander! Ha, ha, sadant konstigt namn! Det namnet har ni icke fatt genom en slump; det ligger en djupare betydelse haeruti. Savael ert namn som er person paminner mig om nagonting, som kallas bracka...

Goeran kom Adolf med en bedjande blick att tystna, Brackander bleknade av ilska. Da han emellertid, ihagkommande Goerans loefte om "sju foer tu", icke vagade uttoemma denna pa Adolf, vaende han sig till laensmannen och sade:

- Bror Spoeqvist, kan du foerdraga, att dessa baegge okaenda personer stoera auktionsfreden och ostraffat foerolaempa oss? Aer en foermoegen och aktad medborgare pa sina egna aegor icke fredad foer skymf och hotelser? Jag uppmanar dig i lagens och samhaellsordningens intresse...

- Gott, bror Brackander, avbroet honom Spoeqvist, jag skall ej laemna saken onaepst.

- Heter herrn Spoeqvist? infoell Adolf naesvist.

- Ja, du lille landstrykare, jag aer laensman Spoeqvist, dig till straff

och androm till varnagel, sasom du snart skall finna.

- Spoeqvist! sadant gement, otaeckt namn, fortfor Adolf. Men i alla fall passas det er raett bra, och ni boer vara noejd med det...

- Loesdrivare, roet Spoeqvist, vem aer du? Vad heter du? Varifran kommer du? Goer reda foer dig, eller skall jag haekta dig och transportera dig pa fangskjuts till Vaexjoe.

- Allt det daer angar er icke, svarade Adolf.

- Har du pass, karl? fortfor Spoeqvist, vaendande sig till Goeran.

- Ja, pass, infoell Brackander. Har du icke pass, skall du och din kamrat, den loesglafste pojken, sova i tingshaektet i natt.

- Jag har ju sagt er, mina herrar, att vi aero djaeknar, sade Goeran, djaeknar fran Vaexjoe, ute pa en botanisk fotresa. Herrarne matte vael tro mig pa mitt ord.

- Han faller till boenboken, utbrast Brackander, gnuggande haenderna. De ha icke pass, det aer tydligt.

- Det aer raett ledsamt, sade Spoeqvist, men eftersom I ej kunnen dokumentera er och I synens vara kringdrivande, foer samhaellet vadliga personer, sa finner jag mig foeranlaten att taga vara pa er. Hoer hit, fjaerdingsmaen! Risqvist, hoer hit! De haer goekarne skola under saeker bevakning nu genast foeras till tingshaektet.

- Hav barmhaertighet med mitt unga blod, stormaektigste herr laensman! bad Adolf i gaeckande ton.

- Nej, du huggormars avfoeda, nu aer du i gluggen, sade Spoeqvist.

I samma oegonblick herr Risqvist och fjaerdingsmaennen framtraedde foer att verkstaella foermannens befallning, drog Goeran lugnt ur fickan nagra papper och utvecklade dem under laensmannens och patronens naesor. Dessa sago med stor snopenhet tvenne i laga form utfaerdade och med vederboerligt sigill foersedda pass, det ena foer studeranden Goeran Sigurdsson och det andra foer studeranden friherre Adolf Sparrfaelt.

- Aj, foer fan, mumlade laensmannen foer sig sjaelv, pojkkalpen heter Sparrfaelt... troligen sonen till baron Sparrfaelt pa Lindnaes... saledes naera beslaektad med min hoege foerman, landshoevdingen. Haer kunde jag kommit illa i klistret.

Och laensmannens guttaperkaansikte rynkade sig hastigt till det sliskigaste smil. Han bugade sig djupt foer de bada djaeknarne, hostade en stund och sade daerefter:

- Jag hoppas, att herrarne ursaeakta detta beklagliga missfoerstand. Min tjienst aer naemligen av den sorgliga beskaffenhet, att jag...

- Missfoerstandet, avbroet honom Adolf, aer atminstone icke a min sida. Jag tror mig hava uppfattat er karaktaer alltfoer vael, herr Spoeqvist, och tager icke ett ord tillbaka av vad jag om er yttrat.

- Ack, herr baron, sade Spoeqvist, i det han lade handen pa sitt broest, ni aer aennu sa ung och oefaren, annars skulle ni nog inse, att under min harda och straeva yta klappar ett hjaerta... ett hjaerta, som bloeder vid likars noed... Men vad skall jag goera? Min tjaenst aer nu en gang foer alla av den sorgliga natur, att...

- Sadan feg, oemklig, krypande stackare du aer, Spoeqvist, avbroet honom patronen harmset. Skall du sta och foeroedmjuka dig infoer dessa pojkar, som aennu ej blivit torra bakom oeronen, och som med de skymfligaste okvaedinsord angripit din heder? Spoeqvist, fran denna stund foeraktar jag dig... jag uppsaeger brorskapet... jag vill aldrig mer se dig inom min doerr... Sluta nu auktionen och goer din skyldighet!

Haermed vaende patronen ryggen at sin gamle skoetevaen och gick med langa steg upp och ned bland folkhopen. Goeran inropade muskoeten, och Spoeqvist oeverlaemnade den till honom med en oedmjuk bugning.

Auktionen var nu slut, och stoerre delen av menigheten drog sina faerde. Endast herrarne, fjaerdingsmaennen och nagra aeldre boender kvarstannade pa staellet. Spoeqvist skyndade till patronen foer att foersona sig med honom. Huruvida detta lyckades, veta vi ej, men patronen sags strax daerefter med hoegtidliga steg intraeda i stugan, beledsagad av laensmannen och de oevriga. Djaeknarne foeljde bakom taget och stannade i foerstugan. Doerren mellan denna och rummet var oeppen.

- Nu, gamle krutgubbe, sade patronen och lade sin hand pa korporal Brants skuldra, nu aer auktionen slut. Jag kommer foer att fraga dig, var du aemnar sova i natt.

Brant vaende sig om, raetade sig stolt och svarade:

- Jag skall i natt mahaenda sova lugnare aen ni, herr patron.

- Kan vael vara, sade patronen med ett hanskraet, men haer inne sker det icke. Du har ju icke en saeng att ligga uti, icke en klaedespalta att breda under dig. -- Och foer oevrigt aer huset mitt. Jag aemnar tillbomma doerren... Du maste genast haerifran. Var har du din kaering och dina doettrar?

- Jag har velat bespara dem asynen av den olycka, varmed ni hemsoekt oss; de aero hos min granne Ola Persson, sade den gamle med darrande roest.

- Hos Ola Persson, hos den fattige uslingen! fortfor patronen. Jag skall saega Ola Persson, att om han en timme laengre hyser dem under sitt tak, sa vraeker jag honom fran gard och grund...

Hoer pa, gamle knekt, vi ha visserligen aennu sommar, och sa laenge sommaren raecker, ha tigarne, likasom hararne, hus i var buske. Men

sommaren aer snart foerbi, och jag varkunnar mig oever dig, stackare. Jag maste skaffa dig tak oever huvudet... Laensman Spoeqvist, till vilken samhaellsklass hoer numera denna maenniska?

- Vad menar du, bror? fragade Spoeqvist.

- Aer han i allmaen eller enskild tjaenst? Nej! Idkar han fria konster, jordbruk eller annat naeringsfang? Nej, han har intet jordbruk att idka, han har icke ens en not, varmed han kan draga en fisk ur sjoen. Har han bevisligen av egna tillgangar eller genom andras vardnad sin baergning? Nej, han har visserligen en pension, foer att han varit i faelt och foerlorat sitt ben, men den pensionen beloeper sig, summa summarum, till 8 riksdaler. Han har en fosterson, men den har begatt brott, rymt och tagit vaervning. Han har ocksa tva doettrar, men vad kunna de bidra till hans foersoerjning? En pigloen haer i orten utgoer omkring 14 rdr rgs arligen. Sjaelv aer han gammal, kraftloes och vanfoer. Saledes kan han varken genom eget arbete eller anfoervaners vard erhalla sin baergning. Han har icke tak oever huvudet, icke en torva, som han kan kalla sin. Till vilken sarnhaellsklass hoer han saledes, Spoeqvist?

- Nu foerstar jag dig, bror, sade laensmannen. Han aer numera en sa kallad foersvarsloes person...

- Och sasom sadan beroevad sina medborgerliga raettigheter, infoell patronen. Han far icke laemna socknen utan saerskilt tillstand; jag, sasom vederboerligen vald tillsyningsman, har husbonderaettighet oever honom och kan saetta honom till vilket arbete jag behagar. Men som han ej duger till arbete, foerordnar jag haermedels, att han direkte haerifran transporteras till fattigstugan. Kongl. Maj:ts foerordning aer i detta fall klar och tydlig. Fast vi ej aero vaelsignade med det ryska statsskicket, ha vi aenda, Gudi lov, lagar haer i Sverige, som goera skillnad till personen och laegga ett behoevligt ok pa packet. Fjaerdingsmaen, foeren karlen till fattigstugan. Jag ansvarar infoer sockennaemnden och, om sa behoevs, infoer domstol foer mitt atgoerande... Och tacka du Var Herre, gamle knekt, foer den mildhet och maenniskokaerlek, som bevisas dig, ity att fattigfoersoerjningen tager vard om dina gamla orkesloesa dagar. Gott folk, fortfor patronen, socknen belastas nu visserligen med en ny boerda, men efter all anledning har vael den gamle krutgubben icke lang tid igen att leva, vi torde snart bli honom kvitt.

- O, Gud, suckade korporal Brant och saenkte sitt gra huvud mot broestet, blev da detta slutet pa min bana... detta frukten av ett langt liv, tillbragt med boen och arbete! Herre, giv mig styrka att utan knot baera min lott, och ske Din vilja!... Mina vaenner, tillade han hoegt, det aer hart, att en man, som alltid beflitat sig i sitt anletes svett att foertjaena sitt broed, slutligen skall falla sina sockenbor till last. Men, sasom patronen naemnde, mina aterstaende dagar laera vael vara laett raeknade; det ma vara en troest bade foer er och mig. Jag foeljer er, men foerst vill jag tala nagra ord med mina anhoeriga.

Nu steg Goeran fram, raeckte korporal Brant handen och sade:

- Tack foer sist, korporal!

- Ack, aer det ni, herr Goeran! sade gubben. Ni har kommit i en ledsam stund.

- Jag hoppas, att jag kommit just i rættan tid, svarade djaeknen, vars ansikte stralade i glansen av ett aedelt och manligt beslut. Jag har tvenne aerenden till er. Det ena aer att frambaera en glad och kaer haelsning fran Sven och Johanna. Jag har traeffat och talat med dem.

Ett glaedjesken oeverfor gubbens anlete.

- Sven aer naestan frisk, fortfor Goeran. Johanna har ocksa vardat honom med den innerligaste omsorg...

Vid dessa ord erfor patron Brackander en kaensla, som om hans hjaerta blivit halstrat oever en av hans masugnar. Ehuru patronens passion foer Johanna pa senare tider foervandlats till ett lika haeftigt hat, var detta hat likvael foerenat med en svartsjuka, som vid minsta anledning uppflammade i vild laga. Naer daertill kommer, att patronen icke foermadde tillraeckligt foergylla sina gaerningar infoer sitt eget samvete, utan mer och mer blottades infoer detta till en hjaertloes skurk, sa maste envar medgiva, att den rike mannen, i sjaelva triumfen av sin lyckade haemnd, var en ganska elaendig och olycklig varelse.

- Jag har mycket att saega er angaende Sven, fortfor Goeran, men vill spara det till ett mera passande tillfaelle. Men nu gaeller det att framfoera mitt andra aerende, som pa saett och vis aer en boen till er, korporal. Jag aer nu sedan fjorton dagar myndig, aeger ett vackert och gott hemman i Bergs socken och har efter moget oevervaegande beslutat oeverge studierna och bliva, vad min salig far var: bonde. Men jag aer okunnig om allt, vad till en gards skoetande hoerer, och aeger icke heller nagon slaekting eller anhoerig, av vilken jag kan paraekna duglig hjaelp och bitraede i sadana affaerer. Min boen aer daerfoer, att ni, korporal Brant, flyttar hem till mig sasom bitraede och radgivare. Jag aer fader- och moderloes och har icke heller syskon. Om daerfoer mor Kerstin vill foeresta mitt hus, Johanna skoeta min ladugard och Ingrid hjaelpa till i andra foerraettningar, sa vore det mig vaelkommet. Vad svarar ni pa detta foerslag, korporal Brant? Alla de naervarande hade med oeverraskning hoert Goerans ord. Det fanns ingen, som ej erinrade sig det gamla goda ordspraket, att naer noeden aer stoerst, aer hjaelpen naermast, och taenkte pa Guds vakande foersyn -- ingen, saega vi, utom patron Nikolaus Brackander, som nu ploetsligt sag sin haemnd foerfelad och sina onda anslag vaenda till det baesta foer dem, vilka han med allt det hat, varav hans sjael var maektig, svurit att foerfoelja.

Korporalen faeste pa Goeran en blick, vaeltaligare aen ord; den uttryckte, huru roert hans gamla hjaerta var av glaedje, oemhet, tacksamhet och beundran. Goeran kaende sig haervid pa en gang stolt och blyg, faellde sina oegon till golvet och kunde med moeda avhalla sig fran att trycka gubben i sina armar.

- Men, sade korporalen hastigt, har ni vael betaenkt er, Goeran? Boer ni upphoera med edra studier, ni, som redan hunnit sa langt i dem och har sa goda anlag att bli praest?

- Mitt beslut aer icke oeverilat, korporal Brant, svarade Goeran. Jag har laenge oeverlagt med mig sjaelv om saken och aer oevertygad, att jag handlar ganska klokt. Ni skall en annan gang hoera mina skael och gilla dem. Nu vill jag foelja er till mor Kerstin och Ingrid foer att tala med dem... Du, Adolf, goer mig ju saellskap?

Sa slutade utmaetningsauktionen. Patron Brackander hade lidit ett fullstaendigt nederlag. Han foerbannade i tysthet hela vaerlden, sig sjaelv inbegripen, vraekte sig upp i giggen och atervaende hem vid det uslaste humoer.

*

Foeljande morgon finna vi de bada djaeknarne sittande vid varandras sida pa klippan invid batviken. De hava laenge samtalat; Adolf synes ovanligt dystert och nedslagen. Goeran haller hans hand och saeger:

- Det var icke en uppsvallande kaensla, ett hastigt vaeckt medlidande, som foeranledde mitt beslut. Nej, Adolf, jag har laengesedan fattat detsamma; det sorgliga uppraede, vi i gar bevittnade, foermadde mig blott att icke uppskjuta med beslutets verkstaellande. Min asikt aer, att maenniskan foer sin egen del och i materiellt haenseende ej kan efterstraeva stoeerre lycka aen en sjaelvstaendig och oberoende staellning. Genom redliga och arbetsamma faeders flit har jag blivit arvinge till en sadan lott och vill ej foerspilla den under jagande mot ett framtidsmal, som mahaenda blott aer en tom haegring. Hellre aen att foersloesa mina ringa aegodelar pa langa studier foer att slutligen intraeda pa en broedloes, bekymmerfull och beroende tjaenstemannabana, hellre odlar jag foernoejsamt mina faeders torva och lever sasom en man foer mig under samma laga tak som de.

- Men din hag foer vetande, Goeran, ditt begaer efter kunskaper...

- De baesta kunskaper, de oundgaengligaste foer var odoedliga andes rening och foeraedling inhaemtast i livets skola, min vaen. Och foer oevrigt aero kunskaper och vetande icke ett uteslutande monopol foer vara hoegskolor; envar har i vara dagar tillfaelle att utveckla sig pa egen hand, och jag kaenner ingenting, som hindrar en kunskapstoerstande bonde att bliva god teolog, filosof eller naturforskare.

- Ack, sade Adolf vemodigt, det aer saledes foerbi, foerbi allt, vad vi fordom droemde om var framtid, om ett fostbroedralag, troget knutet foer hela vart liv! Du gar ifran mig, Goeran, du, som jag innerligare aelskat, aen om du varit min bror...

- Nej, Adolf, var vaenskap aer evig. Vad betyder det, att ett stoeerre eller mindre avstand skiljer vara personer, da ett ofoergaengligt syskonband foerenar vara sjaelar? Foerr eller senare maste dock tvenne

vaenner skiljas; deras vaeg genom livets dal kan ej alltid vara densamma... de maste saega varandra farvael, om icke foerr sa vid gravens rand. Men minnet av det foerflutna och hoppet om det tillkommande hava de gemensamt, och i avlaegset fjaerran vinkar dem slutligen en hamn, daer ingen skilsmaessa mer skall framkalla saknadens tarar, daer beslaektade sjaelar foerenas i evigt fostbroedralag, bevittnat av Gud och svuret vid kaerlekens urkaella... Farvael, Adolf! Vi aterse varandra; jag skall ofta haelsa pa dig i Vaexjoe, och naer du kommer till akademien, sa brevvaexla vi ofta med varandra, och under dina ferier reser du till din vaen Goeran.

Djaeknarne omfamnade varandra, Goeran soekte visa sig stark och glad, men icke desto mindre runno hans tarar, da Adolf gratande tryckte sig intill hans broest. Sa stodo de laenge, men slutligen bemannade sig Adolf, viskade farvael och skyndade bort. Goeran stod kvar och sag med tarfulla oegon efter honom. Hunnen till skogsbrynet vaende sig Adolf om, vinkade med handen aennu ett avsked och foersvann daerefter bland granarnes stammar.

Slutet.

Historien om de vandrande djaeknarne aer nu slut. Men manga ar hava foerflutit, sedan Goeran och Adolf vandrade omkring i Smalands skogar efter blommor och aeventyr; de aero nu icke laengre ynglingar, utan maen, som pa olika vaegar genomgatt en allvarlig laerokurs i livets skola. Manga ungdomliga foerhoppningar hava bleknat, manga av deras luftslott sjunkit under synranden, mangel storm pa livets hav skakat deras farkoster och noedgat dem att baerga ett och annat av de segel, varmed de i boerjan av sin bana stolt utlupo ur ungdomens hamn. Men det glaeder oss att kunna saega, att de aldrig lidit skeppsbrott, utan med dygden till lots och kaerleken till kompass arbetat sig fram genom braenningar och skaer, och att de, laenge atskilda, nu segla tillsammans i lugnare vatten med gott hopp att en gang vaelbaergade kasta ankar vid den obekanta stranden pa andra sidan havet.

Under dessa foerflutna ar hava manga haendelser tilldragit sig i de personers liv, vilka vi i var beraettelse skildrat; en och annan har aeven natt malet av den jordiska vaedjobanan och foersvunnit fran askadarens blickar. Innan vi saega laesaren farvael, vilja vi i korthet redogoera foer dessa personers oeden.

Sven Stal tjaenade trenne ar vid gardet, omtyckt bade av foermaen och kamrater. Han erhoell ofta brev fran fosterfoeraeldrarne, fran Johanna och Goeran -- brev, som skildrade deras lycka, trevnad och det vaexande vaelstandet i denne sistnaemndes hus. Slutligen anlaende ett brev, som underraettade Sven om ingenting mindre, aen att Goeran ingatt en kristlig aekta foerening med Ingrid, och skildrade alla enskildheterna av det storstatliga broellopet, vid vilket bland andra Adolf Sparrfaelt, da Uppsalastudent, fungerade som marskalk. Sa lycklig Sven kaende sig oever sina anhoerigas och vaenners vaelgang, tranade han dock efter hembygden och efter sin trogna Johanna. En olyckshaendelse, som Sven dock i sitt

hjaerta vaelsignade, gjorde, att han, snarare aen han hoppats, fick aterse dem; vid en provskjutning av nya gevaer foerlorade han naemligen ett finger pa vaenstra handen, fick med anledning daerav avsked ur krigstjaensten och atervaende full av hopp och glaedje till hembygden.

De penningar, han genom traeket arbete foertjaenat pa sina fran tjaenstgoeringen lediga stunder, hade han, trogen sin foeresats, alltid skickat till fosterfoeraeldarne, ehuru han vael visste, att dessa nu ej mera behoevde dem. Goeran hade foer dessa penningar pa sina aegor byggt och inrett en naett stuga med bredvidliggande smedja, och naer Sven hemkom, var allt i ordning foer hans och Johannas giftermal och bosaettnig. Vi behoeva vael ej saega, att de icke onoedigtvis uppskoeto med studerandet av giftermalsbalken, utan byggde hjonelag med all skyndsamhet och gamman. Barnbarn uppvaexte kring korporal Brant och mor Kerstin; deras alders sol sken varmt och ljuvligt och kastade, innan den sjoenk under horisonten, ett rosensken oever livets hoest.

Vi vaenda oss ogaerna fran denna tavla av hemtrevnad och lycka foer att med nagra ord redogoera foer herrarne Brackanders och Spoeqvists senare levnadsoeden. Det groll, som vid utmaetningsauktionen uppstatt mellan dessa tvillingssjaelar, vaexte till oeppen fiendskap, da baegge, angelaegna att avkasta ungarlivets boerda, laengre fram stoette pa varandra sasom rivaler om den rika kronofogdedotterns hand och kapitaler. Brackander slog emellertid Spoeqvist ur braedet, men hatade honom sjufalt djupare just med anledning haerav, ty patronen fann snart, att han i sitt hus fatt en olidlig Xantippa, vars hela diktan och traktan gick ut pa att lata mannen kaenna trycket av sin jaernskodda toffel. Sedan de aekta makarne i atskilliga ar berett varandra ett helvete pa jorden, blevo de slutligen foer foersta gangen ense om en sak -- aektenskapsskillnad. Patronen, som aennu alltid hade nordstjaerneorden i tankarne, reste daerefter till Stockholm foer att vigilera sig till densamma, upptraedde med stor glans och fick en viss ryktbarhet foer sin dumdryghet, sina eleganta ekipager och sin stora otur pa rulett. Betydligt pungslagen atervaende han till sina masugnar i Smaland, svaerjande oever regeringen, som raeckt honom stenar i staellet foer broed -- han hade naemligen fatt vasen, men icke nordstjaernan. Emellertid hade Brackander fatt smak foer Stockholmslivet, sadant detta aer i vissa kretsar, atervaende ofta dit, levde oeverdadtigt, spelade med raseri, vanvardade sina affaerer, inlaet sig, foer att upphjaelpa dessa, i aeventyrliga spekulationer och ruinerade sig slutligen totalt. Trevnadsloesa med atfoeljande masugnar och jaernbruk gick under auktionsklubban. Med en obetydlig spillra av sin foermoegenhet drog sig Brackander undan -- Gud vet vart; i de nejder, daer han i sina lysande dagar huserat, visste man ingenting om hans oede, tills han ploetsligen manga ar daerefter ater visade sig daerstaedes, mycket foeraendrad icke blott till sina yttre villkor, utan aeven till sin inre maenniska. Han inkoepte ett litet pappersbruk, belaeget en mil fran Goerans gard, levde stilla och indraget, ja, gjorde sig, till icke ringa foervaning foer dem, som foerut kaent honom, omtyckt och aktad av de fa maenniskor, med vilka han kom i beroering. Motgangen hade utan tvivel vaeckt honom till besinning och foermatt honom kasta en djupare blick i sitt inre; sedan han icke laengre hade ett ankarfaeste i rikedomen och ett mal i sin fafaengas tillfredsstaellande, hade han, foer att ej foertvivla, mast soeka ett annat, saekrare ankarfaeste och ett

annat, baettere mal och fann slutligen, efter harda strider och djup sjaelvfoeroedmjukelse, vad han soekte. Motgangen aer foer sadana karaktaerer en god tuktoemaestare till det goda. Mahaenda var det begaer efter foersoning, som foerde honom tillbaka till den nejd, vid vilken de sorgliga minnena fran hans foerflutna levnad voro faestade. Da han kort efter sin aterkomst foell i en haefdig sjukdom, laet han kalla korporal Brant till sig. Vad som da foerefoell mellan de bada maennen, veta vi ej; patronen tillfrisknade ater, men fran den stunden blev foerhallandet mellan den gamle krigaren och hans forne vedersakare sasom mellan en oem fader och en angerfull son, och detta foerhallande fortfor, till dess gamle Brant, maett av ar och jordisk glaedje och laengtande efter hoegre, fullkomligare froejder, tillsloet sina oegon i kretsen av sina barn. Hans kaera hustru hade foere honom gatt till ett baettere liv. De ligga begravnade vid varandras sida i socknens kyrkogard.

Kronolaensman Spoeqvists senare levnadsoede aer lika tragiskt som i korthet beraettat. Sedan han atskilliga ganger varit anklagad foer grova tjaenstefel, men lyckligt rett sig ur klaemman, blevo hans lagstridiga handlingar, foersnillingar och rofferier allt djaervare, till dess han slutligen rakade i faellan, miste tjaensten och maste boeta med en betydlig del av sin hopskrapade foermoegenhet. Han levde daerefter ett oemkligt liv sasom braennvinsadvokat i en av smastaederna, soep foertvivlat och dog slutligen av fyllerigalenskap.

*

Tjugu ar hava foerflutit, sedan de bada djaeknarne sade varandra farvael vid den lilla batviken och skildes at foer att pa olika vaegar vandra genom livet. Det aer en haerlig sommarafton; dagsarbetet ute pa marken aer slutat... solen sjunker mot horisonten och oevergjuter med ett haerligt rosensken den nyss av en laett regnskur uppfriskade nejden. Det doftar fran det nyslagna hoeet, och roekpelarne, som uppstiga fran hyddorna, foerkunna, att aftonmaltiderna tillredas foer de troetta arbetarne.

Omgivet av boerdiga aktrar och en liten vacker traedgard ser man vid stranden av en baeck ett vitmalat lanthus av det trevligaste och mest idylliska utseende. Kasta vi en blick genom traedgardsstaketets spjaelor, skall var blick falla pa ansikten, som maste foerekomma oss bekanta, i trots av de tjugu ar, som foerflutit, sedan vi senast sago dem. En medelalders kvinna av saerdeles friskt och vackert utseende gar omkring och vattnar traedgardsrabatterna. En hoegvaext man star i skjortaerमारne under ett aeppleraed och nedskakar frukt; de vackra aepplena regna pa marken, men upplockas snabbt och under friska skrattsalvor av en hel skara roedkindade barnungar. Vi se framfoer oss Goeran, Ingrid och deras barn.

Goeran aer den mest ansedde mannen i sin foersamling, emedan han allmaent aer erkaend sasom den foermoegnaste, driftigaste och kunnigaste. Hans gard, som foerut var ett vanligt gott bondhemman, har genom ihaerdigt arbete och klokt anvaendande av nyare roen och upptaeckter inom agrikulturens område drivits till en avkastning, som oevertraeffar de vida stoerre herregardarnes i nejden. Bredvid sina egna goeromal

foersummar han icke kommunens: han aer foerste mannen i sockennaemnden och alla slags kommunala inraetningar. Ingenstaedes aero skolvaesendet och fattigfoersorjningen baettre ordnade aen i hans foersamling. Han synes, utan att nagonsin oeverlasta sig med goeromal, hava tid till allt. Hans sinne aer lika spaenstigt, hans hjaerta lika varmt, hans lynne lika glatt som i ungdomen. I hans hem aero trevnad och familjelycka gamla gaester, som ej synas ha foer avsikt att nagonsin flytta daerifran.

Nu hoeres bullret av en vagn, som naermar sig och stannar utanfoer porten. Barnen skynda nyfiket fram foer att betrakta densamma. Det aer en sufflett, foerspaend med stolta, eldiga haestar. En medelalders man i elegant resdraekt, men blek, mager och av dystert utseende, stiger, ur. Goeran gar honom till moetes. Deras blickar moetas. Goeran star ett oegonblick villradig och tvekande, men fraemlingen fattar livligt hans hand och saeger:

- Du misstager dig icke, jag aer din gamle vaen, Adolf Sparrfaelt.

Goeran och Adolf hade ej sedan manga ar sett varandra; brevvaexlingen dem emellan hade aeven laengesedan upphoert. Endast av tidningarne och rykten kaende Goeran nagot av Adolfs senare liv. I sitt hjaerta hade Goeran alltid haft en liten plats, saerskilt helgad at minnet av sin ungdomsvaen, och taenkte ofta med vemod pa foergaengligheten av de kaenslor, som i ungdomen haeva var barm med en kraft, som synes kunna trotsa tidens skiften. Men de bada maennens banor hade foert dem i sa olika riktningar, att fa beroeringspunkter mellan dem kunde uppkomma.

Adolf Sparrfaelt tillhoerde dessa naturens sa vaellottade aelsklingsbarn, hos vilka foerstandet och kaenslan, den praktiska blicken in i livets foerhallanden och det poetiska askadningssaettet, som kastar en gyllene sloeja oever det moerka gruset, aero pa ett harmoniskt saett foerenade. Och likvael maste dessa naturens gunstlingar, just till foeljd av denna harmoniska sjaelsbildning, foerr eller senare komma i ett missfoerhallande till vaerlden, i en strid med den existerande verkligheten, som skall beroeva dem deras lugn och foerbittra deras liv, medan vardagsmaenniskorna vandra sin bana i fred och foersta att begagna varje omstaendighet, som moeter dem, till sin foerdel och bekvamlighet. Foer de foerras tankeskaerpa framsta tidens alla lyten i dagen, och deras raettskaensla, deras straevande efter idealet, foerstora mahaenda dessa lyten och goera dem odraegliga. En inre, oemotstandlig kraft driver dem da att uppraeda sasom vaerldsfoerbaettrare och reformatorer; i ungdomens foersta haeftighet, innan de aennu laert uppskatta sina krafter, kasta de sig med ridderlig iver i striden, utan att raekna sina motstandare; de kaempa med oepet visir och rikta lanssen mot allt, som enligt deras uppfattning aer ont och falskt. Men fa aero de, vilkas styrka bestar provet, och de starkaste kunna dock i baesta fall blott nedgoera en fiende bland de tusen, mot vilka de kaenna sig manade att uppraeda; dessa fa individer oeverlaemna sina namn at historien och framsta foer kommande slaekten sasom firade hjaeltar eller hanade martyrer. De oevriga duka under och draga sig ur striden med krossat hjaerta, med foerlorad tro pa maensklighetens framtid och det godas seger. Till dessa hoerde Adolf Sparrfaelt. Hade han varit en vanlig maenniska -- en av de oraekneliga, som bygga pa det nittonde

arhundradets stora Filister-Babel -- skulle ingen bättre än han kunnat njuta livet i ro och glädje, ty han var rik, bar ett lysande namn och ägde alla de ytans egenskaper, som göra lycka i världen. Men Adolf Sparrfaelt hade för mycket av huvud och hjärta för att bli en epikureisk filister. Därtill kom, att han hade uppfattat kristendomen på ett sätt, som föga överensstämmer med en demoraliserad, moraliskt kraftlös och i grunden hednisk tids askadningssätt. Den sanna kristna ära, enligt Adolfs uppfattning av vår lära, en soldat, som evigt svurit sanningens fana och förbundet sig att med uppoffring av allt jordiskt kämpa till sista andedraget mot det onda i världen eller i sin egen barm; ingen vapenvila, för att hämta andan, ära honom tillåten; han får inte mäkla, inte underhandla med fienden, utan ständigt, över dignande förhoppningar och bleknande levnadsförojder, rycka framåt och slutligen stupa under korsens fana. Den, som beänner Kristus, måste taga sitt kors på sig och följa honom. -- Med dylika åsikter stormade Adolf, sasom en livlig, av stridsförojd brinnande yngling, ut i världen; han uppträdde på varje skådeplats, där en social, politisk eller religiös fråga utkämpades; och ej nog härmed: han ansåg sig genom sin oberoende materiella ställning och sin plats inom samhället framförallt lämplig att draga i härad mot demoralisationen på samhällets höjder, mot skurkar, som, skyddade av rikedom eller dolda i höghetens nimbus, ostraffat hana sedlighet och lag, förtrampa de svaga eller genom sina exempel giva brott och laster ett slags berättigande i de lägre ständens ögon. Detta kunde framförallt ej förlatas Adolf Sparrfaelt; hela världen ropade på skandal och chikan, ty nutiden står på den moraliska standpunkt, att den beklagar varje rik skurk, som drages till rätta för en nedrighet, begången på sina penaters område. Den gamle Kato, som på sin tid -- en hednisk tid -- demaskerade och bestraffade de rikets och förnämes laster och brott, ärades sasom Roms ädelaste medborgare; Adolf Sparrfaelt däremot, som försökte detsamma, ställdes på ungefär samma linje som en nidskrivare och skoerdade endast hat och fiendskap för sina ansträngningar. Uttröttad och förtvivlad drog han sig slutligen tillbaka; hans krafter voro uttömda, hans själs strängar slappnade, hans tro bruten. Det enda mål, för vilket han ansett det värt att leva och sträva, hade sjunkit under hans synkrets. Världen lag framför honom sasom ett moerkt svedjeland, livet syntes honom sasom ett uselt gyckelspel, och mänskligheten som en kraelande myrhop, utan annat mål än att i evighet på samma sätt, släkte från släkte, släpa strå till sin stack.

I sådan sinnesstämmning återsåg Adolf sin gamle vänen. Vilken förändring på dessa år! Var var nu den livlige, rosenkindade, av hopp och glädje flammande ynglingen? Med vemod vilade Goerans blick på detta dystra ansikte, vars härad drag endast svagt erinrade om hans lille älskade vänen från gymnasietiden. Ack, tiden later rosor uppspira endast för att andas doed och förvissnelse i deras kalk och sprida deras blad med höst vinden!

Anledningen till Adolf Sparrfaelts besök hos Goeran var den, att han ämnade bese en till salu varande egendom, vars ägor gränsade intill Goerans. Efter vad vi sedermera förnummit, har Adolf också bosatt sig därstädes, så att de förna gymnasiekamraterna äro nu närmaste grannar.

Goeran hade skickat bud till Sven Stal med underrättelse om Adolfs ankomst. Sven och Johanna och deras barn infunno sig strax daerefter, aftonmaltiden framsattes, och Adolf kaende liksom ett nytt liv i kretsen av dessa enkla, glada och lyckliga maenniskor. Senare pa kvaellen, da Goeran och Adolf blivit ensamma med varandra, vandrade de ut i den tysta, stjaernbelysta nejden, och Adolf oepnade foer vaennen under ett langt samtal sitt hjaerta, uppdrog en teckning av sitt liv och malade i sorgliga faerger sitt nuvarande sjaelstillstand.

- Min vaen, sade Goeran, du liknar stridsmannen, som laemnat slagfaeltet med ett blodande sar. Men saret aer, Gudi lov, icke till doeds: tiden och en sund levnadsfilosofi skola laeka det och endast efterlaemna ett hedrande aerr, ett tillfredsstaellande minne av vad du kaempat, lidit och genomgatt. Du drager dig tillbaka med en nyttig laerdom, att naemligen dina krafter ej motsvara din goda vilja. Sa aer det med de flesta, och ingen boer frivilligt laegga pa sin skuldra en stoerre boerda, aen han foerмар baera; i annat fall stoertar han pa vaegen och har ingenting bidragit till det stora aendamalet. Du skall fortsaetta striden, men ej sasom en ensam irrande riddare, utan sasom en soldat i de djupa lederna av de tusende, som verka tyst och obemaerkt inom en ringa sfaer, men med icke sa ringa vaelsignelse. Jag tror mig hava funnit, att man, foer att goera andra lyckliga, maste sjaelv vara lycklig. Utan spaenstighet i sjaelen och mod och hopp i hjaertat kan man ej utraetta nagot verkligt gott och bestaende. Dessa egenskaper skall du atervinna under ett verksamt och fredligt liv i naturens skoete. Erinrar du dig sagan om Herakles fruktansvaerde motstandare, som, varje gang han besegrad faelldes till jorden, haemtade ny styrka ur denna sin moders barm och med foernyaad stridslust spaende baelte med lejontaemjaren? Odlasaed pa dina aktrar, fisk i dina dammar, blommor i din traedgard. Varje morgon skall da bringa dig nya froejder; du skall steg foer steg foelja utvecklingen av dina blommande foerhoppningar och slutligen inbaerga skoerden av dina anstraengningar. Och, framfoerallt, skapa lyckliga maenniskor omkring dig, odla de dinas sinnen och soek att sa ett gudomligt utsaede i deras hjaertan! Icke alla korn skola falla pa haelleberget: ett och annat skall spira upp och baera frukt och giva nya froen foer kommande tider. Varfoer klaga, om man ej med ens kan om skapa vaerlden? Vad aer den enskilda maenniskans livslaengd mot maensklighetens oaendliga framtid? Verka, medan du lever, och doe med det hopp, att Guds rike i tidernas fullbordan skall nedstiga pa jorden!

De bada vaennerna hade under samfalet gatt mot ortens lilla kyrkogard och stodo nu vid gamle Brants grav.

- Adolf, fortfor Goeran, den baesta laekedom foer en nedstaemd sjael aer dock tanken, att jordelivet blott aer en foersal till evigheten. Livet haer nere med dess sma bekymmer aer ju snart foerbi... den korta dagen lider till aenda, och sedan... sedan

"mild aer natten, lugn aer natten,
hjaertats natt i graven,
som ett manljus oever land och vatten,
som en varflaekt oever haven.
Ingen sorgens hand

trycker sinnet ner,
endast friden ler
oever gravens land,
till dess evighetens morgon taender
purpurljus kring nattens laender."

Utgivarens tillaegg och anmaerkningar.[1]

"De vandrande djaeknarne" foerekom foersta gangen sasom foeljetong i Goeteborgs Handels- och Sjoefartstidning fran den 2 april t. o. m. den 5 maj 1856 (N:o 76-103), under pseudonymen Agricola.

Den aer visserligen icke Rydbergs foerstlingsberaettelse. Redan daerfoerinnan hade han offentliggjort i Joenkoepingsbladet atminstone tva foeljetonger: Ett aeventyr i finska skaergarden (1850) och Positivspelarne (1851); liksom det framgar av bevarade brev, att han under aren 1851-1854 varit sysselsatt med novell- och romanfoerfattarskap foer olika tidningar, utan att med visshet kan uppgivas, om denna alstring nadde tryckpressen.

En beraettelse med motiv fran Spanien, som var inlaemnad till Handelstidningen foere 1855, ehuru icke fullbordad, har tyvaerr foersvunnit, vilket aer desto beklagligare, som Rydberg sjaelv ansag den vara sitt foersta mera maerkliga arbete.

Utgivaren har varit nagot villradig, huruvida han borde i de samlade skrifterna intaga "De vandrande djaeknarne", da Rydberg sjaelv aldrig utgivit den i bokform, och da den ju pa flera staellen roejer en viss omogenhet. Men den aer den foersta bevarade prosadikt av hans hand, som aeger litteraer betydelse, och den foersta, i vilken hans foerfattareindividualitets drag boerja teckna sig nagot skarpare, saerskilt i Adolfs och Goerans samtal och karaktaerer. Det aer mig ock bekant, att Rydberg mot slutet av sitt liv var betaenkt pa att utgiva denna beraettelse, ehuru i omarbetad form. En dylik omarbetning kom icke till stand, och fraga kan foer oevrigt vara, huruvida den varit oenskvaerd. Ty vael hade da fjaermats enstaka ofullkomliga eller foeraldrade staellen, men novellen hade laetteligen kunnat mista det litteraturhistoriska intresset sasom ett dokument i hans utvecklingshistoria.

KARL WARBURG.

[1] Till foersta upplagan 1896.

End of file.

End of Project Gutenberg's De vandrande djaeknarne, by Viktor Rydberg

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DE VANDRANDE DJAEKNARNE ***

This file should be named 7djak10.txt or 7djak10.zip

Corrected EDITIONS of our eBooks get a new NUMBER, 7djak11.txt
VERSIONS based on separate sources get new LETTER, 7djak10a.txt

Produced for Project Gutenberg from Project Runeberg's
digital facsimile edition.

Project Gutenberg eBooks are often created from several printed
editions, all of which are confirmed as Public Domain in the US
unless a copyright notice is included. Thus, we usually do not
keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

We are now trying to release all our eBooks one year in advance
of the official release dates, leaving time for better editing.
Please be encouraged to tell us about any error or corrections,
even years after the official publication date.

Please note neither this listing nor its contents are final til
midnight of the last day of the month of any such announcement.
The official release date of all Project Gutenberg eBooks is at
Midnight, Central Time, of the last day of the stated month. A
preliminary version may often be posted for suggestion, comment
and editing by those who wish to do so.

Most people start at our Web sites at:

<http://gutenberg.net> or

<http://promo.net/pg>

These Web sites include award-winning information about Project
Gutenberg, including how to donate, how to help produce our new
eBooks, and how to subscribe to our email newsletter (free!).

Those of you who want to download any eBook before announcement
can get to them as follows, and just download by date. This is
also a good way to get them instantly upon announcement, as the
indexes our cataloguers produce obviously take a while after an
announcement goes out in the Project Gutenberg Newsletter.

<http://www.ibiblio.org/gutenberg/etext03> or

<ftp://ftp.ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext03>

Or /etext02, 01, 00, 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92, 92, 91 or 90

Just search by the first five letters of the filename you want,
as it appears in our Newsletters.

Information about Project Gutenberg (one page)

We produce about two million dollars for each hour we work. The time it takes us, a rather conservative estimate, is fifty hours to get any eBook selected, entered, proofread, edited, copyright searched and analyzed, the copyright letters written, etc. Our projected audience is one hundred million readers. If the value per text is nominally estimated at one dollar then we produce \$2 million dollars per hour in 2002 as we release over 100 new text files per month: 1240 more eBooks in 2001 for a total of 4000+ We are already on our way to trying for 2000 more eBooks in 2002 If they reach just 1-2% of the world's population then the total will reach over half a trillion eBooks given away by year's end.

The Goal of Project Gutenberg is to Give Away 1 Trillion eBooks! This is ten thousand titles each to one hundred million readers, which is only about 4% of the present number of computer users.

Here is the briefest record of our progress (* means estimated):

eBooks Year Month

1	1971	July
10	1991	January
100	1994	January
1000	1997	August
1500	1998	October
2000	1999	December
2500	2000	December
3000	2001	November
4000	2001	October/November
6000	2002	December*
9000	2003	November*
10000	2004	January*

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been created to secure a future for Project Gutenberg into the next millennium.

We need your donations more than ever!

As of February, 2002, contributions are being solicited from people and organizations in: Alabama, Alaska, Arkansas, Connecticut, Delaware, District of Columbia, Florida, Georgia, Hawaii, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine, Massachusetts, Michigan, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West Virginia, Wisconsin, and Wyoming.

We have filed in all 50 states now, but these are the only ones that have responded.

As the requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund raising will begin in the additional states. Please feel free to ask to check the status of your state.

In answer to various questions we have received on this:

We are constantly working on finishing the paperwork to legally request donations in all 50 states. If your state is not listed and you would like to know if we have added it since the list you have, just ask.

While we cannot solicit donations from people in states where we are not yet registered, we know of no prohibition against accepting donations from donors in these states who approach us with an offer to donate.

International donations are accepted, but we don't know ANYTHING about how to make them tax-deductible, or even if they CAN be made deductible, and don't have the staff to handle it even if there are ways.

Donations by check or money order may be sent to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation
PMB 113
1739 University Ave.
Oxford, MS 38655-4109

Contact us if you want to arrange for a wire transfer or payment method other than by check or money order.

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been approved by the US Internal Revenue Service as a 501(c)(3) organization with EIN [Employee Identification Number] 64-622154. Donations are tax-deductible to the maximum extent permitted by law. As fund-raising requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund-raising will begin in the additional states.

We need your donations more than ever!

You can get up to date donation information online at:

<http://www.gutenberg.net/donation.html>

***

If you can't reach Project Gutenberg,
you can always email directly to:

Michael S. Hart <hart@pobox.com>

Prof. Hart will answer or forward your message.

We would prefer to send you information by email.

The Legal Small Print

(Three Pages)

START**THE SMALL PRINT!**FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS**START

Why is this "Small Print!" statement here? You know: lawyers.

They tell us you might sue us if there is something wrong with your copy of this eBook, even if you got it for free from someone other than us, and even if what's wrong is not our fault. So, among other things, this "Small Print!" statement disclaims most of our liability to you. It also tells you how you may distribute copies of this eBook if you want to.

BEFORE! YOU USE OR READ THIS EBOOK

By using or reading any part of this PROJECT GUTENBERG-tm eBook, you indicate that you understand, agree to and accept this "Small Print!" statement. If you do not, you can receive a refund of the money (if any) you paid for this eBook by sending a request within 30 days of receiving it to the person you got it from. If you received this eBook on a physical medium (such as a disk), you must return it with your request.

ABOUT PROJECT GUTENBERG-TM EBOOKS

This PROJECT GUTENBERG-tm eBook, like most PROJECT GUTENBERG-tm eBooks, is a "public domain" work distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association (the "Project"). Among other things, this means that no one owns a United States copyright on or for this work, so the Project (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth below, apply if you wish to copy and distribute this eBook under the "PROJECT GUTENBERG" trademark.

Please do not use the "PROJECT GUTENBERG" trademark to market any commercial products without permission.

To create these eBooks, the Project expends considerable efforts to identify, transcribe and proofread public domain works. Despite these efforts, the Project's eBooks and any medium they may be on may contain "Defects". Among other things, Defects may take the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other eBook medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

But for the "Right of Replacement or Refund" described below,
[1] Michael Hart and the Foundation (and any other party you may receive this eBook from as a PROJECT GUTENBERG-tm eBook) disclaims all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees, and [2] YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this eBook within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending an explanatory note within that time to the person you received it from. If you received it on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to receive it electronically.

THIS EBOOK IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS TO THE EBOOK OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold Michael Hart, the Foundation, and its trustees and agents, and any volunteers associated with the production and distribution of Project Gutenberg-tm texts harmless, from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following that you do or cause: [1] distribution of this eBook, [2] alteration, modification, or addition to the eBook, or [3] any Defect.

DISTRIBUTION UNDER "PROJECT GUTENBERG-tm"

You may distribute copies of this eBook electronically, or by disk, book or any other medium if you either delete this "Small Print!" and all other references to Project Gutenberg, or:

[1] Only give exact copies of it. Among other things, this requires that you do not remove, alter or modify the eBook or this "small print!" statement. You may however, if you wish, distribute this eBook in machine readable binary, compressed, mark-up, or proprietary form, including any form resulting from conversion by word

processing or hypertext software, but only so long as
EITHER:

[*] The eBook, when displayed, is clearly readable, and does *not* contain characters other than those intended by the author of the work, although tilde (~), asterisk (*) and underline (_) characters may be used to convey punctuation intended by the author, and additional characters may be used to indicate hypertext links; OR

[*] The eBook may be readily converted by the reader at no expense into plain ASCII, EBCDIC or equivalent form by the program that displays the eBook (as is the case, for instance, with most word processors); OR

[*] You provide, or agree to also provide on request at no additional cost, fee or expense, a copy of the eBook in its original plain ASCII form (or in EBCDIC or other equivalent proprietary form).

[2] Honor the eBook refund and replacement provisions of this "Small Print!" statement.

[3] Pay a trademark license fee to the Foundation of 20% of the gross profits you derive calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. If you don't derive profits, no royalty is due. Royalties are payable to "Project Gutenberg Literary Archive Foundation" the 60 days following each date you prepare (or were legally required to prepare) your annual (or equivalent periodic) tax return. Please contact us beforehand to let us know your plans and to work out the details.

WHAT IF YOU *WANT* TO SEND MONEY EVEN IF YOU DON'T HAVE TO?

Project Gutenberg is dedicated to increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form.

The Project gratefully accepts contributions of money, time, public domain materials, or royalty free copyright licenses.

Money should be paid to the:

"Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

If you are interested in contributing scanning equipment or software or other items, please contact Michael Hart at:
hart@pobox.com

[Portions of this eBook's header and trailer may be reprinted only when distributed free of all fees. Copyright (C) 2001, 2002 by Michael S. Hart. Project Gutenberg is a TradeMark and may not be used in any sales of Project Gutenberg eBooks or other materials be

they hardware or software or any other related product without express permission.]

*END THE SMALL PRINT! FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS*Ver.02/11/02*END*

n.]

*END THE SMALL PRINT! FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS*Ver.02/11/02*END*

you received it from. If you received it on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to receive it electronically.

THIS EBOOK IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS TO THE EBOOK OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold Michael Hart, the Foundation,

and its trustees and agents, and any volunteers associated
with the production and distribution of Project Gutenberg-tm
texts harmless, from all liability, cost and expense, including
legal fees, that arise directly or ind